

Luke wenjhtl'è

Luke Theophilus ts'ò eetl'è

¹ K'àowo Theophilus, idèe whaà yatı goghòt'ò wek'èè goxè dānāhòwoo sù dọ lọ gıxàeta xè gıghọ gıttl'è jlè. ² Kèhòwo gots'ò dāgòjāa sù dọ mòhdaa gıdāa nāhòwo eyıts'ò godı nezı t'à dọ xè gogıado. Goxı sı eyı godı et'ıı t'à gots'ò gogııde. ³ Eyıt'a sı sı eyı godı nezı dānı wexèhòqòwoo sù, deghāa wexāehta jlè. Negha deghāa dek'enèehtl'è ha de-hwhọ. ⁴ Hanı-ıdè ayıı hoghāneètọ jlèe sıı hotıı ehkw'ı ne wek'èıızọ ha.

Yak'eet'ıı Zechariah ts'ò wègoèht'ıı

⁵ Herod Judea nèk'e k'àowocho elı ekò yahtıı jlè, Zechariah wıyeh, eyı nādè. Abıya yahtıı xāzaa gogha k'àowo elıı sıı Zechariah goxè eghālaeda jlè. Wets'èkeè Elizabeth wıyeh. İlak'aà Aaron wets'ıhıızọ-dọ agııt'e. ⁶ İlak'aà Nòhtsı gha ehkw'ı geeda xè Nòhtsı nāowoò hazọđ deghāa gık'ııt'e. ⁷ Hanıkò Elizabeth wezaa gòhıı ha dıı ts'ıhıızọ gıza gòhıı-le. Hòt'a İlak'aà qhdah gehıè.

⁸ İlāa Zechariah, wexè yahtıı gıııı sıı Nòhtsıkò-gochò goyıı Nòhtsı gha eghālageeda jlè. ⁹ Nòhtsıkò-gochò goyıı dzèh-łekqọ dek'ò ayehıı gha yahtıı jlè xāgehtè jlè. Dıı t'à Zechariah xāgııhtıı. ¹⁰ Dzèh-łekqọ k'eehk'ò ekò dọ hazọđ eyı elèwhedee sıı mòht'a nāgeèhza, yagehtıı.

¹¹ Hòtsaa Zechariah wenadađ kwe-ladà k'e dzèh-łekqọ dek'òđ gā yak'eet'ıı nāwo wegħa wègoèht'ıı.

12 Zechariah yaɹɹì ekò dèhyeh lajà. 13 Hanikò yak'eet'ɹɹì Zechariah ts'ò hadɹɹì, “Nɹɹɹɹɹ-le! Ayɹɹì gha yanehtu sɹɹì Nòhtsɹɹì nɹɹkw'o hɹɹt'e. Nets'èkèè Elizabeth nezaa nihtè ha, eyɹɹts'ɹɹ John wiyeh awɹɹle ha. 14 Wegòhɹɹ nɹɹdè weghɹɹ nɹɹnà ha eyɹɹts'ɹɹ dɹɹ lɹɹ sɹɹ gɹɹnà agode ha. 15 Nòhtsɹɹì sɹɹì dɹɹ wet'àazàa yùt'ɹɹ ha, jìetì wɹɹzɹɹ wewàhodi ha-le. Wegòhɹɹ kwe-t'ɹɹì Yedayeh Nezɹɹì yeyɹɹ nàdè ha. 16 Ededɹɹì sɹɹì Israel got'ɹɹì lɹɹ, Nòhtsɹɹì gɹɹts'ò K'àowo ts'ò anagole ha. 17 Ededɹɹì sɹɹì gots'ò K'àowo nakweè etle ha, eyɹɹts'ɹɹ nakwenàozɹɹ Elijah wets'ɹɹ ìnì nàtsoo wets'ò-èlɹɹ ha. Dɹɹ edeza ghonegeètɹɹ anagole ha. Eyɹɹts'ɹɹ Nòhtsɹɹì k'èagɹɹt'e-le sɹɹì gogɹɹzɹɹ xè ehkw'ɹɹ geedaà agole ha. Gots'ò K'àowo gha dɹɹ ts'atà geèhkw'eè agole ha,” yak'eet'ɹɹì yèhdi.

18 Zechariah yak'eet'ɹɹì ts'ò hadɹɹì, “Eyɹɹì hagode ha ayɹɹì ghàà wek'èehsɹɹ lɹɹ? Hòt'a eneèko whihɹɹ eyɹɹts'ɹɹ sets'èkèè sɹɹì ts'òòko whelɹɹ,” yèhdi.

19 Yak'eet'ɹɹì yets'ò hadɹɹì, “Sɹɹì, Gabriel aht'e, Nòhtsɹɹì wenadaà nàhwho hɹɹt'e. Godɹɹì nezɹɹì neghàehzà ha nets'ò sɹɹhà,” yèhdi. 20 “Eyɹɹì hagode gots'ò goɹɹde-le anede ha, seyatɹɹì negha ehkw'ɹɹ-ahodi-le t'à. Hanikò eyɹɹì nèhòɹwo nɹɹdè ayɹɹì dàehsɹɹì sɹɹì hazòò wek'èè hagode ha,” yèhdi.

21 Eyɹɹì wexè hagot'ɹɹì ekò dɹɹ mòht'a Zechariah k'eènageèhɹɹì, dànighɹɹì whaà gots'ò Nòhtsɹɹìkò-gocho goyɹɹì ts'ò èlɹɹ gɹɹwò. 22 Zechariah xàèhtlɹɹì ekò dɹɹ ts'ò gode ha diì t'à gots'ò nàzeetsɹɹì. Eyɹɹt'à Nòhtsɹɹìkò-gocho goyɹɹì wenazhu xègoèht'ɹɹì ajà dɹɹ hagɹɹwò.

23 Nòhtsɹɹìkò-gocho goyɹɹì eghàlaeda yeghɹɹ nòòt'e t'axòò edekò ts'ò naèhtlɹɹì. 24 Eyɹɹì hagòjà t'axòò wets'èkèè Elizabeth hotɹɹeda-le ajà, sɹɹlài sa ts'ò dɹɹ

ta aet'ì-le. ²⁵ Hadı, “Sets'ò K'àowo segħa enıyah eghàlajà. Dı dzèè k'e Nòhtsı eteseè?ı. Sezaa gòhı ha t'à dọ gıta edeghọ ìzhaehı-le asıllà,” hadı.

Yak'eet'ı Mary ts'ò wègoèht'ı

²⁶ Elizabeth ek'ètaı sa hotıeda-le ekò Nòhtsı, yak'eet'ı Gabriel wıyeh Galılee nèk'e, kòta Nazareth ts'ò yıhà. ²⁷ Yak'eet'ı, t'eeogòò Mary wıyeh ts'ò yatı nııq. Eyı t'eekoa sı dọ Joseph wıyeh xè honıda ha wıchı ìlè. Joseph, k'àowocho David wets'ıhòq-dòq họt'e. ²⁸ Yak'eet'ı Mary ts'ò ajà hayèhđı, “Nexè sıghà welè! Nı sı ts'èko hazòq nahk'e nexè sıghà hòq họt'e. Nòhtsı nexè họt'e,” yèhđı.

²⁹ Mary dèhyeh lajà. Dàdı-adı yıhwhq. ³⁰ Hanıkò yak'eet'ı yets'ò hadı, “Mary, nııı-le. Nòhtsı neghọ sınıwq họt'e. ³¹ Hotıda-le anede ha; dọzhıa nıhtè ha. Zezi wıyeh anele ha. ³² Dọ-wet'aaàa-deè elı ha. Nòhtsı wenahk'e gòhı-le Weza gıhđı ha. Nòhtsı sı K'àowocho elı ayele ha, wèot'ı k'àowocho David lanı. ³³ Welq whıle ts'ò Israel got'ı għa K'àowocho elı ha,” yèhđı.

³⁴ Mary yak'eet'ı ts'ò hadı, “Dọzhı k'èehsq-le t'à, dànı sexè hagòjà lı?” yèhđı.

³⁵ Yak'eet'ı yets'ò hadı, “Yedàyeh Nezı nek'e ade ha eyıts'q Nòhtsı wenahk'e gòhı-le sı wets'q t'ası nàtsoo nek'e ade ha. Eyıt'à eyı chekoa degı wegòhı ha sı Nòhtsı Weza wıyeh ha. ³⁶ Nèot'ı Elizabeth ts'òqko whelı kò ededı sı dọzhıa nıhtè ha. Ededı 'weza whıle' gıhđı sı dı xè ek'ètaı sa hotıeda-le họt'e. ³⁷ Nòhtsı sı t'ası wegħa dı gòhı nıle,” yèhđı.

38 Mary hadi, “Nòhtsɪ sets'ò K'àowo hɔt'e. Sexè dàgode ha nɪdɪ sɪ, wek'èè welè,” yèhdi. Eyi tɪ'axòò yak'eet'ɪ̀ yets'òò ajà.

Mary edèot'ɪ Elizabeth ts'àèhtɪa

39 Yak'eet'ɪ̀ yets'àèhtɪa tɪ'axòò, Mary ɪwhàà shìh ta Judea nèk'e ts'ò kòtaèhtɪa. 40 Zechariah wekò goyaèhtɪa, edèot'ɪ Elizabeth eɪ ts'òet'ɪ̀ wɪnà t'à edeyàdo. 41 Elizabeth Mary godeè ɪ̀kw'o ts'òet'ɪ̀ bebɪa yechò whedaa sɪ hòt'ò nàèhdò. Yedàyeh Nezɪ Elizabeth k'e ajà t'à, 42 Mary ts'ò hòt'ò hadi, “Hazòò ts'èko daats'ò, nexè sɪghà hɔt'e eyɪts'ò eyɪ chekoa nɪhtè ha sɪ wexè sɪghà hɔt'e. 43 Sets'ò K'àowo wemò sets'àèhtɪa t'à sets'ò sɪghà nàhòwo. 44 Neèhk'w'ò ts'òet'ɪ̀ bebɪa chò whedaa sɪ sɪ wɪnà t'à hòt'ò nàèhdò. 45 Gots'ò K'àowo ayɪ dànèhdɪ sɪ wek'èè agode ha, negha ehkw'ɪ-ahodi t'à nexè sɪghà hɔt'e,” Elizabeth wɪnà t'à hadɪ xàɪhtɪ.

Mary Nòhtsɪ ghàsqedɪ

46 Mary hadi,
 “Sedzeè t'à Nòhtsɪ ghàsqehdi 47 eyɪts'ò Nòhtsɪ edaxàsɪhtɪ sɪ weghò sedzeè t'à sɪnà.
 48 T'asɪ ehɪ-le kò sɪ sɪhchì hɔt'e. Jò gots'ò ɪdaà, dò hazòò sexè sɪghà hɔt'e gedi ha.
 49 Senòhtsɪ t'asɪ wegħa dɪ-le sɪ segħa enɪyah nechàa whehtsɪ. Wɪzɪ Degai hɔt'e.
 50 Dò hazòò eɪt'axòò-edèe gots'ò dò gɪk'èɪt'ee sɪ gots'ò wedzeè eteèɪ hɔt'e.
 51 Senòhtsɪ t'asɪ wegħa dɪ-le sɪ enɪyah nechàa eghàɪdà hɔt'e. Dò edɪnɪ t'à xàhògedɪ sɪ nàgodeezhɪ.

- 52 K'àowocho gɔlɔlɔ sɪ k'ahogedè-le agohzɪ eyits'ɔ dɔ xàhogedi-le sɪ gòj̄hchì.
- 53 Dɔ degeèhdɪ sɪ nezɪ shègezheè agohzɪ, hanìkò dɔ ahxee sɪ t'asɪ dɛ nagoèhɔà.
- 54 Nòhtsɪ, Israel wecheekeè gɔlɔlɔ sɪ etegoòzɪ t'à gots'àìdì hɔt'e.
- 55 Welɔ while ts'ò Abraham eyits'ɔ wets'ihzòò-dòò gɔlɔlɔ sɪ etegoòzɪ ha, gocho ts'ò hadɪ j̄lè," Mary hadɪ xàyaɪtɪ.
- 56 Mary tai sa gots'ò Elizabeth xè nàìdè. Eyɪ tɫ'axòò edekò ts'ò naèhtɫa.

John-Baptist wegòhɪ

- 57 Elizabeth webebia wegòhɪ ekò dɔzhia nìhtɪ.
- 58 Dɔ gɪmòò nàdèe eyits'ɔ wèot'ɪ dànì gots'ò K'àowo wesonɪwɔ xè wets'ò enɪyah hòzòò ayɪlɫaa sɪ gɪghɔ gɪkw'o ekò hazòò wexè gɪnà agòjà.
- 59 Bebia wegòhɪ gots'ɔ ek'èdɪ dzeè k'e Moses wenàowoò k'èè bebia wekwò nàat'a. Nàgɪt'a ekò wetà Zechariah wɪzì k'èè wìyeh ha gɪwɔ. 60 Hanìkò wemɔ hadɪ, "J̄le, John wìyeh ha," gòhdɪ.
- 61 Dɔ hagɪhdɪ, "Ekò nèot'ɪ wɪzì hawìyeh nìle," gɪhdɪ.
- 62 Wetà ts'ò nàgeetsɪ, bebia dàwìyeh ayele ha gɪwɔ t'à dageehke. 63 Eyɪt'à Zechariah t'asɪ k'e ts'eet'è gha nàzeetsɪ. "John wìyeh ha," dek'enèyɪt'è. Dɔ hazòò gɪgha enɪyah lanì.
- 64 Zechariah hajà ts'òet'ù godee anajà t'à Nòhtsɪ ghàsòedɪ. 65 Dɔ hazòò gɪgà agɪt'ee sɪ gɪgha enɪyah lagòjà. Eyits'ɔ dɔ hazòò shìh ta Judea nèk'e nàgedèe sɪ eyɪ hagòjà ghɔ gogede. 66 Dɔ hazòò gɪghòkw'oo sɪ hagɪwɔ, "Hani-ìdè dɪ chekoa sɪ ayɪ elɪ ha

sɔnɪ,” gedi. Gots'ò K'àowo wenàowoò wets'ò-èlì gɪk'èezɔ.

Zechariah Nòhtsɪ ghàsɔedi

⁶⁷ Zechariah, Yedàyeh Nezɪ wek'e ajà t'à yedahxà xàyaɪhtɪ hadɪ,

⁶⁸ “Gots'ò K'àowo, Israel Wenòhtsɪ weghàsɔts'eedi welè. Edets'ɔ dɔ edaxàgole ha goghɔ nɪtɪla.

⁶⁹ K'àowocho David wets'ɔ dɔ ɪlè Edaxàgolee-deè elɪ ha gots'ò yɪhɪzà.

⁷⁰⁻⁷¹ (T'akwe whaà wets'ɔ nakwenàozɔɔ degaɪ t'à gots'ò dɪ hadɪ ɪlè,)

‘Dɔ hazɔɔ gots'ò xànegɪɪzaa eyɪts'ɔ dɔ godzagɪwhɔɔ sɪ gɪch'à edaxàgole ha.

⁷² Eyɪts'ɔ gocho etegoèhɪ ha, hadɪ ɪlè eyɪts'ɔ goxè nakenawhehtsɪ degaɪ sɪ yenadi ha, hadɪ ɪlè.

⁷³⁻⁷⁴ Gocho Abraham ts'ò dɪ hadɪ yati whehtsɪ: ‘Dɔ gots'ò xànegɪɪza gɪch'à edaxàgole ha, eyɪts'ɔ ts'eeɪ-le xè wegħa eghàlats'eeda ha,

⁷⁵ t'aats'ɔɔ ts'eedaa ts'ò, degaɪ eyɪts'ɔ ehkw'ɪ k'èè wegħa eghàlats'eeda ha, hadɪ yati whehtsɪ.

⁷⁶ Ekò nɪ, seza, Nòhtsɪ wenahk'e gòhɪ-le wets'ɔ nakwenàozɔɔ nègedɪ ha.

Gots'ò K'àowo wenakweè naɪtɪ ha wegħa ts'atà sɪgoɪle ha.

⁷⁷ Wets'ɔ dɔ dànɪ edaxàgeedè ha sɪ hogħagɪhtɔ ha; gɪhɪ gɪghɔ nahoezhe t'à edaxàgeedè ha.

⁷⁸ Nòhtsɪ sɪ etegoèhɪ hɔt'e. Edaxàgohtè nɪdè yak'e gots'ɔ gok'e sa nɪdɪ lagode ha.

⁷⁹ Dɔ togoòtɪ'òo nàgedèe sɪ eyɪts'ɔ elàgedè ha sɪ gɪk'e dzeh lagode ha. Edɪ ts'èwhɪ goòzàa sɪ ts'ò agole ha,” Zechariah hadɪ xàyaɪtɪ.

⁸⁰ Chekoa nechàa dèzhò, wets'ò ìnì t'à nàtsoò ajà. Israel got'ù gonì ade gots'ò ekù-ka nèk'e nàidè.

2

Zezi wegòhì

¹ Ekùyeè k'e k'àowodeè Augustus Rome nèk'e dè-ts'ò-k'àowo elì ìlè. Eyì k'àowo sù dọ hazòò nagihà gha nàowo whehtsì. ² K'àowo Quirinius Syria nèk'e gogha k'àowo elì ekò t'akwełòò dọ nagihà ìlè. ³ Dọ nagihà ha t'à dọ hazòò ladi nèk'e ts'ò agejà. Edù giot'ì nàidè ìlè sù ts'ò anagejà.

⁴ Joseph kòta Nazareth gots'òò naèhtla. Kòta Bethlehem ts'ò ajà, ekò k'àowocho David wegòhì ìlè t'à. (Nazareth kò gòlaa, Galilee nèk'e họt'e. Eyits'ò Bethlehem kò gòlaa, Judea nèk'e họt'e.) Joseph, David wets'ihzòò-dòò elì ne t'à, ekò ts'ò ajà. ⁵ Ekò gixè dọ nagihà ha t'à, Mary yets'èkeè elì ha sù yexè ajà. Ekùyeè k'e Mary hotieda-le ìlè. ⁶ Bethlehem nègùde ekò webebia gòhì ha nìkw'o. ⁷ Nats'eetee-kò gìgha gòzò-le t'à tìts'aadì k'èhodì kòà ts'ò agejà. Bebia t'akwełòò nìhtù sù dọzhia họt'e. Eht'ì yì yùhtù gà tìts'aadì yeyì shèzhee yì whetì ayìlè.

Sahzòq-k'èdì-dòò godì nezù gùkw'o

⁸ Kòta Bethlehem gà nìwà-le sahzòq-k'èdì-dòò to edesahzòq xoguhdi ìlè. ⁹ Hòtsaa yak'eet'ù ìlè gots'ò wègoèht'ì. Nòhtsì wets'ò sanìdì hazòò gimòò ajà t'à sù geèhyeh. ¹⁰ Hanìkò yak'eet'ù gots'ò hadì: “Dahjì-le! Godì nechàa naxìts'ò nìhzò, wet'à dọ hazòò sù gìnà ha. ¹¹ Dì dzèè k'e k'àowocho David wekòta Edaxàgolee elù sù wegòhì. Eyì bebia sù gots'ò K'àowo Christ họt'e. ¹² Dì weghàà ehkw'ì

ats'edi wek'èahsq ha: Bebìa eht'ı̀ yì wheda eyits'ò tıts'aadı̀ yeyì shèzhee yì whetı̀ wegòah?à ha,” gòhdi.

¹³ Hqtsaa yak'eet'ı̀ lq eyı yak'eet'ı̀ gà nègıde. Gejı xè Nqhtsı ghàsogeedı, hagedı,

¹⁴ “Nqhtsı idòo yak'e whedaa sù weghàsogts'eedı. Du nèk'e dq hazqò Nqhtsı goghq sqntwqò sù gıxè ts'èwhı̀ hò?q welè,” yak'eet'ı̀ hagedı gejı.

¹⁵ Yak'eet'ı̀ nageèhde t'axqò sahzqà-k'èdì-dqò ełets'ò hagedı, “Bethlehem nàts'ıdè. Gots'ò K'àowo ekq dàgòjà gòhdi sù weghàts'ıdà,” gedı.

¹⁶ Eyıt'à ıwhàà ekq geède. Eyı nègıde ekò Mary, Joseph eyits'ò bebìa tıts'aadı̀ yeyì shèzhee yì whetı̀ gıazı. ¹⁷ Eyı bebìa gıazı t'axqò weghq yak'eet'ı̀ dàgedı sù dq hazqò ts'ò hagedı. ¹⁸ Dq hazqò eyı godı gıkw'oo sù gıgha enıyah dı. ¹⁹ Eyı hazqò dàgòjà sù Mary yeghq nàniwo xè ededzeè yì yek'èdì. ²⁰ Sahzqà-k'èdì-dqò nageèhde, gejı xè Nqhtsı ghàsogeedı. Yak'eet'ı̀ dàgòhdi ıleè sù hotı gıxè hagòjà.

Zezi Nqhtsıkq-gocho ts'ò geèhchı

²¹ Ek'èdı dzeè k'è wekwò nàt'à ha nıkw'o ekò Zezi wıyeh ha wızi weghòt'ò. Wemq yınıwo kwehawıyeh ha yak'eet'ı̀ yızi yeghà?q ıle.

²² Moses wenàowoò k'èè edexè sıgogeh?ı t'axqò, Joseph eyits'ò Mary Zezi Nqhtsı ghàgıhtè ha Jerusalem ts'ò geèhchı. ²³ (“Dqzhıa hazqò t'akwelòq gıgòhı sù Nqhtsı ghàgıhtè ha hqte,” hanı Nqhtsı weyatı dek'eèht'è.) ²⁴ Eyits'ò Nqhtsı weyatı dek'eèht'è k'èè k'àba lanı nàke nègıla, gıhoı k'èxa gıgha ełàgıhdè gà Nqhtsı ts'ò gık'ıhk'ò.

25 Ekìyee k'e eneèko ìlè Jerusalem nàdè ìlè, Simeyon wiyeh. Nòhtsì ghàdìtì xè ehkw'ì eda hòt'e. Israel got'ì Edaxàgolee elì sù danaèh?ì ìlè eyits'ò Yedàyeh Nezzì wets'ò-èlì. 26 Gots'ò K'àowo wets'ò Christ e?ì kwe e!àawì ha-le, Yedàyeh Nezzì yets'ò hadì ìlè. 27 Simeyon Yedàyeh Nezzì k'eyeeh?ì t'à Nòhtsìkò-gocho ts'ò nùt!a. Ekìyee k'e Zezì wetà eyits'ò wemò Nòhtsìkò-gocho goyageèhchì, Moses wenàowoò k'èè gìghàlaeda ha t'à. 28 Simeyon bebia nùchì gà Nòhtsì ghàsòedì hadì,

29 “Sets'ò K'àowo t'asì hazòò negha dì-le, neyatì goghàne?ò ìlè sù hòt'a wek'èè eghàlaneanè t'à hòt'a ts'èwhì e!aehwhì asùle.

30 Amì wet'à edaxàgo!htè ha sù sedaà t'à weeh?ì hòt'e.

31 Ededì sù dò hazòò gìghàeda anele ha.

32 Dò hazòò Israel got'ì gùlì-le sù gogha dzèh nùdù elì t'à gìgha xègaat'ì ha eyits'ò wets'ìh?ò Israel got'ì, nets'ò dò agùt'ee sù, gixè enùyah hò?ò ha,” Simeyon hadì xàya!htì.

33 Simeyon Zezì ghò dàdù sù wetà eyits'ò wemò sù gìgha enùyah dì. 34 Simeyon gok'eèya!htì t!axòò wemò Mary ts'ò hadì, “Dù chekoa wet'à Israel got'ì lò gidiho!è ha eyits'ò dò lò edaxàgole gha, dù chekoa wìchì hòt'e. Dò nada?à t'asì enùyah elì ha, hanìkò dò gik'èch'a agedì ha. 35 Hanì-ìdè dò lò ededzeè yì dàgùwòò sù wek'èhoed?ò ha. Eyits'ò nì behcho nedzeè ghaj?a ha,” yèhdì.

36 Eyits'ò nakwenàò?òò ts'èko ìlè Anna wiyeh ekò wheda ìlè. Asher gots'ò dò, Phanuel wetì hòt'e. Dù hòt'a sù ts'òòko whelì. T'eekoa elì ekò

honìdza ìlè, ìòhdì xo ededòò xè nàìdè eyi t'axòò wedòò ełajwo. ³⁷ Dii ek'èdìenò-daats'ò-dì wegħòò. Nòhtsìkò-gocho gots'ò xàèhtla while, hanìkò dze taat'eè eyits'ò to taat'eè edegò xè Nòhtsì ts'ò yahti. ³⁸ Hotiì ekìiyèè k'e gogà niitla, Nòhtsì ts'ò masi dì. Dò hazòò Jerusalem edaxàweetè ha k'enageèhɔ̀ sù eyi chekoa ghò goxè godo.

³⁹ Joseph eyits'ò Mary Nòhtsì weyatù dek'eèhtl'è k'èè hazòò gìghàlajdà t'axòò, Galilee nèk'e, edekòta Nazareth ts'ò nageèhde. ⁴⁰ Chekoa nechàa dèzhò xè nàtsoò ajà. Sù gòzòzò xè Nòhtsì wesòniwò wets'ò-èlì.

Zezi ìdè àida nòò

⁴¹ Xo taat'eè Joseph eyits'ò Mary gixè dzèdèè Passover nàsì holè gha Jerusalem ts'ò geedè ìlè. ⁴² Zezi hoònò-daats'ò-nàke wegħòò ekò Israel got'ìì gìnàowoò k'èè ekò geède. ⁴³ Nàsì hòèlì t'axòò wetà eyits'ò wemò edekò ts'ò nageèhde. Hanìkò Zezi gonaàhtò ìdè àida. ⁴⁴ Dò xè naetle sòni gùwò ìlè. Ìlè dzeè k'èt'jà nagiadè t'axòò edèot'ì gota gìhanìwò. ⁴⁵ Gìkawhìagejà t'axòò Jerusalem ts'ò ek'èt'jà nageèhde. ⁴⁶ Tai dzeè ts'ò gìxanìwì t'axòò Nòhtsìkò-gocho gà Nòhtsì-yatù-k'ègedì-dòò gonì wheda gìgòhɔ̀. Ekò goèhk'w'ò xè dagoehke. ⁴⁷ Sù t'asì niedì xè dànì gots'ò xàyahtì t'à, dò hazòò geèhk'w'ò sù gìghàhoeli. ⁴⁸ Wetà eyits'ò wemò giazì ekò gìgha eniiyah diì. Wemò yets'ò hadì, “Seza, dànìghò anet'ì? Netà sì nekadiwò t'à sù neghò nànt's'edè ìlè,” yèhdi.

⁴⁹ Zezi yets'ò hadì, “Dànìghò sekak'eaht'ì nòò? Setà wekò goyi eghàlaehda ha wek'èahsò-le nì?” gòhdi. ⁵⁰ Hanìkò dàdù-adù sù gìk'èezò-le.

⁵¹ Eyɪ tʰaxòò Zezì edetà eyɪts'ò edemò goxè Nazareth ts'ò naèhtla. Ekò goxè nàdè xè gok'èjt'e. Eyɪ hazòò hagòjàa sù wemò ededzeè yù yek'èdì.
⁵² Zezì dezòò gòòzòò ajà xè nechàa dèzhò. Nòhtsɪ eyɪts'ò dò gɪghò sònwò.

3

John-Baptist dò ts'ò gode

¹ Tiberias hoòno-daats'ò-dì xo k'àowodeè elɪ ekò, eyɪts'ò Pontius-Pilate Judea nèk'e gha k'àowo elɪ ekò, eyɪts'ò Herod Galilee nèk'e gha k'àowo elɪ ekò, eyɪts'ò Herod wechɪ Philip Ituriya nèk'e eyɪts'ò Trakonitis nèk'e gha k'àowo elɪ ekò, ² eyɪts'ò Lysaniyas Abilene nèk'e gha k'àowo elɪ ekò, eyɪts'ò Annas eyɪts'ò Caiphas yahtu-wet'àazàa-deè gɪlɪ ekò, John-Baptist, Zechariah weza, whatsòò ekù-ka nèk'e nàidè. Ekò Nòhtsɪ yets'ò gojde. ³ Jordan deh nɪzà ts'ò ajà. Ekò nèk'e dò hazòò ts'ò hadɪ, “Edek'eahɪ, naxɪnì ladjì aahle gà naxɪk'ètaidzjì aahde, hanì-ìdè Nòhtsɪ naxɪhoɪjì naxɪghò nahoele ha,” gòhdì. ⁴ Nakwenàòzòò Isaiah wenht'è k'e dɪ hanì dek'eèht'èè sù k'èè agòjà:

“Ekù-ka nèk'e du hats'edù yats'ìzeh hot'e, 'Gots'ò K'àowo wegħa sùgoahle; wegħa tɪlɪ ehkw'i nɪzà aahle. ⁵ Shìh weyù gòòzàa sù hazòò sùgoahle. Tɪlɪ whezòò sù ehkw'i nɪzà aahle, eyɪts'ò tɪlɪ weyù gòòzàa sù hazòò dagoòzòò aahle. ⁶ Hanì-ìdè dò hazòò Nòhtsɪ wets'ò Edaxàgolee elɪ sù gɪk'èezò ha, ’hanì dek'eèht'èè.”

⁷ Dò ɪò gɪk'ètaidzɪ ha, John-Baptist ts'ò geède t'à, gots'ò hadɪ, “Naxɪ, wehɪ weza laah't'e! Dànɪt'à Nòhtsɪ naxeekwa ch'à kwɪahdè ha dahwhò nòò?”

⁸ Edek'eahhì nɔ̀dè wek'èè eghàlaahda. 'Abraham gotà hɔ̀t'e,' dahdɔ̀-le. Nòhtsɔ̀ sɔ̀ jɔ̀ kwe whelaa t'à Abraham gha chekoa ehtsɔ̀ wegħa dɔ̀ nɔ̀le. ⁹ Ts'ɔ̀ nàekwɔ̀ ha gokwɔ̀ hɔ̀t'a ts'atà whezɔ̀ hɔ̀t'e. Ts'ɔ̀ hazɔ̀ wek'e jìecho nezɔ̀-le dehshee sɔ̀ nàgeehkà gà kwìgeehdè ha. Eyit'à hotù ts'ɔ̀ nezɔ̀ laah't'e," gòhdi.

¹⁰ Eyit'à dɔ̀ John-Baptist dageehke, "Hanì-ɔ̀dè ayì dàts'ɔ̀lì?" gùhdi.

¹¹ John-Baptist gots'ò hadi, "Amì zeh nàke wets'ò sɔ̀ dɔ̀ zeh wets'ò-le sɔ̀ zeh yegħàwehchi. Eyits'ò amì wegħɔ̀ shèts'ezhee wets'ò sɔ̀ dɔ̀ t'asì wets'ò-le sɔ̀ ghàyɔ̀di," gòhdi.

¹² Sòòmba nàgehtsɔ̀ gɔ̀lɔ̀ ededɔ̀ sɔ̀ gɔ̀k'ètàidzɔ̀ ha eyì nègɔ̀de. John-Baptist ts'ò hagedi, "K'àowo, goxɔ̀ ayì dàts'ele ha?" gùhdi.

¹³ John-Baptist gots'ò hadi, "Sòòmba t'aàtɔ̀ nàahtsɔ̀ naxègedi sɔ̀ wexètɔ̀ zɔ̀ nàahtsɔ̀. Eyì wezɔ̀atɔ̀ nàahtsɔ̀-le," gòhdi. ¹⁴ Eghɔ̀-ɔ̀dɔ̀, ededɔ̀ sɔ̀, John-Baptist dageehke: "Ekò goxɔ̀ ayì dàts'ele ha?" gùhdi.

Hagòhdi, "Sòòmba gha dɔ̀ k'alaahdè-le, eyits'ò hoah'ts'ì t'à dɔ̀ k'e nìdahoahzà-le. Sòòmba naxɔ̀ts'àzèedì sɔ̀ eyì wegħɔ̀ hɔ̀t'a masì dahwhɔ̀," gòhdi.

¹⁵ Ekìyeè k'e dɔ̀ ɔ̀ hotù Christ nɔ̀tɔ̀ ha dan-ageèhɔ̀ jìè. Eyit'à asɔ̀ John-Baptist eyì at'ɔ̀ sɔ̀nì gɔ̀wɔ̀. ¹⁶ John-Baptist gots'ò hadi, "Sɔ̀ sɔ̀ tɔ̀ t'à naxɔ̀k'ètàidzɔ̀ hɔ̀t'e, hanìkò dɔ̀ jìè senahk'e elɔ̀ sɔ̀ sek'èè nɔ̀tɔ̀ ha. Wekechɔ̀t'ì ejìehge ha kò dɔ̀ lahoht'ɔ̀ nɔ̀le. Ededɔ̀ sɔ̀ Yedàyeh Nezɔ̀ eyits'ò kò nàtsoo t'à naxɔ̀k'ètàidzɔ̀ ha hɔ̀t'e. ¹⁷ Jìè eyits'ò t'asì weta goet'ò sɔ̀ jìak'àà ayele gha sɔ̀nìwheda hɔ̀t'e. Jìè

sì xehkò goyayeewa ha, hanìkò t'asì weta goet'qò sì welq while ts'ò yek'eehk'ò ha,” gòhdi. ¹⁸ John-Baptist yatì lq t'à nezì aahda gòhdi eyìts'q godì nezì t'à dq ts'ò goìde.

¹⁹ Hanìkò John-Baptist, k'àowocho Herod edechì ts'èkeè Herodias xè honìdza eyìts'q hoìì lq eghàlaidà t'à hoìì k'èè eda yèhdi nàyeerq. ²⁰ John-Baptist hayèhdi ts'ìh?ò dq-daniìlaa-kò goyayeèhà. Eyit'à de?òò ekq-le hòèhtsì.

Zezi wek'etàidzq

²¹ Dq hazqò gik'etàidzì ekò Zezi ededì sì wek'etàidzq. Ekìyeè k'e Zezi yahtì ekò yak'e ehts'qò ajà. ²² Yedàyeh Nezì Zezi k'e ajà, k'àba degoo lanì wègaat'ì. Yak'e gots'q dui hats'edi hq't'e, “Nì Seza anet'e, neghònehtq eyìts'q neghò sìghà dehwhq,” hats'edi hq't'e.

Zezi wekwe ts'q wecho

²³ Zezi taenq wegheò ekò edilà kèhoìhwhò. Zezi, Joseph weza hq't'e gùhwhq.

Joseph, Heli weza hq't'e. Heli, ²⁴ Mathat weza hq't'e. Mathat, Levi weza hq't'e. Levi, Melki weza hq't'e. Melki, Janai weza hq't'e. Janai, Joseph weza hq't'e. Joseph, ²⁵ Matathias weza hq't'e. Matathias, Amos weza hq't'e. Amos, Nahum weza hq't'e. Nahum, Eslì weza hq't'e. Eslì, Nagai weza hq't'e. Nagai, ²⁶ Mayat weza hq't'e. Mayat, Matathias weza hq't'e. Matathias, Semeyin weza hq't'e. Semeyin, Josek weza hq't'e. Josek, Joda weza hq't'e. Joda, ²⁷ Joanan weza hq't'e. Joanan, Rhesa weza hq't'e. Rhesa, Zerubabel weza hq't'e. Zerubabel, Sheyaltiel weza hq't'e.

Sheyaltiel, Neri weza hõt'e. Neri, ²⁸ Melki weza hõt'e. Melki, Adı weza hõt'e. Adı, Cosam weza hõt'e. Cosam, Elmadam weza hõt'e. Elmadam, Er weza hõt'e. Er, ²⁹ Joshua weza hõt'e. Joshua, Eliyezer weza hõt'e. Eliyezer, Jorım weza hõt'e. Jorım, Mathat weza hõt'e. Mathat, Levi weza hõt'e. Levi, ³⁰ Simeyon weza hõt'e. Simeyon, Judah weza hõt'e. Judah, Joseph weza hõt'e. Joseph, Jonam weza hõt'e. Jonam, Eliyakım weza hõt'e. Eliyakım, ³¹ Meliya weza hõt'e. Meliya, Menna weza hõt'e. Menna, Matatha weza hõt'e. Matatha, Nathan weza hõt'e. Nathan, David weza hõt'e. David, ³² Jesse weza hõt'e. Jesse, Obed weza hõt'e, Obed, Boaz weza hõt'e. Boaz, Salmon weza hõt'e. Salmon, Nashon weza hõt'e. Nashon, ³³ Aminadab weza hõt'e. Aminadab, Ram weza hõt'e. Ram, Hezron weza hõt'e. Hezron, Perez weza hõt'e. Perez, Judah weza hõt'e. Judah, ³⁴ Jacob weza hõt'e. Jacob, Isaac weza hõt'e. Isaac, Abraham weza hõt'e. Abraham, Terah weza hõt'e. Terah, Nahor weza hõt'e. Nahor, ³⁵ Serug weza hõt'e. Serug, Reu weza hõt'e. Reu, Peleg weza hõt'e. Peleg, Eber weza hõt'e. Eber, Shelah weza hõt'e. Shelah, ³⁶ Cainan weza hõt'e. Cainan, Arfakad weza hõt'e. Arfakad, Shem weza hõt'e. Shem, Noah weza hõt'e. Noah, Lamek weza hõt'e. Lamek, ³⁷ Metuselah weza hõt'e. Metuselah, Enoch weza hõt'e. Enoch, Jared weza hõt'e. Jared, Mahalel weza hõt'e. Mahalel, Kenan weza hõt'e. Kenan, ³⁸ Enosh weza hõt'e. Enosh, Set weza hõt'e. Set, Adò weza hõt'e. Adò, Nòhtsı weza hõt'e.

4

Zezi weh̄ɬɪ yeèhdzà

¹ Zezi Yedàyeh Neẓɪ nàtsoò wets'ò-èlɪ xè Jordan deh nɪzàa gots'ò nòq̄t̄ɬa. Yedàyeh Neẓɪ ekɪ-ka nèk'e ts'ò ayìl̄à. ² Dɪèŋɔ dzeɛ ts'ò ekɔ ts'ò-èlɪ ekò weh̄ɬɪ yeèhdzà ha yek'alawo. Ekɪyeè k'e t'asɪ wɪzɪ wewàhɔq̄dì-le t'à sɪ bò ghaewɪ ajà.

³ Ekɪyeè k'e weh̄ɬɪ yets'ò hadɪ, “Nòhtsɪ Weza anet'e nɪdè jɔ kwe whezɔq̄ sɪ neyatɪ t'à lèt'è elɪ anele,” yèhdɪ.

⁴ Zezi yets'ò hadɪ, “Dɪ hanì dek'eèhtl'è hɔt'e: ‘Dɔ sɪ lèt'è zɔ t'à eda ha nɪle,’ ” yèhdɪ.

⁵ Weh̄ɬɪ k'achɪ Zezi ɪdòo dagɔq̄wà dagòzɔq̄ k'è nèyɪhtɪ gà dɪ nèk'e hazɔq̄ gòlaa sɪ yeghàedaà ayìl̄à. ⁶ Weh̄ɬɪ yets'ò hadɪ, “Dɪ dèè wèdaat'ɪ sɪ hazɔq̄ wets'ò k'àiwoò aneh̄le ha. Wets'ò k'aeWHO ha seghàhòt'ò ne t'à amɪ weghàehzà ha dehwhɔq̄ sɪ weghàehzà ha. ⁷ Sets'ò nàgòneehgè xè seghàsɔɪdɪ nɪdè eyɪ hazɔq̄ neghaelɪ ha,” yèhdɪ.

⁸ Zezi yets'ò hadɪ, “Dɪ hanì dek'eèhtl'è: ‘Nòhtsɪ naxɪts'ò K'àowo ededɪ zɔ wets'ò nàgòahgè ha, eyɪts'ò ededɪ zɔ wek'èaht'e ha hɔt'e,’ dek'eèhtl'è,” yèhdɪ.

⁹ Eyɪ t'axɔq̄ weh̄ɬɪ Jerusalem ts'ò yeèhchì. Ekɔ Nòhtsɪkò-gocho weka dagɔq̄wà nèyeèchì, hayèhdɪ, “Nòhtsɪ Weza anet'e nɪdè ɪzhuì hodàdɪghà. ¹⁰ Dɪ hanì dek'eèhtl'è ne t'à:

‘Nòhtsɪ edeyak'eeɬ'ɪ ts'ò du hadɪ ha, “Hotɪ wexoahdɪ.” ¹¹ *Kwe k'e dets'aità ch'à yak'eeɬ'ɪ edulà t'à danegìhtè ha ne,’ dek'eèhtl'è,” yèhdɪ.*

12 Hanikò Zezi yets'ò hadi, “Dii hanì dek'eèhtl'è hõt'e: 'Nòhtsi naxits'ò K'àowo sù t'asù nezì-le t'à weahdzà ha nùle,” yèhdi.

13 Wehli t'asù hazòò t'à Zezi nìhdzà ghò nòot'e t'axòò yets'òò naèhtla, idaà-ìdè k'achì yeèhdzà ha naèhzi.

Zezi kòta Nazareth gots'ò xàdegeèzhì

14 Zezi Yedayeh Nezi nàtsoò wets'ò-èlì xè Galilee nèk'e ts'ò anajà. Eyì nèk'e dọ hazòò wegodiì ghò egikw'o. 15 Elègehdeè-kò goyiì dọ hoghàehtò ts'ihzò dọ hazòò gighò nezì agedi.

16 Zezi kòta Nazareth, ekò dèzhòò sù ts'ò anajà. Nòhtsi Dzeè k'e elègehdeè-kò naèhtla, t'aats'òò ekò at'ì ne t'à. Nìhtl'è k'eyahti ha nùtla.

17 Nakwenàoòò Isaiah wenìhtl'è yek'eyahti ha gighàèchì. Dii hanì dek'eèhtl'è yek'eyahti:

18-19 “Gots'ò K'àowo wets'ò Yedayeh Nezi sek'e ajà, dọ etegeèt'ì sù godi nezì gits'ò nèh?à ha sùhchì hõt'e. Dọ gidaniìlaa sù dànì xàgeedè agede ha, dọ gidaà goìlee sù dànì k'eeget'ì agede ha, eyits'ò dọ gixè hoìlaa sù dànì edaxàgeedè ha ghò gits'ò gohde ha. Nòhtsi dọ ts'ò sònwòò sù dọ ts'ò haehsi ha sùh?à hõt'e,” hanì dek'eèhtl'è sù yek'eyahti.

20 Zezi enìhtl'è k'eyahti t'axòò dọ enìhtl'è k'èdii sù ghoyiwa gà dèhkwà. Dọ hazòò goyiì geèhkw'ee sù hotiì gighàeda. 21 Eyit'à gots'ò hadi, “Dii dzeè k'e Nòhtsi Nìhtl'è k'e hanì dek'eèhtl'è sù naxidaà wek'èè agòjà,” gòhdi.

22 Dọ hazòò wegghò nezì gogede eyits'ò yatì dàdeèzì t'à gode giwò ts'ihzò dọ gigha eniyyah dii. Hagedi, “Dii Joseph weza nìt'e?” gediì dàlegeehke.

²³ Zezi gots'ò hadi, “Dii hasèahdi ha wek'èehso, 'Nàèdi-k'èezòò k'aat'ii adùle. Kòta Capernaum ekò ayi ghàlaneedaa sù jò nekòta sù hanele,' sèahdi ha hòt'e.

²⁴ “Hanikò sù ehkw'i dii hanaxèehsi ha: Nakwenàozòò wekòta gots'ò dọ agùt'ee sù dọ gùt'ì nùle. ²⁵ Ehkw'i anaxèehsi, t'akwe whaà nakwenàozòò Elijah nàidè ekò Israel nèk'e ts'èko lọ gígà dọzhì whìle jìlè. Ekìyèè k'e tai xo-àtani gots'ò chòh whìle t'à ekò nèk'e hazòò bò whìle agòjà jìlè. ²⁶ Hanikò Nòhtsi sù Elijah gonèk'e gots'ò ts'èko wùzì ts'ò yùhza nùle. Sìdon nèk'e kòta Zarephath gòyeh ekò ts'èko jìlè wegà dọzhì whìle sù ts'ò ajà. ²⁷ Nakwenàozòò Elisha nàidè ekò Israel nèk'e dọ lọ gokwò tàda t'à eyagùlè. Hanikò jàet'ee k'aat'ii ajà-le. Naman, Syria nèk'e gots'ò dọ, eyi zò k'aat'ii ajà,” Zezi gòhdi.

²⁸ Dọ hazòò elègehdeè-kò goyì geèhkw'ee sù eyi hadi egùkw'o ekò gik'èch'a agòjà. ²⁹ Hazòò nigùide gà Zezi kòta gots'ò xàgeèhxà. Eyi kòta sù shìhka gòzò jìlè. Shìh welò hodàgeexà ha gùwò t'à, ekò ts'ò geèhchì. ³⁰ Hanikò dọ hazòò wemòò nàgeèhzaa sù gini ts'ò goxaèhtlà gà gots'òò naèhtlà.

Dọ inihù wets'ò-èlì

³¹ Eyi t'axòò Zezi Galìlee nèk'e, kòta Capernaum gòyeh ts'ò èhtlà. Ekò Nòhtsi Dzèè k'e dọ hoghàehtò. ³² K'àowo eli k'èè hoghàgoehtò ts'ihzò, dọ hazòò weyatù gìgha eniiyah dii.

³³ Eyi elègehdeè-kò goyì dọ jìlè inihù wets'ò-èlì eyi wheda. Hòtsaa hòt'ò whezeh xè hadi, ³⁴ “Nazareth got'ii Zezi, dàgòòle ha? Godìhoqhtsi ha nì anet'ì?”

Ami anet'ee si nek'èehso. Nòhtsi wets'ò degai anet'e!" yèhdi.

³⁵ Zezi yets'ò hadi, "Ihhi aat'e! Weyi gots'ò xàitlè!" yèhdi. Hadi t'à dọ hazòọ gidaa mihi dọ izhi nàihxà gà yeyi gots'ò xàèhtla. Hanikò eyi dọ t'asajà-le.

³⁶ Dọ hazòọ gigha eniyah t'à elets'ò hagedi, "Yati eniyah t'à gode eyits'ò t'asi hazòọ ts'ò k'àowo k'èè gode. Yati nàtsoo t'à mihi ts'ò gode nùdè xàgeedè," gedi. ³⁷ Ekòet'i eyi nek'e hazòọ ts'ò wegodi dọ ta ts'ò ajà.

Zezi dọ lọ k'aat'ì agòòlà

³⁸ Zezi elègehdeè-kò gots'òọ xàèhtla, Simon wekò ts'ò ajà. Simon wets'èkeè wemọ hòt'ò edì-elì t'à eyaelì. Eyi t'à Zezi yets'àdì ha dageehke. ³⁹ Zezi yegà nùitla, edì-elì t'à eyaelì si xàyeèhà t'à k'aat'ì ajà. Ekòet'ì Simon wets'èkeè wemọ nùitla gà weghọ shèts'ezhee goghàedi.

⁴⁰ Xèts'ò agòjà ekò dọ hazòọ tàda xàzaa t'à eyagilì si Zezi gà nègogìwa. Hazòọ edilà gok'e ayilà t'à k'aat'ì agòòlà. ⁴¹ Eyi ts'ò mihi dọ lọ yi gots'ò xàide, hagedi gezeh, "Ni si Nòhtsi Weza anet'e." Hanikò Zezi nàgoehzọ. Zezi, Christ họt'e mihi gik'èezọ t'à Zezi gogedeè agohi-le.

⁴² Dzẹh agodaade ekò Zezi gowhatsòọ gòzọọ ts'ò èhtla. Dọ ghanıwọ, edì whedaa si gıgòhıhọ ekò Zezi gots'òọ naatla ha giwọ-le. ⁴³ Hanikò Zezi gots'ò hadi, "Yeè kòta yàgòlaa, ekọ si Nòhtsi Wenàowoò wegodi nezì gıghàehà ha họt'e. Eyi gha jọ asiıdlà họt'e," gòhdi. ⁴⁴ Judea nek'e elègehdeè-kò gòlaa ekọ t'aats'òọ dọ hoghàgoehtọ.

5

Zezi t'akwelòò edecheekeè gòjhchì

¹ Ìlàà Zezi Genesaret-tì gà nàwo ekò, dọ lọ Nòhtsị weyatù geèhkw'ọ ha gụwọ t'à, wemọọ ẹlẹk'e aget'ị.

² Zezi tabàa elà nàke whela yaɔ. Ẹl-k'aàdèe-dọọ edemì k'enagehtse t'à gıts'ọ elà aila nọọ. ³ Zezi Simon wets'ọ elà ne sù yeyietl̩a. Zezi Simon ts'ọ hadı, “Yaazea nets'ihzè,” yèhdi. Zezi elà yì wheda gà dọ hoghàehtọ.

⁴ Hòt'a dọ ts'ọ goıde t'axọọ Zezi Simon ts'ọ hadı, “Ẹl lọ ìl̩ ha ne t'à, tagoqhwhàà ts'ọ ts'ıızè gà mì tèt̩wa,” yèhdi.

⁵ Simon yets'ọ hadı, “Gots'ọ K'àowo, to ghàà mì k'alats'ıdè, hanikò t'ası wıızı ts'ehhı-le. Hanikò 'hanele,' s̩ıdı nıdè mì tēnaehwha ha,” yèhdi.

⁶ Hagıllà t'axọọ h lọ gehhı t'à gımı tàdaadl̩a. ⁷ Eyıt'à giàgıą elà eyı-le t'à-aget'ı sù gots'àgedı ha gıwọ t'à gots'ọ nàgeetsı. Goga nēgııze ekò elà ìlah weyı hwe sù dagoòzọ agıllà t'à k'àhdzọ elà gıxè tèt̩l̩a-t'e.

⁸ Simon-Peter hanı nàhòwo yaɔ ekò Zezi ts'ọ nàgòıhgè gà hayèhdi, “Sets'ọ K'àowo, hoıı-hohtsı-dọọ aht'e t'à segà anet'ı-le,” yèhdi. ⁹ Simon-Peter eyıts'ọ dọ wexè aget'ı sù hwe lọ gehhı t'à gıgha enıyah dı. ¹⁰ Simon weàgıą, Zebedee weza nàke James eyıts'ọ John, ededı sı gıdaà hagòjà t'à gıgha enıyah lanı.

Eyıt'à Zezi Simon ts'ọ hadı, “Nııı-le! Jọ gots'ọ ıdaà segha dọ ìhchı ha,” yèhdi. ¹¹ Eyı t'axọọ elà dèè k'e nēgıısi, t'ası hazọọ weyı ailaà agıllà gà Zezi k'èè geède.

Dọ wekwò tàda t'à eyaelı

¹² Ilaà Zezi kòta wheda ekò, dọ ɬè gokwò tàda t'à eyaelɩ xè wekaà wek'e kàaɶa-le, eyi nìitla. Zezi eɶ ekò yegà ets'òzhùɶaà nàgòɬgè gà yeghòndàetì, hadì, “K'àowo, haneewò-ɶdè k'aàt'ìi asɩle ha dii-le,” yèhdi.

¹³ Zezi edilà yek'e ayìlìlà gà hayèhdi, “Hèzè, hah-whò. K'aàt'ìi anede!” yèhdi. Ekòet'ìi wekwò tàda whìle ajà.

¹⁴ Zezi yets'ò hadì, “Nets'ò dànàhòwoo sù dọ wɩzì ts'ò haɶdi-le. Nek'ahoeta gha yahtù ts'àatla. Moses wenàowoò k'èè nehòɬì neghò nahoezhe k'èxa yahtù t'asì negha k'eguhk'ò. Hanì-ɶdè weghàà k'aàt'ìi anaajà dọ gɩk'èezò ha,” yèhdi.

¹⁵ “Dọ wɩzì ts'ò haɶdi-le,” yèhdi kò eyi godì dọ hazò ta ts'ò ajà, eyit'à dọ ɬò Zezi weyatì gɩkw'o eyits'ò k'aàt'ìi agede ha gɩwò t'à Zezi ts'ò geède.

¹⁶ Hanikò Zezi yahtù ha gowhatsò gòzò ts'ò anat'ì.

Dọ wekw'ò èlaidè sù k'aàt'ìi ajà

¹⁷ Ilaà Zezi kò goyì dọ hoghàehtò. Pharisee gɩɩ eyits'ò Nòhtsɩ-yatì-k'ègedì-dò Galilee nèk'e gots'ò, Judea nèk'e gots'ò eyits'ò kòta Jerusalem gots'ò hazò eyi nègɩde t'à goyì geèhk'w'e. Zezi dọ k'aàt'ìi agole gha Nòhtsɩ wets'ò t'asì nàtsoo wets'ò-èlì. ¹⁸ Zezi dọ hoghàehtò ekò, dọ mòhdaa dọ wekw'ò èlaidè tè k'e whetɩ Zezi ts'ò geèhchì. Zezi wenadaà nègɩtè ha hogeèhdzà. ¹⁹ Hanikò dọ ɬò gonadaà nàgeèhza t'à goyagedè ha dii. Eyit'à dahmò ka dekegìchì gà xàgòzàa k'è gogèhtsɩ. Eyì dọ tè k'e whetɩ xè ɶzhù dọ gonì ts'ò hodàgeèlì, Zezi wenadaà nègɩhtì.

²⁰ Zezi dọ gıgha ehkw'ı-ahodı gok'èezọ t'à, dọ wekw'ọọ ẹlaidèe ts'ọ hadı, “Àgıa, nehołı negho nahoazha,” yèhdi.

²¹ Pharisee gıllı eyıts'ọ Nòhtsı-yatı-k'ègedı-dọọ hagıwọ, “Eyı dọ amı aht'e edeewọ? Nòhtsı k'èch'a godè. Nòhtsı zọ gohołı goghọ nahoele họt'e,” hagıwọ.

²² Zezi dànı nàıgedèe sıı gok'èezọ t'à dagoehke, “Dànıghọ naxıdzeè yı hanı nàıahdè? ²³ Dọ wekw'ọọ ẹlaidèe sıı dāwets'edi nıdè denahk'e dezhi-le. ‘Nehohı negho nahoazha,’ ts'edi hanı-le-ıdè ‘Nııtla gā k'èıtlı.’ ²⁴ Dıı nèk'e Dọ-wet'āazāadeè hołı dọ ghọ nahoele ha weghàhòt'ọọ sıı wek'èahsọọ anaxehke ha,” gòhdı t'axọọ dọ wekw'ọọ ẹlaidèe sıı ts'ọ hadı, “Nııtla, netè nııza gā nekọ ts'ọ naitle,” yèhdi. ²⁵ Ekòet'ıı eyı dọ, dọ hazọọ gonadaa nııtla gā edetè nıızah eyıts'ọ edekọ ts'ọ naèhtla. Naeda xè Nòhtsı ghàsọgedı. ²⁶ Dọ hazọọ gıgha enıyah dıı t'à Nòhtsı ghàsọgeedi, hagedı, “Dıı dzeè k'e enıyah nechāa goxè nàhòwo,” gedi.

Levi Zezi k'èè èhtla

²⁷ Eyı hagòjā t'axọọ Zezi naèhtla. Sọm̄ba-nàhtsı-dọọ Levi wıyeh ladā k'e eghālaeda yaıı. Zezi “Sek'èıtlı!” yèhdi. ²⁸ Eyıt'à Levi t'asıı hazọọ aılā ayıılā gā Zezi k'èè èhtla.

²⁹ Eyı t'axọọ Levi edekọ Zezi gha nāsı whehtsı. Sọm̄ba-nàgehtsı-dọọ ıọ eyıts'ọ dọ eyıı-le ıọ goxè shègezhe. ³⁰ Hanıkò Pharisee gıllı eyıts'ọ gıta gots'ọ Nòhtsı-yatı-k'ègedı-dọọ Zezi wecheekeè ts'ọ sọgedı, “Dànıghọ sọm̄ba-nàhtsı-dọọ eyıts'ọ hołı-hogehtsı-dọọ xè shèahzhe xè aahdọ?” gògedı.

³¹ Zezi gots'ò hadi, “Dò hotù geedaa sì nàèdi-k'èezqò gigha wet'aaà nùile, dò eyagùlù sì zò nàèdi-k'èezqò gùwò họt'e. ³² Dò ehkw'i geedaa sì gikayahti gha jò ts'ò ahjà nùile, hanikò hoñu-hogehtsù-dòqò sì edek'egùlù gha ahjà,” gòhdi.

Edets'egò ghò Zezi dageehke

³³ Zezi ts'ò hagedi, “John-Baptist wecheekeè t'aats'òqò edegegò xè yagehti, eyits'ò Pharisee gicheekeè sì haget'i, hanikò nù necheekeè t'aats'òqò shègezhe xè gedò,” gògedi.

³⁴ Zezi gots'ò hadi, “K'òadzàa ìlà goxè wheda et'ì, dò gighò nùdee sì edegegò ha nì? ³⁵ Ìle ne, hanikò ìlè dzeqè k'e k'òadzàa goghò wìchì ha, eyi dzeqè k'e nùdè edegegò ha họt'e,” gòhdi.

³⁶ Zezi dù godi t'à goxè godo hadi, “Dò wùzù goht'ò gòò gots'ò eht'i tàyeehdlà gà goht'ò zòqà k'e nètèyeèlì nùile. Hayìlà nùdè goht'ò gòò yedihohtsù ha, eyits'ò eht'ìgòò goht'ò zòqà k'e nètèyeèlì nùdè wexùzò ha-le. ³⁷ Eyits'ò dò wùzù jìetì wegòò hoèlù sì jìetìwò wezòqà yì yeht'ì nùile. Hayìlà nùdè jìetì wegòò ts'ìhòqò jìetìwò wezòqà wenìtsqedlà xè jìetì xàet'ì ha, eyits'ò jìetìwò wedihoè ha họt'e. ³⁸ Ìle ne, jìetìgòò hoèlù sì jìetìwò wegòò yì ts'eht'ì ha họt'e. ³⁹ Eyits'ò dò wùzù jìetì whaà ìhtòqò yats'e t'axòqò jìetì wegòò hoèlù sì yùwò nùile, jìetì whaà ìhtòqò sì denahk'e wegga nezì t'à,” gòhdi goxè godo.

6

Nòhtsì Dzeqè gha K'òowo

¹ Ìlà Nòhtsì Dzeqè k'e Zezi t'olà dehshee nù k'etlo. Wecheekeè t'olà gihchì gà edilà t'à tàtsògeèhdi gà

welò ju nechà-lea weyì whelaa sù gedè. ² Pharisee gùlù mòhdaa dagogeehke, “Dànìghò Nòhtsì Dzeè k'e ayì wets'àet'ò sù haahì?” gògedì.

³ Zezì gots'ò hadì, “K'àowocho David ededì eyìts'ò wecheekeè degeèhdì ekò ayì dàyìlìlää sù Nòhtsì Nìhtl'è k'e dek'eèhtl'è wek'eyaahtì-le nì? ⁴ Nòhtsìkò goyaèhtlà gà lèt'è degai goyì whezòò sù yùzà eyìts'ò mòhdaa edecheekeè goghàyùdì. Eyì hajàa sù ededì weggha wets'àet'ò lè, yahtù gìgha zò whezò lè,” gòhdì. ⁵ Eyìt'à Zezì (edeghò) gots'ò hadì, “Dò-wet'aaazàa-deè sù Nòhtsì Dzeè gha K'àowo elì hót'e,” gòhdì.

⁶ K'achì Nòhtsì Dzeè k'e, Zezì elègehdeè-kò goyaèhtlà gà dò hoghàehtò. Dò lè nàgòts'ehnéè gots'ò wìlà elèèntsoo eyì wheda. ⁷ Pharisee gùlù eyìts'ò Nòhtsì-yatù-k'ègedì-dò Zezì k'e nìdahogeezà ha gùwò t'à, hotù gìxoehdì, asù Nòhtsì Dzeè k'e dò k'aat'ù ale ha sòni gùwò. ⁸ Hanìkò Zezì ayì ghò nàngedèè sù gok'èezò. Eyìt'à dò wìlà elèèntsoo ts'ò hadì, “Nìtlà gà dò hazòò gìnadaà nàawò,” yèhdì. Eyìt'à eyì dò nìtlà gà gonadaà nàwò.

⁹ Zezì gots'ò hadì, “Nòhtsì Dzeè k'e ayì wets'àet'ò-le? Dò ts'ò nezù eghàlats'eeda, hanì-le-ìdè dò ts'ò hoilà eghàlats'eeda? Dò edaxàts'eehtèè hanì-le-ìdè dò elàats'ehwhù?” gòhdì.

¹⁰ Dò hazòò wemòò nàgeèhzaa sù hotù goghàeda. Eyì t'axòò dò wìlà elèèntsoo sù ts'ò hadì, “Nìlà dàichì,” yèhdì. Edìlà dàichì ts'òet'ù wìlà k'aat'ù anajà. ¹¹ Hanìkò Pharisee gùlù sù sù gìch'è, eyìt'à Zezì dàgele ha sù ghò gogede.

Zezì edecheekeè hoònò-daats'ò-nàke gòhìchì

12 Ilaà Zezi yahti ha shìhka dekiùtla. To ghàà Nòhtsɪ ts'ò yahti. 13 K'omòòdòò agòjà ekò edecheekeè gokayah̄ti. Dò hoònò-daats'ò-nàke nàwhehtsɪ sɪ, “Secheekeèdeè aah̄lɪ,” gòhdi. 14 Dò dɪ hagìyeh gòhchì: Simon (Peter yèhdi), wechɪ Andrew, James, John, Philip, Bartholomew, 15 Matthew, Thomas, Alphaeus weza James, Simon (“dò edenèè ghòneètòò” wìyeh), 16 James weza Zhidàà, eyits'ò Zhidàà-Iscariyot, ededɪ sɪ Zezi k'aodèè gotl'aàyehtè ha họt'e.

Amì wexè sìghà ha eyits'ò amì wexè hoilà ha

17 Zezi shìhka gots'ò ɪzhì edecheekeèdeè goxè hodàèhtla, dèè gòtloa k'e nàwo. Wecheekeè lò eyɪ nègɪde eyits'ò Judea nèk'e hazòò, Jerusalem gots'ò, eyits'ò tichobàa kòta gòlaa Tyre eyits'ò Sidon gots'ò dodeè nìde. 18 Zezi geèhkw'ò ha eyits'ò ayì t'à eyagɪlɪ sɪ k'aàt'ì agede gha eyɪ nègɪde. Amì mìlɪ gɪk'aladèè sɪ k'aàt'ì agejà. 19 Eyits'ò Zezi t'asì nàtsoo wets'ò-èlɪ t'à dò k'aàt'ì aget'ì ts'ihzò dò hazòò gɪxèlaidɪ ha hogeèhdzà.

20 Zezi edecheekeè goghàeda, hagòhdi,
 “Naxɪ eteah̄t'ɪ sɪ naxɪxè sìghà họt'e;
 Nòhtsɪ Wenàowò k'èè hòzòò naxɪts'ò-èlɪ họt'e.

21 Dɪ deah̄dì nìdè naxɪxè sìghà họt'e;
 nezɪ shèahzhe ha.

Dɪ aah̄tse nìdè naxɪxè sìghà họt'e;
 nàʔaahdlò ha.

22 Dò-wet'àazàa-deè wets'ihzòò,
 dò naxɪdzagɪhwhò nìdè, naxɪdɛ gɪwò nìdè
 naxɪk'adageedè nìdè, naxɪzì jɪ gehtsɪ nìdè,
 naxɪxè sìghà họt'e.

23 “Naxıts'ò hagòjà nı̀dè wek'èxa yak'e t'ası̀ nechàa daahnòq sı̀ naxı̀dawhezo t'à sı̀ naxınà dàu yaàhka. Gı̀cho eyı̀ xèht'eè nakwenàozòq ts'ò nezı̀ eghàlagı̀dà-le ı̀lè.

24 Naxı̀ dọ ahxee yàahı̀ sı̀ dı̀ họt'a
naxı̀gha nàhotı̀-le hòzo t'à naxı̀gha hoıla ha họt'e.

25 Dı̀ nezı̀ shèahzhe nı̀dè deahdı̀ xè
naxı̀gha hoıla ha họt'e.

Dı̀ nàzaahdlò nı̀dè naxı̀dzeè nàııtı̀ xè
aahıtse ha.

26 Dọ naxı̀ghọ nezı̀ agedı̀ nı̀dè
naxı̀gha hoıla ha họt'e.

Gı̀cho eyı̀ xèht'eè nakwenàozòq edegeetsı̀ sı̀ ghọ
nezı̀ agedı̀ ı̀lè.

Dọ naxıts'ò xànegı̀zaa sı̀ gı̀ghọnahtọ

27 “Hanıkò amı̀ seèhkwoq sı̀ dı̀ hanaxèehsı̀:
Dọ naxını̀gelı̀-le sı̀ gı̀ghọnahtọ eyıts'ọ dọ
naxı̀dzagı̀hwhòq sı̀ gıts'ò nezı̀ eghàlaahda. 28 Amı̀
hoıla naxık'e xàyahtı̀ sı̀ eyıts'ọ amı̀ naxıts'ò nezı̀
eghàlaeda-le sı̀ gıgha yaahtı̀. 29 Dọ tsınaxı̀ht'ı̀ nı̀dè
k'achı̀ wets'ò naahza. Dọ naxızeè naxı̀ghọ neyı̀za
nı̀dè naxıkw'ı̀hzeè sı̀ nıyı̀za kò. 30 Dọ naxıgeekè
nı̀dè t'ası̀ gıghàahdı̀ eyıts'ọ t'ası̀ naxıts'ọ negı̀wa
nı̀dè 'seghọahchı̀' gıahdı̀-le. 31 Dànı̀ dọ naxıts'ò nezı̀
eghàlageeda ha dahwhọ k'èè gıts'ò eghàlaahda.

32 “Dọ naxı̀ghọnegeètọ zo gı̀ghọnahtọ nı̀dè
eyı̀ t'ası̀ nı̀le. Hoı̀-hogehtsı̀-dọq, ededı̀ kò
ełeghọnegeètọ họt'e. 33 Dọ naxıts'ò dọ nezı̀ gı̀lı̀
sı̀ gıts'ò zo dọ nezı̀ aahı̀ nı̀dè, eyı̀ t'ası̀ nı̀le.
Hoı̀-hogehtsı̀-dọq, ededı̀ kò, elets'ò dọ nezı̀
gı̀lı̀ họt'e. 34 Eyıts'ọ, dọ ek'èt'à t'ası̀ naxı̀ghògele

dahwhq̄ s̄i z̄o t'as̄i ḡigh̄on̄iah̄le n̄idè eȳi t'as̄i n̄iile. Hoḥ̄i-hogeht̄s̄i-d̄ō, eded̄i k̄ò, haz̄ō deḡhàà ek'èt' à ḡigh̄ōeze ha ḡiḡw̄ō t' à t'as̄i ēleḡh̄on̄ègele h̄ot'e. ³⁵ Han̄ik̄ò d̄o nax̄its'ò x̄aneḡiḡaa s̄i ḡigh̄on̄iaht̄ō x̄è ḡits'ò d̄o nez̄i aah̄i. T'as̄i ḡigh̄on̄iah̄le n̄idè ek'èt' à segh̄ōgeele ha dahwh̄o-le. Han̄i-ìdè wek'èxa t'as̄i nech̄aa nax̄ida whez̄o ha eȳits'ò N̄òht̄s̄i wenah̄k'e ḡòh̄i-le s̄i weza aah̄i ha. N̄òht̄s̄i s̄i d̄o mas̄i ḡiḡw̄o-le eȳits'ò d̄o ḡiḡi ts'ò wedzeè eteèz̄i h̄ot'e. ³⁶ N̄òht̄s̄i nax̄it̄a wedzeè eteèz̄i lan̄i nax̄i s̄i nax̄idzeè eteèz̄i ha h̄ot'e.

Ēlest̄n̄iyaah̄ti-le

³⁷ “D̄o s̄in̄iyaah̄ti-le, han̄i-ìdè nax̄is̄in̄iyaet̄i ha-le. D̄o ḡid̄e k̄ò dahwh̄o-le n̄idè N̄òht̄s̄i nax̄id̄e anax̄-ele ha-le. D̄o gh̄o nahoah̄le n̄idè N̄òht̄s̄i nax̄iḡh̄o nahoele ha. ³⁸ T'as̄i d̄o gh̄aah̄le n̄idè ek'èt' à t'as̄i nax̄iḡh̄oz̄he ha. T'as̄i dagoòz̄o x̄è nax̄iḡòò whela ts'ò t'as̄i nax̄iḡh̄oz̄he ha. T'as̄i dàih̄cho d̄o gh̄aah̄z̄aa s̄i wex̄èih̄cho nax̄iḡh̄ot' à ha h̄ot'e,” ḡòh̄di.

³⁹ Eȳits'ò Zez̄i d̄u had̄i hoḡh̄agoèht̄o, “As̄i d̄o ḡidaà goilee s̄i k'èlegeeh̄z̄i? Ìlah dèè ȳi ḡoòz̄aa goȳi geet'ì ha-le n̄i? ⁴⁰ D̄o hoḡh̄aweèt̄o s̄i hoḡh̄ayeht̄o-d̄o nah̄k'e el̄i n̄iile, han̄ik̄ò deḡhàà hoḡh̄aweèt̄o n̄idè hoḡh̄ayeht̄o-d̄o x̄èht'eè lade ha h̄ot'e.

⁴¹ “Aȳiha nax̄èot'ì wedaà ȳi tsolè whez̄o s̄i gh̄aah̄da, han̄ik̄ò nax̄idaà ȳi dech̄i whet̄o s̄i ts'òn̄iah̄z̄a-le? ⁴² Dàn̄it' à nax̄èot'ì ts'ò d̄u haah̄di ha d̄i-le, ‘Àḡiḡ, nedaà ȳi t'as̄ia whez̄o, neḡha x̄aweh̄ch̄i, dah̄di, han̄ik̄ò nax̄i nax̄idaà ȳi dech̄i whet̄o s̄i nax̄iḡha wègaat'ì-le. Deḡai daah̄ts̄i k̄ò wek'èè aah̄da n̄iile! T'akweḡòò nax̄idaà ȳi dech̄i

whetqo sù xàahchi nùdè naxìgha nezù xègaat'l agode ha, hanì-ìdè naxèot'l wedaà yì t'asìa whezqo sù xàahchi ha dùi-le.

Ts'i eyts'q wejìecho

⁴³ “Ts'i nezù sù wek'e jìecho nezù-le gòhì nùle, eyts'q ts'i nezù-le sù wek'e jìecho nezù dehshe nùle. ⁴⁴ Ts'i wejìecho ghàà ts'i wek'èhoedzq họt'e. Ichìghoò ta gots'q jìe nàts'ehtsì nùle, eyts'q gogho nì jìecho nàts'ehtsì nùle. ⁴⁵ Dq nezù sù t'asì nezù ededzeè yì whehla t'à nezù k'ehoza. Hanìkò hoì-
hohtsù-dq sù nàowòì ededzeè yì whehla t'à ekò-
le k'ehoza. Dq gidzeè yì dàgòht'e ghàà gogede họt'e.

Dq gqozq eyts'q dq gqozq-le wegodi

⁴⁶ “Ayìha, ‘K'àowo, K'àowo,’ sèahdì, hanìkò sek'èaht'e-le? ⁴⁷ Amì sets'ò at'l, seyatiì iìkw'o xè yek'èè edaa sù dq dàhòt'ì awèehsù sù naxìts'ò haehsì ha. ⁴⁸ Dq dànì kò gohtsì lanì. Dèè gqowàa ts'ò xàgoìghè gà kwe k'e yìetl'aà gòhtsì. Tì daiwì xè taatì nàtsoo kò xèzeèhdì, hanìkò kò nezù hòèlì t'à t'asajà-le. ⁴⁹ Hanìkò amì seyatiì iìkw'o kò yek'èè eda-le nùdè, dq ewaà k'e yìetl'aà dq kò gòhtsì lanì. Taatì nàtsoo eyì kò xèzeèhdì ts'òet'ì kò nàgoìt'lì xè wedìhòhì,” Zezì hadì dq xè godo.

7

Eghqo-dqò-gha-k'àowo sù weggha ehkw'i-ahodi

¹ Zezì dq hazqò ts'ò goìde t'l'axqò kòta Capernaum ts'ò èhtlà. ² Eyì kòta eghqo-dqò-gha-k'àowo edecheekeè ìè ghòneètqo sù hòt'l'ò eyaelì t'à ełàadaawì ìè. ³ Eyit'à eghqo-dqò-gha-k'àowo Zezì ghò iìkw'o ekò Israel got'ì gìzqhdaà mòhdaa

Zezi ts'ò goèhza. Wecheekeè k'aat'ì ayele ha Zezi danatı̄zò. ⁴⁻⁵ Israel got'ı̄ gı̄zòhdaà Zezi ghò nègı̄de ekò gı̄ghòndaetì, hagedı, “Dıı k'àowo goghòneetò xè elèts'ehdèe-kò gogha gòhtsı t'à, wets'ò nezı̄ eghàlajda ha nets'ı̄hwhò,” giı̄hdı. ⁶ Eyıt'à Zezi gok'èè naèhtla. Wekò ts'ò nıwà-le niıtla ekò eghòq-dòq-gha-k'àowo edeàgı̄ Zezi ts'ò goèhza, hadı, “Sets'ò K'àowo, dọ lahoeht'ı̄ niile t'à sekò nàwhı̄tla-le kò. ⁷ Nets'ò èhtla ha kò dọ lahoeht'ı̄ aht'e dehwhò niile. Hanikò neyatı̄ t'à xàyanehı̄ nıdè secheekeè k'aat'ì ade ha. ⁸ Sı̄ kò segha k'àowo gòhı̄ eyıts'ò eghòq-dòq gı̄gha k'àowo ehı̄. İ̄lè 'Yeè nàatla,' wèehsı̄ nıdè ekò nàtla, eyıts'ò k'achı̄ İ̄lè 'Jò nàatla,' wèehsı̄ nıdè jò nàtla. Secheekeè, 'Dıı hanele,' wèehsı̄ nıdè hayehzı̄,” k'àowo hanı̄ yedanatı̄zò.

⁹ Zezi dọ hanı̄ yedanatı̄zò ghò ı̄kw'o ekò eyı̄ dọ ghò wegħa enı̄yah dı̄. Dọ lọ yek'èè k'edèe sı̄ ts'ò hadı, “Ehk'w'ı̄ anaxèehsı̄, Israel nèk'e dọ winı̄ hanànı̄htso ghò eèkw'o whı̄le,” gòhdı. ¹⁰ Dọ Zezi ts'ò goèhza İ̄lèe sı̄ k'àowo wekò ts'ò nageèhde ekò wecheekeè k'aat'ì ajà İ̄lè nòq.

Zezi cheko naidà ayı̄là

¹¹ Eyı̄gots'ò whaà-le, Zezi kòta Nayın gòyeh ts'ò èhtla, wecheekeè eyıts'ò dọ lọ gı̄k'èè k'edè. ¹² Kòta ts'ò nıwà-le niıtla ekò dọkw'òq xàgı̄atı̄ nòq. Dọ elajwo sı̄ wemq weza İ̄læt'ee zò họt'e, eyıts'ò wemq wegà dọzhı̄ whı̄le İ̄lè. Kòta ts'ò dọ lọ goxè aget'ı̄. ¹³ Gots'ò K'àowo ts'èko ezı̄ ekò weghò wedzèe dı̄, hayèhdı, “Netse-le,” yèhdı.

¹⁴ Dechıtò ts'ò èhtla, edilà yek'e ayı̄là t'à, dọ dechıtò nagı̄atı̄ sı̄ nègı̄de. Zezi hadı, “Cheko niıtla

nèehsɿ,” yèhdi. ¹⁵ Dɔ ɛlɿwoo sɿ hɔtsaa wheda xè godeè ajà. Zezì ts'èko weza yeghɔyɿhɿ.

¹⁶ Dɔ hazòò gɿgha enɿyah nechàa t'à Nòhtsɿ ghàsògeedi, hagedi, “Nakwenàòzòò-deè gota nìtɿla. Nòhtsɿ edets'ò dɔ ts'àdɿ ha goghò nìtɿla,” gedi.

¹⁷ Judea nèk'e gots'ò eyɿts'ò hazòò gɿmòò dɔ nàdèe sɿ, Zezì wegoduì ghò gùkw'o.

Zezì eyɿts'ò John-Baptist

¹⁸ John-Baptist wecheekeè eyɿ hazòò hagòjàa sɿ John-Baptist ts'ò hagedi. ¹⁹ Eyɿt'à edecheekeè nàke Zezì ts'ò goèhɿà. “Dɿ hani daweahke: ‘Dò ɿlè jò nìtɿla ha ɿlèe sɿ asɿì eyɿ anet'e? Eyɿ anet'e-le nɿdè asɿì dɔ eyɿì-le danats'eèhɿi ha?’ wèahdi,” gòhdi.

²⁰ Eyɿ dɔ nàke Zezì ghò nègɿde ekò hagùhdi, “John-Baptist nets'ò goèhɿà. Dɿ danets'eehke ha gòhdi, ‘Dò ɿlè jò nìtɿla ha ɿlèe sɿ asɿì eyɿ anet'e? Eyɿ anet'e-le nɿdè asɿì dɔ eyɿì-le danats'eèhɿi ha?’ ” gùhdi.

²¹ Nègɿde ekɿiyeè k'e Zezì dɔ ɿò tàda gɿts'òò eyɿts'ò mɿhɿ gɿts'ò-èlɿ sɿ k'aat'ɿi agòòlà, eyɿts'ò gɿdaà goilee sɿ gɿdaà gòhɿi agòòlà. ²² Eyɿt'à Zezì, eyɿ dɔ nàke ts'ò hadi, “John-Baptist ts'ò anaahde. Ayɿ aahzɿ eyɿts'ò ayɿ aàhk'oo sɿ hazòò wets'ò haahdi: Dò gɿdaà goilee sɿ k'egeet'ɿ, k'egedè-le sɿ k'egedè, gokwò tàda t'à eyagùlɿ sɿ k'aat'ɿi agejà, gɿdzɿ goilee sɿ egeèhk'òò agejà, ɛlàngɿdèe sɿ nagidà eyɿts'ò dɔ etegeèt'ɿ sɿ godɿ nezɿ egùkw'o. ²³ Amɿi wek'èch'a aht'ɿ-le sɿ wexè sìghà hɔt'e,” Zezì gòhdi.

²⁴ John-Baptist wecheekeè nageèhde ekò Zezì John-Baptist ghò dɔ hazòò ts'ò hadi, “Ekɿi-ka nèk'e ayɿ ghàahda ha ekò k'eahdè? Tɿ'oh k'eweehts'ɿ ghàahda ha nì aah't'ɿ? ²⁵ Hani-le-ɿdè ayɿ ghàahda

ha ekò k'eahdè? Dò nezù nàhtl'ì ghàahda ha nì aaht'ì? Ìle, dò goht'ò dètì t'à-aget'ù sù k'àowocho wekò hojzù goyì nàgedè họt'e. ²⁶ Ekò ayì ghàahda ha aaht'ì ìlè? Nakwenàozòq? Hẹzẹ, nakwenàozòq nahk'e elù sù weahzì họt'e. ²⁷ Eyì dò weghò dù hanì dek'eèhtl'è,

'Nenakweè dò ìlè seyatù k'era ha. Nenakweè negha ts'atà nihòzà ha, 'dek'eèhtl'è.

²⁸ Ekw'ì anaxèhshì, dò hazòò gìgòhù sù John-Baptist wenahk'e gòhù-le. Hanìkò Nòhtshì Wenàowoò k'èè hòzòq geèhkw'ee sù gita dò dek'azì elù sù John-Baptist nahk'e elì họt'e," Zezi gòhdi.

²⁹ (Dò hazòò, sòmba-nàgehtshì-dòò ededì kò, Zezi John-Baptist ghò dàdù sù gùkw'o. John-Baptist gok'ètaidzò ìlè ne t'à, "Nòhtshì wenàowoò ekw'ì họt'e," gedì. ³⁰ Hanìkò Pharisee gùlù eyìts'ò Nòhtshì-yatù-k'ègedì-dòò gùlù sù Nòhtshì Wenàowoò k'èè geeda ha sù gìgha wedẹ, John-Baptist gok'ètaidzò nùile t'à.)

³¹ Zezi hagòhdi, "Dù dò xàgeèzaa sù ayì xègùht'e ts'edi lì? Ayì dòò lagùt'e? ³² Chekoa tìlibàa geèhkw'ee lagùt'e. Èlets'ò hagedù yagìzeh,

'Naxìgha shì ts'eehdi, hanìkò dagoahwho nùile. Naxìgha ts'òts'ùwò-zhù t'à ts'ejì, hanìkò aahtse nùile,' gedì.

³³ John-Baptist nùitla ekò edegò t'à lèt'è ghò shètì-le xè jìetì edò-le, hanìkò dù haahdi, 'Ìnìhù wets'ò-èlì,' wèahdi. ³⁴ Dò-wet'àazàa-deè nùitla ekò shètì xè yedò, eyìt'à dù haahdi, 'Bò gha edì-le xè yedò ghaewì. Sòmba-nàhtshì-dòò eyìts'ò hoù-hogehtshì-dòò edeàgì gòt'ì,' wèahdi. ³⁵ Wet'à gòts'ùzòq sù wek'èè ts'eeda nùdè hòzì gok'e wègaat'ì họt'e," gòhdi.

Ts'èko Zezi k'e yik'eetl'òo ayìlìlà

³⁶ Dọ ɲè Pharisee elɲ sɲ Zezi yexè shètɲ ha yekayaɲhtɲ. Eyit'à Zezi yekò nàhtɲlà gà yexè shètɲ ha ladà gà dètsɔhtɲ. ³⁷ Eyɲ kòta gots'q ts'èko ɲè wesɲdlaa sɲ Zezi ekq shètɲ ha yeghò ùkw'o

ekò, kwetqà yɲ yik'eetl'òo dètɲ k'ehɲ xè goyaèhtɲ. ³⁸ Zezi ts'ò èhtɲlà, yekèlq nàwo gà etse. Edenatɲ t'à yekè k'enaɲhtso gà edekwighà t'à yedeedɲ. Yekè ets'ɲ eyɲts'q yik'eetl'òo yek'e ayìlìlà.

³⁹ Pharisee yexàehzàa sɲ ts'èko hajà yaɲ ekò edets'ò hadɲ, “Eyɲ dọ nakwenàozq elɲ nɲdè ts'èko dàhòt'ɲ dayeechɲ sɲ wesɲdlaa hanɲ hq̄t'e yek'èezq ha ɲè,” edets'ò hadɲ.

⁴⁰ Zezi Pharisee ts'ò hadɲ, “Simon, t'asɲ nets'ò haehsɲ ha.”

Eyit'à Simon yets'ò hadɲ, “Hęzę, K'àowo, hasɲdɲ,” yèhdi.

⁴¹ Zezi yets'ò hadɲ, “Dọ nàke, dọ goghaetl'èe ts'ò gɲɲhtl'è lq ajà. Dọ ɲè nàke xo eghàlats'eedaa haàtq wenɲhtl'è ajà, ekò dọ ɲè t'aa nàke sa eghàlats'eedaa haàtq wenɲhtl'è ajà. ⁴² Edenɲhtl'è nageele ha dɲ t'à dọ goghaetl'èe sɲ ɲak'aà gɲɲhtl'è wedę ayìlìlà. Eyɲ dọ nàke sɲ amɲ denahk'e yeghòneètq ha sɲnɲ?” Zezi yèhdi.

⁴³ Simon hadɲ, “Dọ denahk'e wenɲhtl'è lq sɲ denahk'e yeghòneètq ha sɲnà,” yèhdi.

Zezi hayèhdi, “Ehkw'ɲ aɲdɲ!”

⁴⁴ Hadɲ tɲaxqò Zezi ts'èko ts'ò naza gà Simon ts'ò hadɲ, “Nekò goyaèhtɲlà ekò sekè k'enahtse ha tɲ saneedɲ-le t'à, dọ seneehwhq-le ɲè. Hanikò dɲ ts'èko sɲ edenatɲ t'à sekè k'enaɲhtso gà edekwighà t'à sekè dèyɲtso. ⁴⁵ Sek'èts'eneedɲ-le hanikò dɲ

ts'èko sù goyaèhtla gots'ò sekè ets'ì. ⁴⁶ Kwitlè sekwi k'e anelà-le hanikò ededì sù yìk'eetl'òo sekè k'e nalayeèhtl'ì. ⁴⁷ Eyit'à, du hanèehsì ha, du ts'èko wehoḥì lò weghò nahoazha, eyit'à sù seghòneètò họt'e. Hanikò amì wehoḥì lò-lea weghò nahoezhee sù hòt'l'ò seghòneètò niile,” yèhdi.

⁴⁸ Eyit'à Zezi ts'èko ts'ò hadì, “Nehoḥì neghò nahoazha,” yèhdi.

⁴⁹ Dò goxè shègezhee sù elets'ò hagedì, “Du amì ne, dò-hoḥì kò, goghò nahoele?” elègeedi.

⁵⁰ Zezi ts'èko ts'ò hadì, “Negha ehkw'ì-ahodì t'à edaxàneètì. Naitlè, nexè sìghà welè,” yèhdi.

8

Wet'à t'asì dehshee godì

¹ Eyì t'axòò Zezi kòta yàgòlaa gota k'etlò. Nòhtsì Wenàowoò wegodì nezì t'à dò hoghàehtò. Wecheekeè hoònò-daats'ò-nàke gixè at'ì. ² Eyits'ò ts'èko mòhdaa ṁnìḥ eyits'ò tàda t'à eyagùlè t'à k'aat'ì agejãa sù goxè agèt'ì. Ts'èko ḥè Mary wiyeh (Madlè sì wiyeh) ṁnìḥ lòhdì wets'òò xàèdee sù eyì sì goxè at'ì. ³ Dò Cuza wiyeh, k'àowocho Herod wekò gogha k'àowo elì, eyì wets'èkeè Joanna eyì sì goxè at'ì. Ts'èko Susanna eyits'ò eyi-le ts'èko lò, t'asì gits'ò sù t'à Zezi eyits'ò wecheekeè ts'agùdì.

⁴ Kòta hazòò yàgòlaa gots'ò dò lò Zezi ts'ò elègùde ekò Zezi nànit's'ewoo godì t'à goxè godo, hadì, ⁵ “Dò ḥè wet'à t'asì dehshee dèè k'e nèyùla. Wet'à t'asì dehshee dèè k'e ts'ò yeehdè ekò mòhdaa tìlì k'e nàitl'ì. Dò gik'e k'edè eyits'ò chù sù gùzà. ⁶ Wet'à t'asì dehshee mòhdaa kwe ta nàitl'ì. Xànùshò ekò tì whìle t'à whegòò ajà. ⁷ Mòhdaa ṁchìghòò ta

nàitf'1 t'à elexè dèhshq; 1chìghoò yeʔòò nànuhtso t'à ełàidè. ⁸ Hanikò mòhdaa dèè nezı k'e nàitf'1. Nezı dèhshq eyits'q t'aàtq dèè k'e nàitf'1 sù ıleakw'eènq ts'q deʔatq xànıshq;” gòhdi goxè godo.

Ey1 t'axqò Zezì dq ts'q hòt'ò hadı, “Amı wedzı gòhı sù eèkw'q weli,” gòhdi.

⁹ Ey1 t'axqò Zezì wecheekè dageehke, “Ey1 godı sù ayı awııdı?” gııhdi. ¹⁰ Eyıt'à Zezì gots'q hadı, “Naxı sù Nòhtsı Wenàowoò k'èè hòʔq k'èahsq ha naxıghàhòt'q hq't'e, hanikò dq eyı-le sù godı t'à gıxè gohdo.

'K'eeget'ı kò geʔı ha-le eyits'q egeèkw'q kò dàhodı-ahodı sù gınedı ha-le.'

¹¹ “Ey1 godı dàdı-adı sù naxıts'q haehsı ha: Ey1 wet'à t'ası dehshee sù Nòhtsı weyatı lanı hq't'e. ¹² Wet'à t'ası dehshee tı k'e nàitf'1 sù dq Nòhtsı yatı egıkw'o lanı, hanikò wehı sù Nòhtsı yatı gidzeè yı ajà sù goghq yıhchı. Eyıt'à ehkw'ı-ahodı gıwq-le xè edaxàgedè ha-le. ¹³ Dq mòhdaa sù wet'à t'ası dehshee kwe ta nàitf'1 lagıt'e. Ey1 yatı gıkw'o ts'qet'ı sù gınà xè gıhchı. Hanikò gıghochı while t'à whaà-lea gots'q gıgha ehkw'ı-ahodı, eyits'q hoıla nèhòkw'ı nıdè gıghq nat'è. ¹⁴ Dq mòhdaa sù wet'à t'ası dehshee ıchìghoò ta nàitf'1 lagıt'e. Godı gıkw'o, hanikò t'ası lq ghq nàıgedè xè sqm̄ba lq gıwq eyits'q sigoèt'ı gıwq t'à geèzhè-le. ¹⁵ Ekò dq gidzeè nezı sù wet'à-t'ası-dehshee dèè nezı k'e nàitf'1 lagıt'e. Yatı gıkw'o xè edegha yatı gıhchı eyits'q gıdechı-le, eyıt'à t'ası nezı lq geehshe,” Zezì gòhdi.

Tlèk'òq ıdòo dawheʔq

16 “Dò wɔ̀zì t̄lèk'òò yìht̄l̄a gà t̄ò t̄'a nèyeechì n̄ilè, hanì-le-ìdè daèhte t̄'a nèyeechì n̄ilè, hanìkò ìdòò dawhezòò ayehzì. Hanì-ìdè dò goyagedèè s̄ì wet'à ḡìgha dzèh ha. 17 T'asì deẁì whezòò s̄ì ts'òwhezòò ade ha eyits'ò dò naàht̄ò dàts'et'ì s̄ì wègoèt'ì ha. 18 Eyit'à hotì nezì aàhkw'o. Amì t'asì l̄ò wets'ò s̄ì eyì wezòat̄l̄ò weghàzhe ha. Hanìkò amì t'asì wets'ò-le s̄ì t'asì l̄ò-lea wets'ò s̄ì eyì kò weghò ìchì ha h̄òt'e,” Zezì gòhdi.

Zezì wemò eyits'ò wechke

19 Zezì wemò eyits'ò wechì ḡìts'àwhede, hanìkò dò l̄ò t'à wets'ò n̄iwà-le agede ha diì. 20 Dò ìhè Zezì ts'ò hadì, “Nemò eyits'ò nechì mòht'a nàgeèhza, negezì ha ḡìwò,” yèhdi.

21 Zezì yets'ò hadì, “Amì Nòhtsì yatì eḡìkw'oo xè ḡìk'èè edaa s̄ì semò eyits'ò sechì laḡìt'e,” yèhdi.

Zezì n̄ìhts'ì while ayìl̄à

22 Ìhàà Zezì edecheekè ts'ò hadì, “Ìnòò nats'ìzè.” Eyit'à elà yì ḡìde gà nageèze. 23 Ekò ḡìazò ekò Zezì dètì. H̄òtsaa ḡìxè n̄ìhts'ì n̄àtsoo hoòwo eyits'ò elà yì tì l̄ò ajà, eyit'à s̄ì ḡìxè hoejì agòjà.

24 Zezì wecheekè ts'ìḡìhwho, hagiìhdi, “K'àowo, K'àowo, tì t'à elààts'ede ha n̄ìkw'o.”

Zezì n̄ìht̄l̄a gà n̄ìhts'ì eyits'ò taat̄ì ts'ò gode hadì, “Ts'èwh̄ì aahde!” gòhdi. Eyit'à n̄ìhts'ì while agòjà eyits'ò tì s̄ì nàeda-le ajà. Hazòò ḡìmòò goòzàa ts'ò ts'èwh̄ì agòjà. 25 “Dànìghò Nòhtsì ghò naxì n̄àtsole?” Zezì edecheekè gòhdi.

Ḡìgha en̄ìyah xè geèhyeh t'à el̄ets'ò hagedì, “Dì amì ne? N̄ìhts'ì eyits'ò taat̄ì kò ḡìk'ìt'e,” gedì.

Dò ình̄ì wets'ò-èl̄ì s̄ì k'àat'ù ajà

26 Zezi eyits'ò wecheekeè Gerasene nèk'e ts'ò geèze. Galilee nèk'e gotadà agòht'e. 27 Zezi tàèhtla ekò eyi kòta gots'ò dọ ìnhù lọ wets'ò-èlì yeghò niitla. Eyì dọ whaa gots'ò goht'ò yìdà-le eyits'ò kọ goyì nàidè-le, kwe yì dọkw'òò whelaa ta nàdè. 28 Zezi ezi ekò hòt'ò whezeh gà yekè gà nàgòìghè, ezeh xè hadì, “Zezi, Nòhtsi wenahk'e gòhù-le Weza, ayìha sek'alaawo. Hoila asùle-le neghònàdahti,” yèhdì. 29 Zezi dọ yì gots'ò ìnhù xàyeèhza t'à adì. Ìnèè ìnhù goitlọ yek'alaawo. Hat'ì taat'eè eyi dọ wìlà eyits'ò wekechù satsòt'ì t'à deet'ì agèhzi. Dọ gixoehdì kò satsòt'ì tàyèehdì gà ìnhù gowhatsòò gòzòò ts'ò nadeyeezhi.

30 Zezi dayeehke, “Dàniyeh?”

Dọ yets'ò hadì, “‘Lọ' sìyeh!” yèhdì. Ìnhù lọ wets'ò-èlì ts'ìhzo adì. 31 Ìnhù k'èdaà Zezi ghònàdageeti, edì ìnhù dagùzaa sì ts'ò agole ha gùwọ-le t'à.

32 Ekìyèè k'e shihka gogòò lọ shègezhe ìlè. Zezi ìnhù gogòò yì agole ha Zezi ghònàdageeti. Eyit'à gogòò yì gùdeè agòòlà. 33 Ìnhù dọ yì gots'ò xàgùde gà gogòò yì gùde. Gogòò hazòò shìh dagòwà gots'ò ìzhì hodàgòòza ts'ò lègeèhza t'à tì yì elàgùdè.

34 Dọ gogòò k'ègedì sì hagòjà giazì t'à natimogeèhde. Gixè dàgòjàa sì kòta yàgòlaa hazòò dọ ts'ò hagedì. 35 Dọ hazòò ekò dàgòjàa sì gezi ha gùwọ t'à ekò geède. Zezi ghònègùde ekò eyi dọ ìnhù weyì gots'ò xàèdee sì Zezi gà wheda giazì. Goht'ò yì wheda xè wìnì k'aat'ì ajà, eyit'à dọ hazòò geèhyeh. 36 Dọ ìnhù wets'ò-èlì sì dànì dọ gínadà k'aat'ì ajàa sì eyi godì t'à dọ hazòò xè gogìado. 37 Ekò Gerasene nèk'e gots'ò dọ hazòò sì

geèhyeh t'à Zezi gots'òò awede guhdi. Eyi t'à Zezi wecheekeè nàgedè, elà yì nagùde.

³⁸ Dò mihù wets'òò xàèdee sù Zezi ghonàdaeti, hadi, “Nexè awehde,” yèhdi. Hanikò Zezi ek'èt'à nayeèhza, hayèhdi, ³⁹ “Nekò ts'ò anaade. Nòhtsì ayì negha dàyìlàa sù eyi hazòò t'à dò xè goìdo,” yèhdi. Eyi t'à eyi dò kòta ts'ò naèhtla, dànì Zezi yets'ài dū sù yet'à dò hazòò xè godo.

T'eekoa elaiwoo eyits'ò ts'èko eyaeli

⁴⁰ Zezi tì te nòògeèze ekò dò lò gidanaèhzi ìlè t'à, ginà xè gits'ò-ède. ⁴¹⁻⁴² Dò ìlè Jairus wiyeh, elègehdeè-kò gha k'àowo elì, Zezi gà nùtla, yekè gà nàgòìhgè. Wetì ìlèet'ea hoònò-daats'ò-nàke wegghò elàadaawi t'à, Zezi yekò naetla ha yeghonàdaeti.

Zezi ekò naetle ekò wemòò sù dò lò t'à k'àhdzò elègùhtso-t'e. ⁴³ Ts'èko ìlè goxè at'ì sù hoònò-daats'ò-nàke xo haiwa gots'ò edoò wezò-at'ì t'à eyaelì, hanikò dò wùzì k'aàt'ì ayele ha dii. ⁴⁴ Zezi chih t'a nùtla xè yezeè welò daachì. Ekòet'ì wedoò while ajà.

⁴⁵ Zezi hadi, “Amì daseachi?” Dò gimòò nàgeèhzaa sù “Danets'aachì-le,” guhdi. Peter hayèhdi, “Sets'ò K'àowo, dò lò nemòò nàgeèhza xè nek'e ts'ò elegehtsì,” yèhdi.

⁴⁶ Hanikò Zezi hadi, “Daset's'aachì wek'èehsò ne, t'asì nàtsoo seyì gots'ò xàniwo ne t'à,” yèhdi.

⁴⁷ Eyi ts'èko ajàa sù wegòt'à ha yek'èezò t'à deji xè Zezi gà nàgòìhgè. Dànìghò yezeè daachì eyits'ò dànì ekòet'ì yet'à k'aàt'ì ajàa sù dò hazòò gidaa Zezi ts'ò hadi. ⁴⁸ Zezi yets'ò hadi, “Ts'èko, negha ehkw'ì-ahodì t'à k'aàt'ì anejà. Naìtle, nexè sìghà welè,” yèhdi.

49 Ilaà Zezi gode ekò Jairus elègehdeè-kò gha k'àowo sù wekò gots'ò dọ eyi nùtla. Jairus ts'ò hadi, “Neti eławo. Gots'ò K'àowo nekò nàwetla-le kò,” yèhdi.

50 Zezi dọ hadi yùkw'o ekò Jairus ts'ò hadi, “Njji-le! Negha ehkw'1-ahodi zọ welè, hanì-ıdè neti k'aat'iì ade ha,” yèhdi.

51 Zezi Jairus wekò nègıde ekò dọ wızi edexè ayılà-le; wecheekeè Peter, John, James, eyits'ò t'eekea wetà eyits'ò wemọ eyi haatıqọ zọ yexè goyageèdeè agòlà. 52 Zezi goyaèhtla ekò dọ ıọ t'eekea ghọ hòt'ò getse. Zezi gots'ò hadi, “Aahsele! Eławo niile, eki whetı họt'e,” gòhdi.

53 T'eekea hòt'a eławo gık'èezọ t'à dọ gıghaedlò. 54 Hanikò Zezi t'eekea wilà niichì gà yets'ò hadi, “T'eekea nùtla!” yèhdi. 55 Eyi t'eekea edaà anajà, ekòet'iì nùtla. Eyi t'axọ Zezi hadi, “Yeghọ shètı weghàahdi,” gòhdi. 56 Wetà eyits'ò wemọ gıgha enıyah dı. Hanikò Zezi gots'ò hadi, “Naxıxè dàgòjàa sù dọ wızi ts'ò haahdi-le,” gòhdi.

9

Zezi edecheekeèdeè kòta ts'ò goèhà

1 Zezi edecheekeèdeè hoònọ-daats'ò-nàke gokayahtı t'à, ııà nègıde. İnı dọ yì gots'ò xàdegeezı ha eyits'ò dọ k'aat'iì agele ha goghàhòıqọ. 2 Eyi t'axọ Nòhtı Wenàowoò k'èè hòzọ sù t'à dọ hoghàgeehtọ ha eyits'ò dọ eyaelı k'aat'iì agele ha kòta yàgòlaa ts'ò goèhà. 3 Ekọ geède ekò Zezi edecheekeè gots'ò hadi, “Ekọ k'eahdè gha t'ası wızi edexè k'eahle-le; tè k'eahtı-le, tehmi k'eahchi-le, lét'è k'eahà-le, sọmba

k'eahle-le eyits'ò goht'ò ɫadɯ k'eahle-le. ⁴ Amì wegà aah't'e ha sù naahdè gots'ò eyi kò aah't'e. ⁵ Dò naxigɯwò-le nɯdè, naahdè kwe gɫkòta gots'ò ehtl'è naxikè-tl'a whìle aahle (hanì-ɫdè weghàà ekò-le eghàlageeda gɫk'e nìdahoahzà gɫk'èezòò ageahle ha),” gòhdì. ⁶ Zezì hagòhdì tl'axòò wecheekeè kòta hazòò yàgòlaa ts'ò geède. Nòhtsɯ wegodiì nezɯ t'à dò hoghàgeehò, eyits'ò ekò kòta hazòò dò k'aàt'ìì agɯlà.

⁷ K'àowochò Herod hazòò dàgòt'ɯ sù yeghò ɯkw'o ekò dò mòhdaa, “John-Baptist naidà at'ì,” gedi t'à dèhyeh lajà. ⁸ Dò mòhdaa, “Nakwenàozòò Elijah naidà at'ì,” gedi, eyits'ò ɫàà dò mòhdaa, “T'akwe whàà gots'ò nakwenàozòò naidà at'ì,” gedi. ⁹ Hanikò Herod hadì, “John-Baptist wekwì k'ɯkà ɫè. Eyì dò eniyah hohtsɯ weghò eèhk'w'oo sù amì at'ì?” hadì. Eyit'à yezi ha hoèhdzà.

Zezì dò ɫò wànyùdì

¹⁰ Wecheekeède kòta yàgòlaa gots'ò nòògɯde ekò ayì dàgɯlaa sù Zezì ts'ò hagedì. Eyì tl'axòò Zezì edecheekeè kòta Bethsaida gòyeh ts'ò edexè goòwa, ekò whatsòò elexè geèhk'w'e ha t'à. ¹¹ Hanikò dò ɫò gɫghò gɯkw'o t'à Zezì k'èè geède. Zezì weggha sìghà agejà. Nòhtsɯ Wenàowòò k'èè hòzòò t'à goxè godo eyits'ò dò eyagɯɫɯ sù k'aàt'ìì agòòlà.

¹² Xèhts'ò agodaade t'à Zezì wecheekeè hagiùhdì, “Dò nagɯhà. Jò t'asì gòhɫ-le t'à yeè kòta ekò weghò shèts'ezhee nàgùhdì eyits'ò edɯ geetè ha edegha gogìhà,” gùhdì.

¹³ Hanikò Zezì gots'ò hadì, “Naxì t'asì gɫghàahdì,” gòhdì.

“Lèt'è sılàì eyıts'ò hıwe nàke zò gots'ò. Dò haàtlòò gha weghò shèts'ezhee nàts'eehdì ha neewò nì?” gùhdì. ¹⁴ (Dòzhì zò ts'ıhtà nıdè sılàì-lemì eyı dèhkw'e.)

Hanikò Zezì edecheekeè ts'ò hadı, “Dò hazòò geèhkw'eè agıahle. Hazòò sılàenò elèxè geèhkw'eè agıahle,” gòhdì. ¹⁵ Wecheekeè hazòò hagogılà, eyıt'à dò hazòò dèè k'e geèhkw'e. ¹⁶ Zezì lèt'è sılàì eyıts'ò hıwe nàke neyıwa, ıdòo yak'e ts'ò k'et'ı xè yek'eeyıhtı. Lèt'è eyıts'ò hıwe nechà-lea tàıızhì gà wecheekeè dò gotaàgeedi ha goghayıwa. ¹⁷ Dò hazòò gıgha hòt'a ts'ò shègıazhe. Eyı t'ıaxòò weghàhoòwoo sı wecheekeè t'ıohtò hoòno-daats'ò-nàke dagoòò nàgıhtı.

Christ anet'e, Peter Zezì ts'ò hadı

¹⁸ İhàà Zezì whatsòò gòòò ekò yahtı. Wecheekeè gıgà-èhkw'e. Zezì dagoehke, “Dò amı aht'e sègedı?” gòhdì.

¹⁹ Wecheekeè hagùhdì, “Dò mòhdaa John-Baptıst anet'e gedı, mòhdaa nakwenàòòò Elıjah anet'e gedı eyıts'ò dò mòhdaa whaà gots'ò nakwenàòòò ıle naidà anet'e nègedı,” gùhdì.

²⁰ Zezì dagoehke, “Ekò naxı, amı aht'e sèahdı?” gòhdì.

Peter Zezì ts'ò hadı, “Nòhtı wets'ò Christ anet'e,” yèhdì.

²¹ Zezì edecheekeè gots'ò hadı, “Dò wızı ts'ò haahdı-le!” gòhdì. ²² Eyıts'ò (edeghò) gots'ò hadı, “Dò-wet'áazàa-deè sı hòt'ò daıza ha. Qhdah gııı, yahtı-gha-k'aodè eyıts'ò Nòhtı-yatı-k'ègedı-dòò gıgha wedè ha hòt'e. Ełàgııhwhı ha eyıts'ò tai dzèè t'à naidà ha hòt'e,” gòhdì.

²³ Hadı t'axò Zezì dọ hazò ts'ò hadı, “Amì sek'èè at'ı ha nıwọọ sù edeghọ nànwọ ha nùle eyıts'ọ dze taat'eè edets'ọ dechiet'aa sek'èè nay-atı ha họt'e. ²⁴ Amì edını k'èè eda ha nıwọọ sù wedıhoè ha, hanıkò amì sets'ıh?ò edını k'èè eda ha nıwọ-le sù edaxàweetè ha họt'e. ²⁵ Dı nèk'e dọ t'asì hazò edegha dèhnọ kò wedıhòhı nıdè eyı hazò wegħa wet'àazà ha nùle. ²⁶ Amì dọ nadaà seghọ ìzhaelı xè seyatuı sı ghọ ìzhaelı nıdè wexè hoıla ha. Dọ-wet'àazàa-deè edets'ọ eyıts'ọ edetà wets'ọ enıyah deè t'à yak'eet'ı gıdaat'ı goxè nıtıa nıdè, yeghọ ìzhaelı ha họt'e. ²⁷ Ekw'ı anaxèehsı, dọ mọhdaa jọ nàgeèhzaa sù Nòhtsı Wenàowoò k'èè hò?ọọ gezi kwe ẹ̀aàgede ha nùle,” Zezì hadı.

Zezì, Moses eyıts'ọ Elijah ẹ̀ets'ọ gogede

²⁸ Ek'èdı dzeè t'axò Zezì yahtı ha shıhka dekııta. Peter, John eyıts'ọ James edexè agòòlà. ²⁹ Yahtı ekò wını hadı wègoèht'ı eyıts'ọ wegoht'ò degoo xè sù wek'e saıdı. ³⁰⁻³¹ Họt̄saa dọ nàke, Moses eyıts'ọ Elijah sù enıyah k'èè gıgoèht'ı, Zezì ts'ọ gogede. Jerusalem ekò dani ẹ̀aàwı ha eyıts'ọ yelọ ts'ọ yeghàlaeda ha sù ghọ gogede. ³² Eyı hagot'ı ekò Peter eyıts'ọ dọ nàke gıxè at'ı sù sù nègıtsọ t'à hòt'ò gete. Ts'ıgıdè ekò Zezì wek'e saıdı t'à sù wèdaat'ı gıazı eyıts'ọ dọ nàke wegà nàleewo. ³³ Moses eyıts'ọ Elijah nageedè ha nıkw'o ekò Peter Zezì ts'ọ hadı, “K'àowo, jọ ts'eèkw'e gogħa hoızi dı. Kọa tai gots'ıhtsı; ı̀è negħa, ı̀è Moses wegħa eyıts'ọ ı̀è Elijah wegħa,” hadı. (Peter dàdı-adı sù yek'èezọ-le kò adı.)

³⁴ ı̀aà Peter gode ekò k'oh gımpò aja t'à geèhyeh.

³⁵ K'oh yı gots'ọ gots'edeè họt'e, “Dı Seza họt'e,

wìihchì họt'e, weàhkw'ò," hats'edi họt'e. ³⁶ Hagodi t'axòò wecheekeè tai Zezi ededi zò nàwo giazi. Ekiiyèè k'e gixè hagòjàa sù gighò xàyahiti-le. Ayù gidaà nàhòwoo sù dọ wùzù ts'ò hagedi-le.

Dọzhia ìnhù wets'ò-èlù sù k'aat'ù aja

³⁷ Ek'èdaedzèè k'e shìhka gots'ò hodàgude ekò dọ lọ gighonùde. ³⁸ Dọ gita ts'ò dọ ìlè whezeh hadi, “K'àowo, etesùzì, sezaa ghàida. Seza ìlèet'ee zọ họt'e. ³⁹ Ìnhù yek'alawo nùdè hotsaa yaèzeh anat'ì. Ìnhù yets'ò k'àowo t'à dèè k'e ts'ò yeehxà gà ts'ehhì lat'ì. Eyits'ò wewà gots'ò goghoo xàewì. Ìnhù yets'òò ade-le t'à èlàyèhwhì ha lanì. ⁴⁰ Necheekeè ìnhù xàdegeezhì ha gighonàdaehtì, hanikò hagele ha dii,” yèhdi.

⁴¹ Zezi gots'ò hadi, “Naxì dọ yàahù sù naxìgha ehkw'ì-ahodi-le xè ehkw'ì k'èch'a aah't'e. Dàwhaà naxìxè aht'e ha? Dàwhaà sù tsìahwhì ha?” Hadi t'axòò dọzhia wetà ts'ò hadi, “Nezaa sets'ò wùhchì,” yèhdi.

⁴² Dọzhia Zezi ts'ò geèhchì ekò ìnhù dèè k'e ts'ò nàyùhxà xè ts'ehhì lajà. Hanikò Zezi ìnhù xàdeèzhì. Dọzhia k'aat'ù ayùlà t'axòò wetà ghonayùhtì. ⁴³ Dọ hazòò Nòhtsì t'asù wegga dii-le giazi t'à gìgha eniyah dii.

Zezi ayù ghàlaidàa sù gìgha eniyah t'à gìghò gode. Hanikò Zezi (edeghò) edecheekeèdèè ts'ò hadi, ⁴⁴ “Dànaaxèhsì ha sù hotù nezù aàhkw'o: Dọ-wet'àazàa-deè dọ t'aàgìhtè ha họt'e,” gòhdi. ⁴⁵ Hanikò wecheekeè gìgha dezù whezò t'à ayù ghò adù sù gùndi-le. Eyì ghò dageehke ha gùwò kò t'asagedi-le.

Ami denahk'e eli?

⁴⁶ Wecheekeè elets'ò nàyagehti. Amì gonahk'e t'asì deè elì gedì t'à elets'ò nàyagehti. ⁴⁷ Zezì ayì ghò nàngedèe sù gok'èezò t'à chekoa nechà-lea edegà nàwo ayìllà, ⁴⁸ gots'ò hadì, “Amì sùzì dahxà dù chekoa nechà-lea ts'ò nezì anìwqò sù sù sets'ò nezì anìwqò hq't'e. Eyìts'ò amì sets'ò nezì anìwqò sù amì jò sùhàa sù eyì sù ts'ò nezì anìwqò hq't'e. Naxì amì dek'aṛì elì sù denahk'e elì hq't'e,” gòhdì.

⁴⁹ John Zezì ts'ò hadì, “K'àowo, dọ ìlè nùzì t'à mìnì xàdeèzhì wets'aṛì. Goxè at'ì-le t'à, haat'ì ha-le, wets'edi, hanikò whàwèts'edi,” yèhdì.

⁵⁰ Zezì yets'ò hadì, “Wech'à weahzò-le. Amì naxìk'èch'a at'ì-le sù naxìxè at'ì hq't'e,” yèhdì.

Samaria got'ù Zezì gots'àtla ha guwò-le

⁵¹ Yak'e ts'ò nìwìtè ts'ò whà-le agodaade ekò, Zezì Jerusalem ts'ò etla ha ednì nàtsoò ayìllà.

⁵² Wegha sìnìhogìzà ha t'à, wecheekeè mòhdaa edenakweè Samaria got'ù gikòta ts'ò agòlò.

⁵³ Hanikò ekò gots'ò dọ Zezì Jerusalem ts'ò at'ì gik'èezò t'à, gots'àtla ha guhwhò-le. ⁵⁴ Wecheekeè

James eyìts'ò John dọ hagùwò ghò gukw'o ekò Zezì ts'ò hagedì, “K'àowo, goyatì t'à yak'e gots'ò kò gik'e hodàèt'ì t'à gidìhots'ehtsì ha neewò nì?” guhdì.

⁵⁵ Hanikò Zezì gots'ò nàza xè, “Haahdì-le,” gòhdì.

⁵⁶ Eyì t'axòò kòta eyù-le ts'ò geède.

Zezì xè ats'et'ì gha t'asì hazòò wedè ats'ule

⁵⁷ Tìlì k'e nagràdè ekò dọ ìlè Zezì ts'ò hadì, “Edù anet'ù sù nexè ahde ha dehwhò,” yèhdì.

⁵⁸ Zezì yets'ò hadì, “Nògèe gùzò gòhì eyìts'ò chù gùt'oh gòhì hanikò Dọ-wet'àaṛàa-deè edù kwìhṛò ha sù gòhì-le,” yèhdì.

59 Hanikò Zezì dọ eyì-le ts'ò hadì, “Sek'èṛṛṛa,” yèhḍì. Hanikò eyì dọ hadì, “K'àowo, t'akweṛṛò setà wekw'òò nèehtì gà welè,” yèhḍì.

60 Zezì yets'ò hadì, “Dọ eṛṛṛḍèe lagṛṛ'ee sù edets'ò dọ eṛṛṛḍèe gikw'òò nègule, hanikò nṛ sù Nòhtsṛ Wenàowoò k'èè hòṛṛṛ sù t'à dọ ts'ò goṛde,” yèhḍì.

61 K'achṛ dọ ḷè yets'ò hadì, “K'àowo, nek'èè k'ehṛṛ ha, hanikò t'akweṛṛò sekò sèot'ṛ nṛṛde gṛts'òwehtṛa gà, awehde nṛṛ,” yèhḍì.

62 Zezì yets'ò hadì, “Dọ wṛṛzì tṛṛ k'e naetṛe xè ek'èt'à k'eet'ṛ sù Nòhtsṛ Wenàowoò k'èè hòṛṛṛ gha eghàlaeda ha dṛì hṛt'e,” yèhḍì.

10

Zezì edecheekeè kòta gòlaa ts'ò goèhṛà

1 Eyì t'axṛṛò gots'ò K'àowo dọ ḷòhḍṛènṛ-daats'ò-nàke gòḷhchì. Dọ nàke eṛṛṛ k'edè edenakweè goèhṛà. Kòta yàgòlaa hazṛṛ ts'ò eyṛts'ò edṛ nàṛṛa ha sù ts'ò goèhṛà. 2 Zezì edecheekeè ts'ò hadì, “Dèè k'e t'asṛ dehshee dṛdṛ ḷṛ dṛì hanikò dọ nàyehtsṛ ha ḷṛ-le. Eyṛt'à t'asṛ dehshee nàts'ehtsṛ ts'ò k'àowo weahkè, hanì-ṛdè t'asṛ dehshee nàgehtsṛ dṛṛ gots'ò ayele ha. 3 Hòt'a ekṛ aahdè. Edexoahḍì, sahzṛṛ wezaa, dṛga nṛ k'eṛa lanì dọ ta ts'ò naxeehṛà. 4 Sṛṛṛṛṛṛṛṛ k'eahṛa-le, tehṛì eyṛts'ò ke sṛ k'eahṛe-le eyṛts'ò tṛṛ k'e dọ ts'ò goahde-le.

5 “Kò goyaahdè nṛdè, t'akweṛṛò, 'Naxṛxè ts'èwhṛ welè,' dọ hagiāhḍì. 6 Dọ ts'èwhṛ nṛwṛṛ goyṛì wheda nṛdè naxṛxè ts'èwhṛ hòṛṛṛ sù wets'ò ade ha. Ekò hanì-le-ṛdè naxṛxè ts'èwhṛ hòṛṛṛ sù naxṛts'ò anade ha. 7 Eyì kò goyṛì nàahdè. T'asṛ naxṛghàgeedṛ sù weghṛ shèahzhe xè aahḍṛ; dọ eghàlaedaa sù

wets'àzèedi họt'e. Ìhèhkò zọ naàhde; kòta k'edeachtele.

⁸ “Kòta niahdèe sì dọ edekò ts'ò anaxegìlà nìdè ayì naxìghàgeedì sì weghọ shèahzhe. ⁹ Ekọ gots'ọ dọ eyaelì nìdè k'aat'ì agiahle eyìts'ọ dì haghahdì, ‘Nòhtsì Wenàowoò k'èè nèhòkw'ì ha ts'ò whaà-le agòjà,’ giahdì. ¹⁰ Hanìkò kòta niahdee sì naxìgìwọle nìdè gìts'ọ tìlì k'e nàahza gà gìts'ọ dì haahdì, ¹¹ ‘Naxìkòta gots'ọ ehtl'è gokèt'ì a dexìht'ee sì naxìnadaà wedets'eechì họt'e, eyì wet'à edeghọ ìzhaahì ha. Ehkw'ì anaxèehsì: Nòhtsì Wenàowoò k'èè nèhòkw'ì ha ts'ò whaà-le agòjà họt'e.’ ¹² Ehkw'ì anaxèehsì, eyì dzèè k'e nìdè eyì kòta gots'ọ dọ dagùza ha. Kòta Sodom dọ nàidè ìlèe sì nahk'e dagùza ha.

¹³ “Kòta Korazìn, naxìgha hoìla nechà ha! Kòta Bethsaida, naxìgha hoìla nechà ha! Naxìkòta enìyah eghàlaedaa sì Tyre got'ì eyìts'ọ Sìdon got'ì gìxè hagòjà nìdè whaà edek'egùlì ha ìlè, dọshòọ goht'ọọ t'à-aget'ì xè lèbè ta geèhkw'e ha ìlè. ¹⁴ Dọ hazọọ gìsìniyaeti nìdè Tyre got'ì eyìts'ọ Sìdon got'ì naxìk'azì gìgha hoìla ha họt'e. ¹⁵ Ekò naxì Capernaum got'ì, ìdòò yak'e ts'ò danaxiitè ha nì? Ìlè, ìzhì wehìkò ts'ò anaxedle ha.

¹⁶ “Amì naxèèhkw'òò sì seèhkw'ọ họt'e; amì naxìdè nìwọọ sì sedè asehì họt'e, eyìts'ọ amì sedè nìwọ nìdè t'aa sùhàa sì wedè ayehì họt'e,” Zezi hadì.

¹⁷ Wecheekè lòhdìenọ-daats'ò-nàke nọgùde ekò gìnà t'à dì hagedì, “Gots'ò K'àowo, nìzì t'à gots'ede nìdè ìnhì kò gok'èagùt'e,” gùhdì.

¹⁸ Zezi gots'ò hadì, “Yak'e gots'ọ wehì, kò-nait'ì lani hodàdèwò weehì. ¹⁹ Gòò eyìts'ọ

nàèdih̄-k'ále lanu gik'e k'eahdè ha naxıghàhòehzò họt'e. Eyıts'ò weh̄ t'ası hazò t'à nàtsoo sı we-nahk'e nàah̄tso ha eyıts'ò t'ası wızzı t'à t'asaahde ha nıle. ²⁰ Hanikò in̄h̄ naxık'èagıt'e t'à eyı ghò naxınà welè-le. Hanikò naxızzı yak'e dek'eèhtl'è t'à eyı ghò naxınà welè,” Zezi gòhdi.

²¹ Ekııyeè k'e Zezi Yedàyeh Nezzı sı wınà ayıllà t'à hadı, “Setà, neghàsøehdi, yak'e eyıts'ò dı nek'e ts'ò K'òowo anet'e. Dò gogızzò xè hoghàgeètò sı eyı hazò gıch'à dezzı whezò anelà, hanikò chekoa nechà-lea sı gik'èezò anelà. Hèzè, Setà, hanı negha sıghà t'à anelà.

²² “Setà t'ası hazò setl'aà whelaà ayıllà. Dò wızzı Nòhtsı Weza k'èezò nıle; Gotà zò yek'èezò. Dò wızzı Nòhtsı-Gotà k'èezò nıle; Weza zò yek'èezò họt'e. Eyıts'ò Weza dò gòihchı sı Nòhtsı-Gotà k'ègeezò agohzı,” Zezi hadı.

²³ Eyı t'l'axò Zezi whatsò edecheekeè ts'ò hadı, “Naxıdà t'à weghàahda ts'ıhò naxıxè sıghà họt'e.

²⁴ Ehw'ı anaxèehsı, in̄è nakwenàoòzò lò eyıts'ò k'òowocho lò ayı weahzı sı gıghàeda ha gıwò lè hanikò gıazı-le. Eyıts'ò dı ayı aàhk'w'ò sı geèhk'w'ò ha gıwò lè, hanikò eyı gıhkw'ò-le,” Zezi gòhdi.

Xàhtò nezı wegodu

²⁵ İhàà, Nòhtsı-yatı-k'èezò-deè Zezi èhdzà ha nıwò t'à dayeehke, hadı, “K'òowo, welò whıle ts'ò ts'eeda ha ts'ıwò nıdè ayı dàts'ele ha?” yèhdi.

²⁶ Zezi yets'ò hadı, “Moses wenàowoò k'e ayı dek'eèhtl'è?” yèhdi.

²⁷ Eyı dò hadı, “Naxıdzeè hazò t'à, naxıdàzıhı sı t'à, naxını eyıts'ò naxıt'ı sı t'à Nòhtsı

weghõniahtõ ha hõt'e,' eyits'õ 'edeghõniahtõ k'èè naxèot'ı gıghõniahtõ ha hõt'e,'" yèhdi.

²⁸ Zezi yets'õ hadı, "Ehkw'ı aıdı. Eyı hanelà nıdè ıda ha," yèhdi.

²⁹ Eyı dõ ezhıne k'èè dazeehke ha nıwõ-le t'à Zezi ts'õ hadı, "Amı sèot'ı agııt'e awııdı?" yèhdi dayeehke.

³⁰ Eyıt'à Zezi godı t'à yexè godo, hadı, "Dõ ıle kõtã Jerusalem gots'õ kõtã Jerıcho ts'õ èhtla ekò dõıı dagıachı. Wegohıt'õ gıghõ negııwa, wekwõqyaà-gııla, weweè ha aidaà agııla gà gıts'õ naèhde.

³¹ Eyı tıı k'e yahtı naetle nõõ. Eyı dõ whetı yazı ekò yexa naèhtla. ³² Eyits'õ dõ Nõhtsıkõ-gocho eghàlaedaa eyı nııtla. Ededı sı yazı kò yexa naèhtla. ³³ Eyı tı'axõõ Samarıa gots'õ xàhtõ eyı tıı k'e naetle nõõ. Dõ tıı k'e whetı ghõ nııtla yeghàıdã ekò dõ eteèzı. ³⁴ Yets'õ èhtla gà yekaa sııhzı. Gokaàtleè eyits'õ jıetı yekaa k'e ayııla, ehtı'ı t'à wekaa xèehchı ayııla. Eyı tı'axõõ edethısoa k'e nèyıhtı, nats'eetee-kõ ts'õ yeèhchı gà yek'èdı. ³⁵ Ek'èdaedzèè nats'eetee-kõ-k'èdı-dõõ ts'àzeèhdi, hadı, 'Wek'èèdı, jõ nõehtla nıdè dı sõõmba wezõõ senıhtı'è ajà nıdè nets'àzeehdi ha,' yèhdi," Zezi hadı yexè godo.

³⁶ Zezi dõ daehke, "Eyı dõ taı gıghõ nııdee sıı, amı eyı dõ ts'õ edèot'ı ts'àdı elı lanı?" yèhdi.

³⁷ Eyı dõ hadı, "T'aa eteyeèzı sıı," yèhdi.

Eyıt'à Zezi hayèhdi, "Wexèht'eè dõ etenèèzı," yèhdi.

Zezi Martha eyits'õ Mary gots'àèhtla

³⁸ Zezi eyits'õ wecheekèè k'egedè ekò kõtã ıle ts'õ geède. Ekõ ts'èko ıle Martha wıyeh Zezi yekõ nàdè

ha winà. ³⁹ Wedè Mary wiyeh ededı t'aa Zezi gà wheda, ayı dádı sı yeèkw'q. ⁴⁰ Hanikò Martha bò xàeht'è t'à wegħa la lq. Zezi gà niitła, hayèhdi, “Sets'ò K'àowo, sedè sı zq eghàlaehdaà asjìlà, negħa ehkw'ı at'ı nì? Sets'adı ha wııdı!” yèhdi.

⁴¹ Zezi yets'ò hadı, “Martha, Martha, t'ası lq ghq nàınewo t'à negħa gots'eèdi, ⁴² hanikò t'ası lè zq negħa wet'aaazà. Eyı t'ası denahk'e nezı sı Mary edegħa yjìhchì hq't'e. Eyı wegħq ichı ha niile,” Zezi yèhdi.

11

Dàni yats'ehti

¹ İhà Zezi yaıhtı t'axqò wecheekeè lè yets'ò hadı, “K'àowo, dani yats'ehti ha hogħàgoıhtq, John-Baptist edecheekeè hogħàgoèhtq lanı,” yèhdi.

² Zezi gots'ò hadı, “Yaahtı nıdè dı haahdı: ‘Gotà, nuzı degaı ts'edi hq't'e. Nı k'àıwo k'èè hòzq welè.

³ Dzq taat'eè wet'à ts'eedaa goghànıdı.

⁴ Dq gok'èch'a nàhogeħdè sı gıhoıı gıghq nahots'eele t'à, gohoıı goghq nahoıle.

Hoıı goèhdzà ch'à gok'ènedı,” gòhdi.

⁵ Zezi gots'ò hadı, “Dq lè weàgıq gòhı ts'ııdı. Totanı weàgıq yets'àèhtła, hayèhdi, ‘Ağıq, lèt'è taı seghonııle. ⁶ Seàgıq nıwà gots'q seghonıitła, hanikò t'ası wıızı wegħaehdi ha sets'q-le,’ yèhdi.

⁷ “Dq edekò goyı whedaa sı yets'ò hadı, ‘Naıtle. Hòt'a enııza eyıts'q seza sexè geète. T'ası negħaehchı ha nets'ò neèhtła ha dıı,’ yèhdi. ⁸ Ehkw'ı anaxèhsı, yeàgıq elı kò, lèt'è yegħàzeedi ha yets'ò

nùtla ha nùle, hanikò weàgĩa k'èdaà yeekè ts'lhzò, t'aa nıwq ts'ò yeghàzeedi ha hq't'e.

9 “Eyit'à dıı hanaxèehsı: Aahkè nıdè naxıghòt'à ha; wekak'eaht'ı nıdè wegòahzà ha; enııtq ts'aaht'ı nıdè naxıts'ò enıxàetı ha. 10 T'aa eekèe sıı t'asıı weghòt'à ha; amıı t'asıı hak'eet'ıı sıı yegòhza ha; eyıts'q amıı enııtq ts'aht'ıı sıı wets'ò enıxàetı ha.

11 “Naxı gotà yàahıı sıı naxızaa hıwe naxıgeekè nıdè asıı gòo gıghàahzà ha? 12 Hanı-le-ıdè eyè naxıgeekè nıdè asıı nàediıı-k'àle lanıı gıghàahzà ha? 13 Naxı hoııı-hoahtsıı-dqò aah't'e kò, naxızaa t'asıı nezıı gıghàahle k'èhoahsq. Naxıtà yak'e whedaa sıı naxınahk'e t'asıı nezıı naxıghazà ha hq't'e. Dq Yedayeh Nezıı geekè nıdè gots'q ayele ha hq't'e!” Zezi gòhdi.

Zezi eyıts'q inııı gha k'àowo

14 Zezi dq ıle inııı t'à gode-le gots'q inııı xàdeèzhı tı'axqò dq gode anajà. Eyıt'à dq hazqò gıgha enııyah dıı. 15 Hanikò dq mòhdaa hagedı, “Inııı gha k'àowo dahxà inııı xàdeezhıı at'ı,” gedı. 16 Dq mòhdaa Zezi geèhdzà ha gııwq t'à, “Yak'e gots'q gogha enııyah hoıhtsı,” gııhdi.

17 Hanikò dànı nàııgedèe sıı Zezi gok'èezq t'à hagòhdi, “K'àowocho wenèk'e dq elets'ò xanıgııza nıdè k'àowo wenèe weghq wedıholè ha. Eyıts'q ılehkò goyıı dq ełek'èch'a geeda nıdè dq gıxè hoıla agode ha. 18 Wehıı edek'èch'a at'ı nıdè k'àhowo-le ade ha. Inııı gha k'àowo yets'adı t'à inııı xàdeehshı,' sèahdı ts'lhzò aehsı. 19 Ekò inııı gha k'àowo sets'adı t'à inııı xàdeehshı nıdè naxıcheekè amıı dahxà inııı xàdegezhi? Eyıt'à naxıcheekè naxısnııyagehtı

ha họt'e. ²⁰ Hanikò Nòhtsɿ wedahxà ìnhɿ xàdeehshɿ nɿdè Nòhtsɿ Wenàowoò naxɿts'ò ajà họt'e.

²¹ “Dò nàtsoo behcho t'à edekò goxoehdɿ nɿdè, wets'ò t'asɿ ets'eezɿ ha nùile. ²² Hanikò behcho wet'òò t'asawedle ha-le nɿwòò sɿ dò yenhk'e nàtso yedaèt'è t'à behcho yeghònìchì nɿdè t'asɿ hazòò wets'ò sɿ yeghònùile ha.

²³ “Dò sexè at'ɿ-le sɿ sek'èch'a at'ɿ họt'e eyɿts'ò amɿ sexè dò nàgehtsɿ-le sɿ sek'èch'a aget'ɿ họt'e.

²⁴ “Ìnhɿ dò yɿ gots'ò xàèhtɿa nɿdè ekɿ-ka nèk'e hazòò wek'eèhoowo. Edɿ nahoezɿ ha sɿ hak'eet'ɿ, hanikò yegòhà-le. Eyɿt'à hadɿ, ‘Edɿ gots'ò xàèhtɿaa sɿ ekò anahde ha,’ hadɿ. ²⁵ Dò yɿ nòòtɿa nɿdè, t'asɿ hazòò nezɿ-ela nòò nɿwò ha. ²⁶ Eyɿt'à k'achɿ xàèhtɿa. Ìnhɿ ìghdɿ yenhk'e sɿ gɿɿ sɿ edexé goyagoèwa gà dò yɿ nàgedè. Eyɿ dò t'akwe nahk'e dezòò wexè gots'eèdɿ agòjà,” Zezì gòhdɿ.

²⁷ Zezì hadɿ ekò ts'èko ìlè dònɿ whezeh hadɿ, “Ts'èko nènìhtɿ eyɿts'ò t'òò t'à neèhsòò sɿ wexè sìghà họt'e,” hadɿ.

²⁸ Hanikò Zezì yets'ò hadɿ, “Dɿ hats'edɿ de-nahk'e nezɿ họt'e: Nòhtsɿ weyatɿ egɿkw'oo xè gik'èè edaa sɿ gɿxè sìghà họt'e,” yèhdɿ.

Dò enɿyah deè geekè

²⁹ Dò ìò Zezì gà elèwhede ekò gots'ò hadɿ, “Dɿ dò hòhɿ-nàowoò k'èè geedaa sɿ enɿyah deè gezɿ ha gɿwò hanikò hanɿ wɿzɿ gezɿ ha-le. Nòhtsɿ dànɿ nakwenàòzòò Jonah xè enɿyah eghàlajà sɿ eyɿ zò gezɿ ha. ³⁰ Nakwenàòzòò Jonah Nineveh got'ɿ gogha enɿyah lanì ìlè. Eyɿ xèht'eè Dò-wet'àazàa-deè, dɿ dò geedaa sɿ gogha enɿyah lanì họt'e. ³¹ Dò hazòò gɿsɿnɿyaetɿ nɿdè, sazɿ nèk'e gots'ò

ts'èko-k'àowo dui dọ gota nàwo ha, 'Dui dọ ekọ-le eghàlagıdà,' gòhdi ha. Eyi ts'èko-k'àowo wenèk'e ts'ò nıwà kò, k'àowocho Solomon wenàowoò gọqzọq yeèhk'w'ọ ha nıwọ t'à yets'àèhtla ıle. Hanikò dui Solomon nahk'e elıı sıı jọ wheda họt'e. ³² Dọ hazọq gısnıyaeti nıdè, Nıveveh got'ıı dui dọ xè nàgeèhza ha, 'Dui dọ ekọ-le eghàlagıdà,' gedi ha. Nakwenàozọq Jonah Nıveveh got'ıı gots'ò goıde ekò edek'egııı xè gıni ladıı aja ıle. Hanikò dui Jonah nahk'e elıı sıı jọ wheda họt'e," Zezi gòhdi.

Godaà sıı gozhıı gha ek'aèk'ọ lanı họt'e

³³ Zezi dọ ts'ò hadı, "Dọ wıızıı tleèk'òq yıhtla gà deziı nèyeèchi nıle, hanı-le-ıdè tọ tı'a nèyeèchi nıle, hanikò ıdòo dawhezọq ayehı. Hanı-ıdè dọ goyageedè sıı wet'à gıgha dzèh ha. ³⁴ Naxıdaà sıı naxızhıı gha ek'aèk'ọ lanı họt'e. Naxıdaà nezı nıdè naxızhıı hazọq gha dzèh lagòht'e ha. Ekò naxıdaà nezı-le nıdè naxızhıı hazọq gha togoòt'òo agòht'e ha. ³⁵ Eyi t'à naxıyıı dzèh whezọq sıı wet'à togoòt'ò welè sòq. ³⁶ Eyi t'à naxızhıı họt'ıı gha dzèh agòht'e eyıts'ọ naxıgha togoòt'òo whıle nıdè t'aats'òq naxıgha dzèh agòht'e ha, ek'aèk'ọ naxık'e nıdı lanı ha," gòhdi.

Zezi k'aodè goghonatııq

³⁷ Zezi dọ ts'ò gode ghọ nọq't'e ekò Pharısee ıle Zezi yexè shètı ha yekayahtı. Eyi t'à Zezi yekò goyaèhtla, yexè shètı ha ladà gà dètsòhtı. ³⁸ Zezi shètı kwe edıla k'enahtso-le. Pharısee nàyèzhı t'à wegħa enıyah lanı.

³⁹ Eyi t'à Zezi hayèhdi, "Naxı Pharısee yàahıı sıı libò eyıts'ọ kw'à weka zọ k'enahtse, hanikò

naxɪdzeè yì aahdɪ-le xè dɔ weju laaht'e. ⁴⁰ Goahsɔ-le dɪ̀! Amì gozhì weka yèhtsɪ̀ sɪ̀ goyì sɪ̀ yèhtsɪ̀ hɔt'e. ⁴¹ Ayì naxɪkw'à yì whezɔɔ sɪ̀ dɔ-teèt'ɪ̀ ghàahzà. Hanì-ɪ̀dè deg hàà edek'enaahso lanì ha.

⁴² “Naxɪ Pharisee yàahɪ̀ sɪ̀, naxɪgha hoila nechà ha! ɪ̀t'ò hazɔɔ xàzaa nàahstɪ̀ sɪ̀ wets'ɔ hoònɔ ɪ̀lè Nòhtsɪ̀ ghàahzà. Hanìkò ehkw'ɪ̀ elesɪ̀nyats'ehtɪ̀ eyɪts'ɔ Nòhtsɪ̀ ghɔnets'eètɔɔ eyɪ hanɪ ts'ɔnɪahzà-le. Eyɪ weghàlaahda ha ɪ̀lè eyɪts'ɔ t'asɪ̀ nezɪ̀ eyì-le weghàlaahdaa sɪ̀, wedè aahle ha-le.

⁴³ “Naxɪ Pharisee yàahɪ̀ sɪ̀, naxɪgha hoila ha! Elègehdeè-kò goyì dɔ wet'àazàa gɪgha daèhchɪ̀ wheelaa sɪ̀ k'e dahkw'e ghaahwhɪ̀. Eyɪts'ɔ kòta k'eahdè nɪ̀dè dɔ naxɪts'ò nezɪ̀ agedɪ ha dahwhɔ, eyɪt'à naxɪgha hoila ha.

⁴⁴ “Naxɪ Pharisee yàahɪ̀ sɪ̀, naxɪgha hoila nechà ha! Dɔkw'ò wemɔ̀hts'ɔ wek'e whetɔ-le laaht'e. Dɔ gɪk'e k'edè kò gɪk'èezɔ-le. Dɔkw'ò whetɔ gɪk'èezɔ nɪ̀dè gɪk'e k'edè ha-le ɪ̀lè,” Zezì hadɪ.

⁴⁵ Nòhtsɪ̀-yatù-k'èdì-dò ɪ̀lè Zezì ts'ò hadɪ, “K'àowo, Pharisee gɪɪ̀ sɪ̀ hanì gɪghɔ goɪde nɪ̀dè goxɪ sɪ̀ gok'adaɪwo aɪdɪ hɔt'e,” yèhdɪ.

⁴⁶ Zezì yets'ò hadɪ, “Naxɪ Nòhtsɪ̀-yatù-k'èahdì-dò yàahɪ̀ sɪ̀ naxɪgha hoila ha! T'asɪ̀ nedàa dɔ k'e nɪahle, gɪgha nedà t'à ɪ̀kaa nagɪage whɪle. Hanìkò naxɪ sɪ̀ naxɪlakw'ò ɪ̀lèet'ea t'à gɪts'àahdɪ nùle.

⁴⁷ “Naxɪgha hoila nechà ha! Naxɪ, nakwenàozɔɔ gɪgha kwe yì dɔkw'ò whelaa k'è gòahstɪ̀, hanìkò naxɪcho nakwenàozɔɔ eɪàgogɪhdè hɔt'e. ⁴⁸ Eyɪt'à naxɪcho dàgɪat'ɪ̀ sɪ̀ naxɪgha ehkw'ɪ̀ agɪat'ɪ̀ dàahdɪ lanì hɔt'e. Ededɪ sɪ̀ nakwenàozɔɔ eɪàgogɪhdè, ekò naxɪ sɪ̀ gɪkw'ò whelaa k'è gòahstɪ̀. ⁴⁹ Nòhtsɪ̀

t'asii hazòò k'èezò t'à t'akwe whaà dui hadii xàyahti ilè, 'Nakwenàozòò eyits'ò dò segha gogedee sù gits'ò ahle ha. Mòhdaa ełàagogihde ha eyits'ò mòhdaa dagogiihza ha.' ⁵⁰ Eyit'à dui nèè hòèli gots'ò nakwenàozòò hazòò ełàagogiihdèe sù dui dò gik'e nìdahoet'à ha họt'e. ⁵¹ Abè ełàawigwo gots'ò, nakwenàozòò Zechariah ełàawigwo hajwa gots'ò, gik'e nìdahoet'à ha. (Zechariah Nòhtsìkò-gocho eyits'ò kwe-ladà wek'e Nòhtsì ts'ò t'asii k'èek'òò sù wege ełàagiihwho ilè.) Hèzè, ehkw'i anaxèhsì, nakwenàozòò hazòò ełàagogiihdèe sù dui dò gik'e nìdahoet'à ha.

⁵² "Naxì Nòhtsì-yatù-k'èahdii-dòò yàahli sù naxìgha hoila ha! Wet'à gots'iižòò sù dò ghò ààhchi. Naxì wet'à goahsòò aahjà-le eyits'ò dò gıt'à gogiižòò agede ha giahwhò-le," Zezi gòhdi.

⁵³ Zezi gots'òò naèhtla ekò Pharisee giłli eyits'ò Nòhtsì-yatù-k'ègedii-dòò sù Zezi k'èch'a xàyahti. ⁵⁴ Edahxò ekò-le xàyahti ha giłwò t'à t'aats'òò t'asii gha Zezi dageehke.

12

Nòhtsì denahk'e wek'èaht'e

¹ Ekiyeè k'e dò ló-lemi laàtlòò ełèwhede t'à dò ełek'e aget'i. Zezi edecheekeè ts'ò t'akwe xàyahti, hagòhdi, "Pharisee giłli sù gixèahzi ch'à kexoahdi. Degai edegeetsì kò gik'èè eda-le. ² T'asii hazòò wègaat'i-le sù wègaat'ii adle ha, eyits'ò t'asii dezi whelaa sù wek'èhoedzòò adle ha. ³ Eyits'ò to-goòt'òò ayi dàahdi sù dzèh nìdè weghò ts'ii kw'o ha eyits'ò eniìtò wezi dò dziìhk'w'ò yi ayi dàahdi sù dahmò ka gots'ò dò hazòò ts'ò hòt'ò hahodi ha.

4 “Seàgĩa, dũ hanaxèehsĩ ha, dọ naxĩzhĩ ẹlàngũhwhũ sũ gĩts'àahjĩ-le, eyi t'axọ̀ọ̀ nĩdè t'asanaxegele ha dũ họt'e. 5 Hanìkò amì wets'àahjĩ ha sũ naxĩdaehsĩ ha: dọ ẹlàngòihdè t'axọ̀ọ̀ wehĩkò goyagoehdè ha wegħa dũ-le sũ eyi wets'àahjĩ ha họt'e. 6 Chĩa sũlài sũ nàke satsọ̀ọ̀ zọ ẹl họt'e, hanìkò ịlæt'ee wũzĩ Nọhtsĩ yenadi-le nũle. 7 Hẹzẹ, naxĩkwighà hazọ̀ọ̀ kò Nọhtsĩ yũhtà họt'e. Dahjĩ-le, chĩa ịọ nahk'e aahjĩ họt'e.

8 “Ehkw'ĩ anaxèehsĩ, amì dọ nadaà sek'èezọ hadũ sũ Dọ-wet'àazàa-deè, Nọhtsĩ weyak'eet'ũ gĩnadaà yek'èezọ hadũ ha. 9 Hanìkò amì dọ nadaà sek'èezọ-le hadũ sũ Nọhtsĩ weyak'eet'ũ gĩnadaà wek'èhoedzọ ha-le. 10 Eyits'ọ amì Dọ-wet'àazàa-deè k'èch'a godee sũ weghọ nahoezhe ha, hanìkò amì Yedàyeh Nezũ k'èch'a godee sũ weghọ nahoezhe ha-le.

11 “Eyits'ọ ẹlègehdeè-kò goyũ dọ nadaà, k'aodè eyits'ọ dọ-sĩnyaehtũ-dọ̀ọ̀ gĩnadaà nàahza naxegũlài nĩdè, dànì edek'edaahdĩ ha eyits'ọ ayĩ dàahdĩ ha sũ weghọ nàniàhdè-le. 12 Ekĩyèè k'e nĩdè ayĩ dàahdĩ ha sũ Yedàyeh Nezũ hogħanaxehtọ ha,” Zezì gòhdĩ.

Dọ ahxee gọ̀ọ̀zọ-le wegodi

13 Dọ ịlè dọni nàwo Zezì ts'ò hadũ, “K'àowo, setà ẹlajwo ịlè; wets'ọ t'asũ whelaa sũ sũde sexè lats'iyũwa wũdĩ,” yèhdĩ.

14 Eyit'à Zezì yets'ò hadũ, “Amì naxĩgha dọ-sĩnyaehtũ-dọ̀ọ̀ sèhtsĩ?” yèhdĩ. 15 Zezì dọ hazọ̀ọ̀ ts'ò hadũ, “Edexoahdĩ, ets'edi-le hazọ̀ọ̀ xàzaa ch'à edexoahdĩ! Dọ t'asũ ịọ wets'ọ t'à zọ eda nũle,” gòhdĩ.

16 Eyɪ tʃ'axqò dɪ godɪ t'à goxè godo: “Ilaà dɔ ahxee wedèè k'e t'asɪ lɔ dèhshɔ. 17 Dɔ edets'ò hadɪ, 'Ayɪ dàhla li? Edjɪ t'asɪ whɪhla ha gòzɔ-le,' hadɪ.

18 “Eyɪt'à hadɪ, 'Dɪ hahle ha: sets'ɔ xehkò gòlaa sɪ hazqò nagoehwha ha, eyɪ gà xehkò denahk'e gɔchàa gohtsɪ ha. Sets'ɔ t'asɪ hazqò dèhshɔq sɪ ekɔ goyɪ whɪhla ha. 19 Eyɪ tʃ'axqò-ɪdè dɪ haehsɪ ha, “Iɔaà lɔ xo gha t'asɪ lɔ whɪhla. Eyɪt'à k'èhoèhza ha, shèhtɪ, ehdɔɔ, eyɪts'ɔ sigoèt'ɪ zɔ k'alawho ha,” ' edets'ò hanɪ nàniwo.

20 “Hanikò Nòhtsɪ yets'ò hadɪ, 'Gonezɔ-le dɪ! Dɪ toò nedàazhɪ neghɔ ichɪ ha. T'asɪ lɔ edegha ts'atà wheɛhlaa sɪ hot'eè amɪ wegghaelɪ ade ha?” yèhdɪ.

21 “Dɔ t'asɪ lɔ wets'ɔ nɔqò kò Nòhtsɪ ts'ò dɔ ahxee elɪ-le nɪdè wexè hagòht'e ha,” Zezɪ gòhdɪ.

T'asɪ ghɔ nàniahdè-le

22 Eyɪts'ɔ Zezɪ edecheekè ts'ò hadɪ, “Eyɪt'à ayɪ t'à aahda ha, ayɪ ghɔ shèahzhe ha, eyɪts'ɔ ayɪ goht'qò t'à-aahɪ ha sɪ ghɔ nàniahdè-le.

23 Ts'eedaa sɪ bò nahk'e wet'aaazà hɔt'e, eyɪts'ɔ gozhɪ goht'qò nahk'e wet'aaazà hɔt'e. 24 Tatsògaa hoòlà gɪdaàniahdè: dèè k'e t'asɪ geehshe-le, eyɪts'ɔ xehkò t'asɪ gehla-le, hanikò Nòhtsɪ gowàedɪ. Tatsògaa nahk'e aahɪ hɔt'e! 25 Ayɪha t'asɪ ghɔ nàniahdè? Dɔ wɪzɪ nàniwo t'à ɪè sadzèè dezòq edaa adele ha niile. 26 Eyɪ hahɪtsòa haahle ha dɪ nɪdè ayɪha t'asɪ ghɔ nàniahdè?

27 “Dèè k'e ɪ'òchàa dehshee sɪ wedaàniahdè. Eghàlaeda-le kò wèdaat'ɪ hɔt'e. Ehkw'ɪ anaxèehsɪ, k'àowocho Solomon wèdaat'ɪ nàht'ɪ ts'ɪwɔq kò eyɪ ɪ'òchàa yenahk'e wèdaat'ɪ hɔt'e. 28 Hanɪ Nòhtsɪ t'oh wèdaat'ɪ whehtsɪ sɪ dɪ dzèè k'e dehshe

hanikò satsq kwìgeehdè hq̄t'e. Eyì wenahk'e nez̄ì naxik'èdì xè goht'q̄ nez̄ì naxìghàle ha hq̄t'e. Hanikò naxinì nàtso-le diì. ²⁹ Ayì ghq̄ shèahzhe ha, ayì aahts'è ha, eyì hanu ghq̄ nàniahdè-le. ³⁰ Du nèk'e dq̄ hazq̄ Nòhts̄ k'èezq̄-le s̄ì eyì hanu zq̄ k'alagedè. Nòhts̄ naxità eyì hazq̄ wet'à aahda yek'èezq̄ hq̄t'e. ³¹ Ekò naxì s̄ì, Nòhts̄ Wenàowoò k'èè hòzq̄ wehak'eaht'ì, eyì haahlà n̄dè t'asì hazq̄ wet'à ts'eadaa eyì s̄ì naxìghàyele ha hq̄t'e.

³² “Secheekeè, lq̄-lea aah't'e kò dahjì-le. Nòhts̄ naxità, Nòhts̄ Wenàowoò k'èè hòzq̄ naxìghàzà ha wegħa nez̄ì hq̄t'e. ³³ T'asì hazq̄ naxits'q̄ s̄ì naxìghq̄ nàedi gà eyì sq̄mba dq̄-teèt'ì ghàahle. Sq̄mbawò nàzà-le s̄ì edegħa aahts̄. Yak'e t'asì nez̄ì wheahlà n̄dè wek'ehowì ha-le, eezi-dq̄ geezi ha-le, eyits'q̄ yìda yedè ha-le. ³⁴ Edì t'asì dezq̄ naxìgha nez̄ì wheahlàa s̄ì ekq̄ ts'q̄ naxidzeè whezq̄ ha,” Zezi gòhdì.

T'aats'q̄ kexoahdì welè

³⁵ Zezi edecheekeè ts'q̄ hadì, “Naxits'q̄ K'àowo għa ts'atà dahkw'e xè naxik'aak'q̄ t'aats'q̄ dèk'q̄ aahwhq̄. ³⁶ K'àowo nàsìdeè gots'q̄ nòqtà gots'q̄ wecheekeè gidanaèhzi laah't'e. K'àowo nòqtà xè enìtq̄ ts'aht'ì n̄dè ekòet'ì gits'q̄ enìxàechì ha. Eyì wecheekeè lanì weda ts'atà dahkw'e. ³⁷ Eyì wecheekeè edets'q̄ k'àowo daà ts'atà geèhk'w'e t'à gìgha sìghà ha hq̄t'e. Ehkw'ì anaxèehs̄, k'àowo ed-edì sinità gà edecheekeè ladà k'e shègezheè agole ha, eyits'q̄ goghàhodì ha. ³⁸ K'àowo to whaà nùttà kò wecheekeè gida ts'atà goghèzq̄ n̄dè gìgha sìghà hòzq̄ ha hq̄t'e. ³⁹ Eyit'à du wedaàniahdè: Edahxq̄ dq̄ wekò enìxàguzhì ts'ìdì. Dq̄ wekò gòzq̄ s̄ì ayì

sadzeè k'e eezi-dò yekò enixàezhì ha yek'èezò nùdè wekò enixàgeezhì ch'à kexoehdì ha ìlè. ⁴⁰ Naxì sì, Dò-wet'aaàa-deè ayì sadzeè k'e wexaahì-le sù k'e nùtla ha ne t'à, wegga ts'atà dahkw'e," Zezi gòhdi.

⁴¹ Peter Zezi ts'ò hadì, "K'àowo, eyì godì wet'à goxì zò hoghàgòhtò nì, hanì-le-ìdè dò hazòò gha nùt'e?" yèhdi.

⁴² Zezi yets'ò hadì, "Dò nezì aahì xè goahsòò k'ehoahza. Eyì hanì dò sù wets'ò k'àowo edecheekeè hazòò ts'ò k'àowoò ayele ha. Weghò shèts'ezhee gùwò nùdè goghàzeedi ha. ⁴³ Wets'ò k'àowo nòòtla nùdè wecheekeè hanì yegga eghàlaeda yaì nùdè, eyì dò wexè sìghà ha hòt'e. ⁴⁴ Ekw'ì anaxèehsì, eyì k'àowo sù t'asì hazòò wets'ò sù yets'ò k'àowoò ayele ha. ⁴⁵ Ekò edahxò eyì dò edets'ò dui hadì, 'Sets'ò k'àowo whaà nùdè jò nòòtla ha ne,' hadì t'à k'àowo wecheekeè dagòòhza eyits'ò shètì xè yedò zò k'alawo. ⁴⁶ Wets'ò k'àowo dàht'e nòòtla ha yexaelì-le dzèè k'e hòtsaa nùtla ha. K'àowo hòt'ò nàyeekwa ha eyits'ò dò gìgha ehkw'ì-ahodì-le sù goxè whedaà ayele ha.

⁴⁷ "Eyì dò, wets'ò k'àowo dànìwò yek'èezò kò yinì k'èè eghàlaeda-le xè yegga ts'atà wheda-le nùdè hòt'ò nàweekwa ha hòt'e. ⁴⁸ Ekò dò k'àowo dànìwò yek'èezò-le t'à ekò-le eghàlaidà nùdè hòt'ò-lea zò nàweekwa ha. Gots'ò K'àowo t'asì lò goghàlì nùdè wegga t'asì lò hots'ehtsì gòhwhò ha. Gots'ò K'àowo dezòò t'asì lò got'aa whela agòòlà nùdè dezòò wegga eghàlats'eeda gòhwhò ha hòt'e," Zezi gòhdi.

Dò elek'èch'a geeda ha

49 Zezì edecchekeè ts'ò hadì, “Dù nèk'e kò dèk'òò agohè gha jò ts'ò ahjà. Hòt'a kò dìlã nùdè dehwhò!
 50 Hanìkò hoilà setehoewì ha hòt'e. Eyì wetehoewì gots'ò sù segha dìi. 51 Dù nèk'e ts'èwhù agohè gha jò ts'ò ahjà dahwhò nì? Ìle ne, dọ ełek'èch'a geeda gha jò ts'ò ahjà hòt'e. 52 Jò gots'ò ıdaà ełèot'ı gıllı sù, ełek'èch'a geeda ha. İhèkò goyì dọ sılàı nàdè nùdè dọ tai, dọ nàke k'èch'a geeda ha. Hanì-le-ıdè dọ nàke sù dọ tai k'èch'a geeda ha. 53 Gotà gıllı sù edeza k'èch'a geeda ha, eyıts'ò gıza edetà k'èch'a geeda ha. Gomò gıllı sù edetì k'èch'a geeda ha, eyıts'ò gıtì edemò k'èch'a geeda ha. Eyıts'ò ts'èko edeza ts'èkeè k'èch'a geeda ha, eyıts'ò dọ ts'èkeè gıllı sù edetsı k'èch'a geeda ha,” Zezì gòhdi.

Dàgode ha sù wek'èahsò ha ìlè

54 Zezì dọ hazòò ts'ò hadì, “Dàğ gots'ò k'oh hawe nùdè ekòet'ıì ‘Chòh agode ha,’ dahdi, hòt'a wek'èè agot'ı. 55 Sazı gots'ò nawhets'ı nùdè, ‘Edı ha,’ dahdi, hòt'a wek'èè agot'ı. 56 T'asù k'èahsò daahstı! Dèè eyıts'ò k'oh dànì wègaat'ı sù wek'ayaahtı ha dìi-le. Hanìkò dìi naxıdaà dàgot'ı sù dànìghò wek'ayaahtı ha dìi?

57 “Ayì ehkw'ı ne sù dànìghò edegha wedaàıahdè-le xè weghò goahde-le? 58 Dọ gık'èch'a eghàlaahda t'à naxıghò nàyaetı kwe-t'ıì gıxè sùgoahè ha hoahdzà. Gıxè nàyaetı-kò ts'ò ıaahtı et'ıì gıxè sùgoahè. Haahlà-le nùdè dọ-sınıyaehtı-dòò ts'ò anaxegele ha. Eyì dọ-sınıyaehtı-dòò sù kw'ahtı ghànaxèehtè ha eyıts'ò dọ-danıılaa-kò goyanaxegeehxà ha. 59 Ehkw'ı anaxèehstı, satsòq nòqode ts'ò naxııhtı'è naahlà-le nùdè, dọ-danıılaa-kò gots'ò kòahdè ha nùle,” Zezì gòhdi.

13

Edek'eahl̥i-le n̥dè naxidiholè ha

¹ Dọ mọhdaa Zezì xè geèhkw'e ekò Zezì ts'ò hagedi, “K'àowo Pilate Galilee got'ụ̀ mọhdaa ẹ̀laàgòìhdè. Nòhtsị ts'ò tịts'aàdì k'egeehk'ò ekò dọdò eyits'ọ tịts'aàdìdò ẹ̀leta ayìl̥à,” gùhdì. ² Zezì gots'ò hadi, “Eyì Galilee got'ụ̀ ẹ̀laàgùdè sị gịghọ dàahwhọ? Galilee got'ụ̀ hazọ̀ gonahk'e hoụ̀ hogèhtsị t'à hanì dagụ̀zà dahwhọ nì? ³ Ụ̀le, hanì nùle ne! Hanìkò naxì edek'eahl̥i-le xè naxì nì ịdị aahl̥e-le n̥dè, naxì sị hazọ̀ naxidiholè ha. ⁴ Eyits'ọ ịnẹ̀ ẹ̀dàgòj̥à sị ghọ nàniàhdè. Siloam gòyeh ekọ dọ hoòno-daats'ò-ek'èdì gịk'e kọ nechàa nàt̥l̥'ì ịlè. Eyì dọ ẹ̀laàgùdè sị Jerusalem got'ụ̀ hazọ̀ gonahk'e hoụ̀ hogèhtsị t'à gịxè hagòj̥à dahwhọ nì? ⁵ Ụ̀le ne. Hanìkò edek'eahl̥i-le xè naxì nì ịdị aahl̥à-le n̥dè, naxì sị hazọ̀ naxidiholè ha,” gòhdì.

⁶ Zezì hadi t'axọ̀ dū godi t'à hoghàgoehtọ, hadi, “Dọ ịlè jìecho dehshee k'è wets'ọ. Jìechochụ̀ ịlè wek'e jìecho hanıwọ, hanìkò jìecho wụ̀zì wek'e dawhezo-le nọ̀. ⁷ Eyit'à jìecho-k'èdì-dọ̀ ts'ò hadi, ‘Dū ts'ì wek'e jìecho dehshe ha dehwhọ t'à dū xè tai xo gots'ọ jọ nọ̀hdà, hanìkò jìecho wụ̀zì wek'e dawhezo-le. Ts'ì wek'ụ̀hkà! Ayìha dèè nezụ̀ wets'ọ wek'ehowì lị?’ yèhdì.

⁸ “Jìecho-k'èdì-dọ̀ hadi, ‘K'àowo, ịl̥à ịlè xo ts'ò t'asanele-le. Wemọ̀ dèè xàgohge ha eyits'ọ wet'à t'asì nezù dehshee wemọ̀ ahl̥e ha. ⁹ Ịdae-xo wek'e jìecho dèshşọ n̥dè, sìghà. Dàwhìdì n̥dè wek'ets'ihkà nọ̀,’ yèhdì,” Zezì hadi dọ xè godo.

Nòhtsị Dzè k'e ts'èko k'aat'ì awìdlà

10 Nòhtsɿ Dzeɛ k'e Zezi elègehdeè-kò goyì dɔ hoghàehtɔ. 11 Ts'èko ɿlè hoònɔ-daats'ò-ek'èdɿ xo gots'ɔ ɿnìhɿ dayɿhɿza t'à eyaelɿ. Wenɔkw'ò ɿzhɿ ts'ò whezòo t'à ehkw'ɿzah nàwo ha dii. 12 Zezi yaɿ ekò yekàehɿà gà yets'ò hadɿ, “Ts'èko, dɿ netàdaà ch'à k'aat'ɿ anìdlà,” yèhdi. 13 Edɿlà yek'e ayɿlɿ, ekòet'ɿ eyɿ ts'èko ehkw'ɿ nàwoò ajà, eyɿt'à Nòhtsɿ ghàsɔedi.

14 Nòhtsɿ Dzeɛ k'e Zezi k'aat'ɿ ayɿlɿ t'à, elègehdeè-kò gha k'àowo wek'èch'a. Eyɿt'à dɔ hazòò ts'ò hadɿ, “Eghàlats'eeda gha ek'etai dzeɛ whela hɔt'e. K'aat'ɿ aahde ha dahwhò nɿdè eyɿ dzeɛ k'e aahɿɿ, hanikò Nòhtsɿ Dzeɛ k'e haaht'ɿ-le,” gòhdi.

15 Zezi yets'ò hadɿ, “Degai daahtsɿ kò wek'èè aahda nùle! Nòhtsɿ Dzeɛ k'e naxɿts'ɔ ejie, hani-le-ɿdè naxɿtɿtsoa tɿ gɿghàahdi ha, dagɿahge xè tɿ ts'ò agɿahɿ-le nì? 16 Ekò dɿ ts'èko, Abraham gots'ɔ dɔ sɿ, hoònɔ-daats'ò-ek'èdɿ xo gots'ɔ wehɿ dayɿhɿza hɔt'e. Nòhtsɿ Dzeɛ k'e ayɿ t'à eyaelɿ sɿ ch'à k'aat'ɿ awedle ha-le nì?” gòhdi.

17 Zezi hanì gots'ò xàyahtɿ t'à dɔ gɿk'èch'a agedɿ ɿlèe sɿ edeghò ɿzhagehè. Hanikò enɿyah lɔ hohtsɿ t'à dɔ hazòò sɿ gɿnà.

Jie nechà-lea eyɿts'ɔ lèt'èa

18 Eyɿ tɿaxòò Zezi dagoehke, “Nòhtsɿ Wenàowoò k'èè hòzòò sɿ ayɿ xèht'e lanì? 19 Jie nechà-lea lanì hɔt'e. Eyɿ sɿ dɔ neyɿichɿ gà dèe goyì yɿzò. Dèhshò xè ts'ɿ nechàa whelɿ eyɿts'ɔ wekw'ɿhchɿ k'e chɿà daèkw'e,” gòhdi.

20 K'achɿ Zezi dagoehke, “Nòhtsɿ Wenàowoò k'èè hòzòò sɿ ayɿ xèht'e lanì? 21 Lèt'èa lanì hɔt'e. Eyɿ sɿ ts'èko lè ta ayɿlɿ, lèt'èa xè lè yeehtɿ gà tsɿyeehdi.

Hani t'aa lè tsjèhdì sù lèt'èa hazòò weta-ts'ò at'ì,”
gòhdi.

Enìtq neghoa k'è goyaahde

²² Eyì t'axòò Zezì Jerusalem ts'ò èhtla. Ekq naetle ekò kòta lq gok'ùitla, eyìts'q dq hoghàgoehtq. ²³ Dq ìlè dayeehke, “K'àowo, asjì dq lq-lea zq edaxàgeedè ha?” yèhdi.

Eyit'à Zezì dq hazòò ts'ò hadì, ²⁴ “Enìtq neghoa k'è goyaahde ha hòt'ò edeahdzà. Dq lq goy- ageedè ha degeèhdzà, hanikò gıgha dii ha. ²⁵ Kò ts'ò k'àowo naxıts'qdanıhgè nıdè mòht'a nàahza ha. Enìtq ts'aaht'ı xè dii haahdi weghonàdaahtı ha, ‘K'àowo, gots'ò enıxàıchı,’ dahdi kò dii hanaxèhdi ha, ‘Naxık'èehsq-le eyıts'q edjı gots'q aaht'ı sù wek'èehsq-le,’ naxèhdi ha.

²⁶ “Eyit'à dii hawèahdi ha, ‘Goxè shènetı ìlè eyıts'q gokòta hoghàgojhtq ìlè,’ wèahdi ha.

²⁷ “Hanikò naxıts'q dii hadì ha, ‘Naxık'èehsq-le eyıts'q edjı gots'q aaht'ı sù wek'èehsq-le. Hoıı- k'alaahdèe-dqò aaht'e, hazòò sets'qò naahdè!’ naxèhdi ha.

²⁸ “Abraham, Isaac eyıts'q Jacob eyıts'q nakwenàozqò hazòò Nòhtsı Wenàowoò k'èè hòzqò ekq geèhkw'e gıahzı ha, hanikò naxı xànaXegeehdè ha. Ekq aahtse xè naxıgha hoıla ha. ²⁹ Hazòò nèk'e gots'q dq lq, Nòhtsı Wenàowoò k'èè hòzqò goyageedè ha. Ekq gıxè nàsı holè ha. ³⁰ Hèzè, dq nõqde gııı sù t'akwe geèhkw'e ha, eyıts'q dq t'akwe gııı sù nõqde geèhkw'e ha,” Zezì gòhdi.

Zezì Jerusalem ghq ts'òntıwq

³¹ Ekìyee k'e Pharisee gùlù mòhdaa Zezì ts'ò geède, hagiùhdi, “Jò gots'òò t'asìi aåde, k'àowocho Herod ełaànìhwhì ha nìwò,” gùhdi.

³² Zezì gots'ò hadì, “Eyì eghoyaezàa-dòò dui hawèahdi: ‘Dii eyits'ò satsò sì ìnìhù xàdeehshì ha eyits'ò dò k'aat'ìi agehìe ha, tai dzeè t'à nùdè la ghò naht'è ha,’ wèahdi. ³³ Hanìkò dui dzeè, satsò eyits'ò ek'èdaedzeè k'e ìlāà ìdaà naehtìe ha họt'e, nakwenàozòò sù Jerusalem ekò zò ełaàgede ne t'à!

³⁴ “Jerusalem got'ìi, nakwenàozòò naxits'ò adlāa sù naxì kwe t'à ełaàgìahde họt'e. K'āba edezaa edùts'òò t'ā gòhāà lanaxehìe ha t'aats'òò hahwhò kò naxì haahwhò-le. ³⁵ Hotù aàhkw'ò, naxìkò gokw'òò gòzòò agode ha. Ìlè dzeè dui hasèahdi ha, ‘Gots'ò K'āowo wedahxà goghò nùtāa sù wexè sìghà họt'e.’ Hasèahdi gots'ò k'achì seahzì ha-le,” Zezì gòhdi.

14

Zezì Pharisee wèkò wheda

¹ Ìlāà Nòhtsì Dzeè k'e Zezì, Pharisee ìlè dò wet'āazāa gha wutā xè shètì ha yekò nàhtlā. Ekò gogà wheda ekò hotù gìxoehdì. ² Dò ìlè wekw'òò hazòò ìghà Zezì ts'ò ehkw'ieht'ì wheda. ³ Pharisee gùlù eyits'ò Nòhtsì-yatù-k'ègedì-dòò goxè geèhkw'e. Zezì dagoehke, “Moses wenāowoò k'èè, asìi Nòhtsì Dzeè k'e dò k'aat'ìi ats'ele ha diì-le?” gòhdi. ⁴ Hanìkò t'asagiùhdi-le. Eyit'ā Zezì dò eyaelù k'e daèhdì gā k'aat'ìi ayìlā eyits'ò nayeèhzā.

⁵ Eyì t'axòò gots'ò hadì, “Edahxò Nòhtsì Dzeè k'e naxìza hanì-le-ìdè naxìtùtsoa tì k'è tekw'o nùdè,

ekòet'ì tekàah̀tè ha-le nì?" gòhdi. ⁶ Hagòhdi t'à agudì whìle.

⁷ Dọ gokàgeh̀zàa sì eyì nègùde ekò ìdaà dọ wet'àazàa gha daèhchì whelaa sì k'e nègùde. Zezì goghàeda t'à dui hadì goxè godo: ⁸ "Nàsìdeè gha nekàgeh̀zà nìdè dọ wet'àazàa gha daèhchì whelaa sì k'e wheèda-le, dọ nenahk'e wet'àazà eyì nùtla ha tahkò. ⁹ Hagòjà nìdè dọ naxıkayahtu sì nets'ò dui hadì ha, 'Dui dọ nedaèhchì k'e wedà,' nèhdi nìdè edeghò ìzhanèlì ha. Dọ wet'àazà-le gha gòzọọ sì ekọ wheèdaà anegele ha. ¹⁰ Ekò nekàgeh̀zà nìdè ìdè gòzọọ sì ekọ wheèda. Nàsì ts'ò k'áowo nùtla nìdè nets'ò dui hadì ha, 'Seàgìà, ìdaà daèhchì nezì k'e wheèda,' nèhdi ha. Hanì-ìdè dọ hazọọ goyì geèhkw'ee sì dọ wet'àazàa anet'e negùhwhọ ha. ¹¹ Dọ wet'àazàa edeewọọ sì ìzhanèlì awedle ha, eyìts'ọ amì k'èweèt'ì k'èè edaa sì wet'àazà awedle ha," Zezì hadì dọ xè godo.

¹² Eyì t'axọọ Zezì Pharisee wekò agòht'ee sì ts'ò hadì, "Nekò dọ shègezhe ha nìdè neàgìà, nechì, nèot'ì eyìts'ọ dọ ahxee gùlì sì gıkàzìh̀zà-le. Hagèneelà nìdè ededì ek'èt'à nekàgeh̀zà ha, eyìts'ọ ek'èt'à neghògeedì ha. ¹³ Hanìkò nàsì hojhtsì nìdè dọ etegeèt'ì, dọ k'egedè-le, dọ gıdaà goilee, dọ hanì gıkàzìh̀zà. ¹⁴ Hanejà nìdè nexè sìghà agode ha. Ek'èt'à neghògeedì ha dui kò nọode dzeè k'e dọ ehkw'ì geedaa sì nagìdà nìdè ek'èt'à nets'àzeedì ha họt'e," Zezì yèhdi.

Nàsìdeè holè wegodi

¹⁵ Dọ ìhè yexè whedaa sì hadì yìkw'o ekò Zezì ts'ò hadì, "Nòhtsì Wenàowoò k'èè hòzọ nìdè dọ wexè nàsì hòèlì sì wexè sìghà ha họt'e," yèhdi.

16 Eyit'à Zezi dɔ hadi goxè godo, “Dɔ ɔlè nàsi deè whehtsi t'à dɔ ɔgokayaɔhti. 17 Nàsi hoɔè ha nìkw'o ekò dɔ goxè shègezhe ha sɔ edecheekeè gots'ò yeèhɔà, 'Jɔ nàahdè, hòt'a nàsi gha sɔnihòt'ò,' gòhdi.

18 “Hanikò hazòò elèht'eè nàsi nàgedè ha dii gedi. Dɔ ɔlè hadi, 'Diìhk'òà dèè nàgoèhdi. Ekò weghàehda ha t'à nàsi nàhtla ha dii,' hadi.

19 “Eyits'ò k'achɔ dɔ ɔlè hadi, 'Diìhk'òà ejie hoònò nàehdi. Asɔ k'egedli ha dii-le geèhdzà ha t'à nàsi nàhtla ha dii,' hadi.

20 “K'achɔ ɔlè dɔ ɔlè hadi, 'Diìhk'òà honiehda, eyit'à nàsi nàhtla ha dii,' hadi.

21 “Dɔ wecheekeè nòòtla ekò dɔ dàgedi sɔ hazòò edets'ò k'àowo ts'ò hadi. Eyit'à k'àowo sɔ ich'è, edecheekeè ts'ò hadi, 'Iwhàà kòta tɔlì gòlaa gots'ò dɔ-teèt'ɔ, dɔ k'egedè-le eyits'ò dɔ gidaà goilee sɔ jò nègɔwa,' yèhdi.

22 “Wecheekeè nòòtla ekò hadi, 'K'àowo, ayi dàsɔdu sɔ hòt'a hahlà, hanikò ɔlè gòòò,' yèhdi.

23 “Eyit'à k'àowo edecheekeè ts'ò hadi, 'Yeè eki-ka tɔlì nɔàa gots'ò dɔ t'alàa-sɔ jò goyagudè agɔle, sekò dɔ dagoòòò ha dehwhò. 24 Ehkw'ì anaxèehsɔ, dɔ t'akweòòò gikàgòhdi sɔ ɔlè kò senàsɔ gɔwàhodì ha-le,' yèhdi,” Zezi hadi goxè godo.

Zezi wecheekeè ts'ɔlì nɔdè t'asɔ hazòò gogha wede

25 Ekiyeè k'e dɔ ɔgò Zezi xè k'egedè. Dɔ hazòò ts'ò hadi, 26 “Ami sets'ò at'ɔ sɔ edetà, edemò, edets'èkeè, edeza, edechi eyits'ò ededè wegħa gɔdè ha hòt'e. Ededi kò edegħò nàniwo ha-le. Dɔ hade ha dii sɔ secheekeè elì ha dii. 27 Ami edechiet'aà sek'èè nayatɔ-le sɔ secheekeè elì ha dii.

28 “Dò kò danɔ̀dèe gohtsɪ ha nɪwɔ̀ nɪdè t'akweɔ̀ò kò danihtɪ sɪ yesoɔ̀mbaà naehtà ha-le nì? Kò ghɔ̀ nɔ̀t'e ha asɪ̀ sɔ̀ɔ̀mba deghàa whehɫa? 29 Kò yetɫ'a nɛ̀yɪtɔ̀ tɫ'axɔ̀ò kò ghɔ̀ nɔ̀t'e ha dii nɪdè dɔ̀ gɪghàedaa sɪ gɪghaedlò ha. 30 Diu hagedɪ ha, ‘Eyɪ dɔ̀ kò gohtsɪ xèhoɪhwho, hanikò yeghɔ̀ nɔ̀t'e ha dii, gedi ha.

31 “K'àowocho ɲè, k'àowocho eyi-le xè eɛgego ha nɪdè asɪ̀ t'akweɔ̀ò yedaaniwo ha? Ededɪ dɔ̀ hoòno-lemì wets'ɔ̀, ekò k'àowocho eyi-le sɪ dɔ̀ naèno-lemì wets'ɔ̀, asɪ̀ hoehnè ha dii-le? 32 Ededɪ hoehnè ha-le yek'èezɔ̀ nɪdè k'àowocho eyi-le ɲàa wets'ɔ̀ nɪwà et'ì edecheekeè yets'ɔ̀ yeehɫà ha. Yexè ts'èwhɪ hohtsɪ gha yexè sɪ̀gole ha. 33 Eyɪ lanì, t'asɪ̀ hazɔ̀ naxɪgha wedɛ̀ lenɔ̀sɪ secheekeè aahɫ ha dii.

34 “Dewa sɪ nezi hɔ̀t'e, hanikò dewa ɫedi-le aja nɪdè dani k'achɪ ɫedi anaja li? 35 Eyɪ dewa ɫedi-le sɪ t'asɪ̀ gha nezi niile t'à xàahɫ'ì.

“Amɪ wedzi gòhɪ sɪ eèkw'ɔ̀ welè,” Zezi gòhdi.

15

Sahzòq dikòèhgè wegodi

1 ɲàa sɔ̀ɔ̀mba-nàhtsɪ-dòò eyits'ɔ̀ hoɲɪ-hogehtsɪ-dòò Zezi weyatɪ ts'ɪhkw'ɔ̀ gɪwɔ̀ t'à wemɔ̀ò nègɪde. 2 Hanikò Pharisee gɪɲɪ eyits'ɔ̀ Nòhtsɪ-yatɪ-k'ègedɪ-dòò gɪgha nezi-le t'à eɛets'ɔ̀ hagedɪ, “Eyɪ dɔ̀ hoɲɪ-hogehtsɪ-dòò edets'ɔ̀ agohɫ, eyits'ɔ̀ goxè shètɪ,” gedi.

3 Eyɪ t'à Zezi goxè godo, hadɪ, 4 “Naxɪta ts'ɔ̀ dɔ̀ ɲè sahzòq ɲèakw'eènɔ̀ wets'ɔ̀ hanikò ɲè dikòèhgè nɪdè sahzòq ɪòtɔ̀enɔ̀-daats'ɔ̀-ɪòtɔ̀ sɪ ekɪ-ka gehteè agole gà sahzòq ɲè while sɪ yegòhɫà gots'ɔ̀

yekanıwọ ha họt'e. ⁵ Yegòh̄zọ n̄dè sù wınà t'à edekò ts'ò nayeegè ha. ⁶ Edekò nòt̄l̄a n̄dè edeàḡı̄ eyıts'ọ dọ yegà nàgedèe sù ts'ò du hadı ha, 'Sets'aāhdè, sesahzò̄a dı̄kòèhgèe ı̄lèe sù naèhtı t'à, sexè naxınà welè,' gòhdi ha. ⁷ Eyı xèht'eè hōı̄-hohtsı̄-dọ̄ ı̄lè edek'enadlı n̄dè, yak'e geèhk'w'ee sù sù gınà ha họt'e. Łòt̄òen̄-daats'ò-łòt̄ò ehkw'ı geeda kò, hōı̄-hohtsı̄-dọ̄ ı̄lè edek'enadlı n̄dè yak'e geèhk'w'ee sù weghọ denahk'e gınà ha họt'e."

Satsọ̄a dèt̄ı̄ dı̄kòdeèwò wegodi

⁸ "Ts'èko ı̄lè satsọ̄a dèt̄ı̄ hoònọ wets'ọ sù ı̄lè weghọ dı̄kòdeèwò n̄dè ek'aèk'ọ yı̄ht̄l̄a gà hazọ̄ò gok'eēt̄ı̄ xè hotı̄ nezı̄ı̄ yekanıwọ ha-le nı̄? ⁹ Yenagòh̄zọ n̄dè edeàḡı̄ eyıts'ọ dọ gı̄gà nàdèe sù gok'èh̄zà gà hagòhdi ha, 'Sesatsọ̄a dı̄kòdeèwò sù wenagòh̄zọ t'à sexè naxınà welè,' hadı ha. ¹⁰ Ehkw'ı anaxèehsı̄, eyı xèht'eè hōı̄-hohtsı̄-dọ̄ ı̄lè edek'enadlı n̄dè Nòhtsı̄ weyak'eēt̄ı̄ı̄ gınà t'à sı̄gòèt'ı̄ ha họt'e," Zezi gòhdi.

Cheko ı̄lè edek'enadlı wegodi

¹¹ Zezi k'achı̄ dọ xè godoò hadı, "ı̄l̄àà dọ ı̄lè weza nàke gòhı̄. ¹² Weza nọ̄de edet̄a ts'ò hadı, 'T'ası̄ hazọ̄ò nets'ọ sù łats'ınewa gà ayı̄ı̄ sets'ò ade ha sù segh̄ı̄le,' yèhdi. Eyıt'à wet̄a edeza gogha t'ası̄ wheh̄l̄aa sù gogha łats'ı̄yı̄ı̄wa.

¹³ "Whaà-le-t'ı̄ı̄ weza nọ̄de t'ası̄ hazọ̄ò wets'ọ sù sını̄l̄a gà nı̄wà kòtaèht̄l̄a. Ekọ sı̄gòèt'ı̄ zọ nı̄wọ t'à, t'ası̄ wet'aāzà-le ts'ò edesọ̄òmbaà họt'ı̄ı̄ k'ehọ̄q̄hwho. ¹⁴ Edesọ̄òmbaà hazọ̄ò k'ehọ̄q̄hwho t'axọ̄ò eyı̄ nèk'e bò whı̄le agòj̄à. Whaà-le-t'ı̄ı̄ yeghọ shèwetı̄ whı̄le. ¹⁵ Eyıt'à eyı̄ nèk'e dọ gha egh̄l̄aadaà

adiidlà. Eyi k'àowo gha gogòò k'èdì ha ekò ts'ò ayìlìlà. ¹⁶ Gogòò yeghò shètù sù weghò shèwehtì nìwò, hanìkò dọ wùzì yewàedi-le.

¹⁷ “Nọọde ts'ò ts'ùwoò lajà t'à edets'ò hadì, ‘Dọ setà gha eghàlageedaa sù nezù shègezhe họt'e, ekò sù sù jọ bò dẹ whihda. ¹⁸ Setà ts'ò anahde gà dù hawèhsù ha: Età, Nọhtsù wek'èch'a hòwhihtsù, nù sù nek'èch'a hòwhihtsù. ¹⁹ Jọ gots'ò idaà neza aht'e dehsù ha dùi. Hanìkò dọ negha eghàlageedaa lanì, sù sù negha eghàlaihda, haehsù ha, nìwò. ²⁰ Eyi't'à eyi cheko sù niitla gà edetà ts'ò naèhtla.

“Ìlāà nìwà naeda et'ù wetà yaɔ, weghò wedzèè etèɔ. Hanì-t'ù edeza ts'ò tùmòhza, edeyàdo gà yùts'ì.

²¹ “Weza edetà ts'ò hadì, ‘Età, Nọhtsù wek'èch'a hòwhihtsù, nù sù nek'èch'a hòwhihtsù. Jọ gots'ò idaà neza aht'e dehsù ha dùi, yèhdi.

²² “Hanìkò wetà wìnà t'à edecheekèè ts'ò hadì, ‘Ìwhàà goht'ò denahk'e nezù sù nìahwha gà yeyletlā aweahlè. Lamòò wek'e nèahchì eyits'ò ke nezù sù yì weahtà. ²³ Ejièzaa lèk'āa sù èlāahwhì, nàsì hots'ìhtsì xè sìgòèt'ì ha. ²⁴ Seza sù èlāwo ìlè, hanìkò dùi eda. Dìkòehtlā ìlè, hanìkò dùi wenagòt'ò, gòhdi. Eyi't'à wegħa nàsì hogèhtsì.

²⁵ “Ekò k'e weza ọhdaà t'asù dehshee k'è eghàlaeda ìlè. La ghò nọt'e t'à edekò ts'ò naetle ekò wekò ts'ò nàdahoowo họt'e. ²⁶ Eyi't'à wetà wecheekèè ìlè ts'ò gode, dayeehke. ‘Dàgodii-agodi?’ yèhdi. ²⁷ Wetà wecheekèè hayèhdi, ‘Nechì nọtla! Wexè t'asagòjà-le t'à, netà yegħa ejièzaa lèk'āa èlāhwho,’ yèhdi.

28 “Hanikò weza qhdaà wini-le, gıgà goyaehtla ha nıwq-le. Eyıt'à wetà yets'ò xàèhtla, yeghònàdaeti. 29 Hanikò edetà ts'ò hadı, ‘Ło xo negha hòt'ò eghàlahdà eyıts'ò t'aats'ò nek'èzalıht'è. Hanikò seàgıgı gıxè shèhtı ha, sahzòq nechà-lea wıızı seghàneehtı whıle. 30 Ekò eyı neza sı ts'èkoju ts'ò nesqòmbaà k'ehqòhwho. Hanikò dı nòqtla t'à wegħa ejiezaa lek'aa ełàànèehwho,' edetà èhdi.

31 “Wetà yets'ò hadı, ‘Seza, nı sı t'aats'ò sexè anet'e, eyıt'à t'ası hazqò sets'ò sı nets'ò hqt'e. 32 Gona xè sqts'ıwq ha t'ıht'e. Nechı wewhıle ıle, hanikò dı edaà anajà. Dıqòehtla ıle, hanikò dı wenagòt'ò,' yèhdi,” Zezi hadı goxè godo.

16

Dq edegħa gqzqò k'ehora wegodi

1 Zezi edecheekè xè godo, hadı, “Dq ahxee ıle t'ası hazqò wets'ò sı wecheekè ıle yegħa yek'èdi. Hanikò eyı wecheekè nezı t'ası k'èdi-le giıhdi. 2 Eyıt'à k'àoowo edecheekè kayıhtı gà yets'ò hadı, ‘Negħo godı nezı-le eèhkwo. Hòt'a segha eghàlıda ha-le t'à, t'ası hazqò net'aa whelaa sı dek'enıht'è,' yèhdi.

3 “Eyıt'à wecheekè hanıwq, ‘Sets'ò k'àoowo segho la naıchı ha t'à edı dıhdza lı? Dèe xàgohge ha nàhtso-le, eyıts'ò dq t'ası geehkè ha sı ghq ıızhaehı. 4 Ayı dıhle ha wek'èehsq: dq gıgha nezı k'ehoehza ha. Jq segho la ıchı nıdè dq edekò gıxè nàhdè asegele ha,' edets'ò hanıwq.

5 “Eyıt'à wets'ò k'àoowo ts'ò gııht'è gòhı sı gokayıhtı. Dq t'akwelò ts'ò hadı, ‘Sets'ò k'àoowo ts'ò nenıht'è dıtıq?’ yèhdi.

6 “Tleh ek'èdɔakw'eènɔ-lemì lɔgalò senɔhtɔ'è,' yèhdi.

“K'àowo wecheekeè yets'ò hadi, 'Iwhàà jò nenɔhtɔ'è k'e dɔakw'eènɔ dek'enìtɔ'è,' yèhdi.

7 “Eyits'ò dɔ yek'èè nìtɔaa sù ts'ò hadi, 'Nenɔhtɔ'è dàtɔ?' yèhdi.

“Lè nàkeakw'eènɔ aɔhda senɔhtɔ'è,' yèhdi.

“K'àowo wecheekeè yets'ò hadi, 'Nenɔhtɔ'è nùza gà ìlèakw'eènɔ-daats'ò-ek'ètaènɔ aɔhda dek'enìtɔ'è,' yèhdi.

8 “K'àowo, wecheekeè hanì edegha gɔɔzɔò k'ehɔza t'à yeghɔ nezù xàyaɔhtɔ. Dɔ Nòhtsɔ k'ègeezɔ-le sù edexèht'eè dɔ xè nezù eghàlageeda gha gogɔzɔ. Hanì elèxè eghàlageeda t'à, dɔ gɔxè dzeh agòht'ee sù nahk'e gogɔzɔ,” hadi. ⁹ Eyit'à dɔ hanaxèehsɔ, dɔ nèk'e t'asì naxɔts'ò sù wet'à edeàgɔaahtsɔ. Hanì-ìdè t'asì naxɔghɔ whìle agòjà nùdè, welɔ whìle ts'ò dɔ nàdèe sù goyaahdè anaxegele ha.

¹⁰ “Amì t'asì lɔ-lea kò yet'à ehkw'ì eghàlaedaa sù t'asì lɔ sɔ t'à ehkw'ì eghàlaeda ha hɔt'e. Ekò amì t'asì lɔ-le t'à ehkw'ì eghàlaeda-le nùdè t'asì lɔ sɔ t'à ehkw'ì eghàlaeda ha nùle. ¹¹ Dɔ nèk'e t'asì whelaa sù wet'à ehkw'ì eghàlaahda-le nùdè amì yak'e ts'òòhk'e t'asì weghàlaahda naxèhdi ha weli? ¹² Eyits'ò dɔ gɔts'ò t'asì t'à ehkw'ì eghàlaahda-le nùdè, amì t'asì xàè naxɔts'ò-elì gha t'asì naxɔghàyeza ha weli?

¹³ “Dɔ wɔzɔ k'àowo nàke gha eghàlaeda ha dɔ. K'àowo ìlè ghòneètɔ ha eyits'ò ìlè nèlì ha-le, eyits'ò k'àowo ìlè k'èit'e ha eyits'ò ìlè k'èit'e ha-le. Nòhtsɔ eyits'ò Sòmba ìlah elèht'eè gɔgha eghàlats'eeda ha dɔ hɔt'e,” Zezì hadi.

14 Pharisees ededɪ sɔ̀m̄ba ghageewɪ t' à Zezì hadɪ gukw'o ekò Zezì k'èch'a agedɪ. 15 Eyit' à Zezì gots'ò hadɪ, “Naxɪ sɪ̀ dɔ̀ gɪdaà ehkw'ɪ k'ehoahza, hanikò Nòhtsɪ naxɪdzeè k'èezɔ̀ hɔt'e. Dɔ̀ ayɪ̀ gɪgha deʔòò wet' àaʔà sɪ̀ Nòhtsɪ wegħa wet' àaʔà nɪ̀le.

Moses wenàowoò eyits'ò Nòhtsɪ Wenàowoò k'èè hòʔòò

16 “John-Baptist nùtla haɪwa gots'ò Moses wenàowoò eyits'ò nakwenàowòò gɪyatɪ̀ t' à dɔ̀ hogħagogeètɔ̀ ɲè. Ekò gots'ò Nòhtsɪ Wenàowoò k'èè hòʔòò wegodɪ̀ nezɪ̀ t' à dɔ̀ ts'ò gogɪ̀de. Eyit' à dɔ̀ hazòò sexè welè gɪwɔ̀ t' à Nòhtsɪ Wenàowoò k'èè hòʔòò goyagedè ha nàhogehdè. 17 Moses wenàowoò wedɛ̀ adle ha nɪ̀le. Yak'e eyits'ò dɪ̀ nèk'e whɪ̀le agòjà kò Moses weyatɪ̀ nechà-lea ɲàet'ee kò whɪ̀le ade ha nɪ̀le.

18 “Dɔ̀zhɪ̀ edets'èkeè ʔòede gà ts'èko eyɪ̀-le xè honòɔ̀dza nɪ̀dè hoɲɪ̀ hoehtsɪ hɔt'e. Eyits'ò dɔ̀zhɪ̀ ts'èko ʔòweèdoò sɪ̀ xè honɪ̀dza nɪ̀dè hoɲɪ̀ hoehtsɪ hɔt'e,” Zezì gòhdi.

Dɔ̀ ahxee eyits'ò dɔ̀ eteèt'ɪ̀ gɪgodɪ̀

19 Zezì dɔ̀ xè godo, hadɪ, “ɲàà dɔ̀ ahxee ɲè, dze taat'eè goht'ò wèdaat'ɪ̀ yɪ̀ wheda xè hoɪzɪ̀ zò nàde ɲè. 20 Wekò gotɪ̀dà gà dɔ̀ eteèt'ɪ̀ Lazarus wɪ̀yeh t'aats'òò eyɪ̀ nègɪ̀htè. Wekwòta hazòò wekaà ɪ̀ò t' à sɪ̀ eteèt'ɪ̀. Eyits'ò yegħò shètɪ̀ ha nàdaetɪ̀. 21 Dɔ̀ ahxee weladà gots'ò t'asɪ̀ gwɪ̀a hodàet'ɪ̀ sɪ̀ yerà ha nɪ̀wɔ̀ eyits'ò tɪ̀ wekaà k'e gogeh'tò.

22 “ɲè dzeè eyɪ̀ dɔ̀ eteèt'ɪ̀ eɲɪ̀wo, yak'eet'ɪ̀ nɪ̀gɪ̀htɪ̀ gà Abraham ts'ò nègɪ̀htɪ̀. Dɔ̀ ahxee ed-edɪ̀ sɪ̀ eɲɪ̀wo t' à wekw'òò nègɪ̀tò. 23 Eyɪ̀ dɔ̀ we-hkò daɪzà ekò ɲdòò k'eet'ɪ̀. Abraham nɪ̀wà wegħa

wègaat'ɿ, eyits'q Lazarus yegà whedaa wegħa wègoèht'ì. ²⁴ Eyɿ dɔ Abraham ts'ò ezech hadɿ, 'Setà Abraham, etesenèeɿ. Lazarus sets'ò awɿle, ede-lakw'qò tɿ ta ayɿle gà sewaliì whek'ò ayɿle. Jɔ kò nàtsoo t'à sɿ daihʔa diì, yèhdi.

²⁵ "Hanìkò Abraham yets'ò hadɿ, 'Ekò seza, dɿ nèk'e nàḡdè ekò t'asɿ nezɿ zɔ t'à ɿda ɿlè; ekò Lazarus t'aa wexè hoila zɔ ɿlè. Diì Lazarus wexè hoɿzɿ agòjà, ekò nɿ sɿ nexè hoila hɔt'e. ²⁶ Eyits'q nets'ò dèè goge goɿchàa gòʔɔ. Jɔ gots'q dɔ nets'ò ɿatageedè ha gɿwɔ kò hagede ha diì. Eyɿt'à ekɔ gots'q dɔ gots'q ɿatageedè ha diì, Abraham yèhdi.

²⁷ "Eyɿ dɔ daiʔaa sɿ Abraham ghɔnàdaeti, hadɿ, 'Hanì-ɿdè Lazarus setà wekò ts'ò wɿhʔa. ²⁸ Sechɿ sɿlài geeda hɔt'e, Lazarus gots'ò godeè awɿle, hanì-ɿdè jɔ dɔ daiʔaa k'è gòʔɔ sɿ ts'ò agede ha-le t'à, yèhdi.

²⁹ "Abraham yets'ò hadɿ, 'Moses wenɿht'è eyits'q nakwenàòʔɔ gɿnɿht'è xàgeèhɿa ne. Eyɿ gɿyatɿ k'èagɿt'è, yèhdi.

³⁰ "Hanìkò Abraham ts'ò hadɿ, 'Ìle setà, hanì ha diì, hanìkò dɔ eɿaɿwo gots'q naidàa sɿ gots'ò gode nɿdè gɿk'èɿt'e ha ne, yèhdi.

³¹ "Abraham yets'ò hadɿ, 'Moses eyits'q nakwenàòʔɔ k'èagɿt'e-le nɿdè, dɔ eɿaɿwo gots'q naidà kò gɿgha ehkw'ɿ adɿ ha nɿle, yèhdi," Zezɿ hadɿ dɔ xè godo.

17

Dàni aahda ha weli

¹ Zezɿ edecheekeè ts'ò hadɿ, "Dɔ t'asɿ t'à hoɿɿ hogehtsɿ sɿ hotɿ hagode ha t'ɿt'e. Hanìkò amɿ

wets'ihzò agot'ù sù wegħa hoìla ha hòt'e. ² Eyì dọ hojù hohtsì ch'á wek'o k'e kwe nedàa wexeet'ì gá tègùxà nùdè wegħa denahk'e nezì ha hòt'e. Hawiìdlà nùdè wets'ihzò dù chekoa nechà-lea lanù hojù hogehtsì ha nùle. ³ Eyit'á hotù edexoahdì.

“Nèot'ì hojù hohtsì nùdè nàweahzọ. Edek'eelì nùdè wegħọ nahoahle. ⁴ Ìlè dzeè lòhdì eht'áa naxìk'èch'a hohtsì eyits'ọ lòhdì eht'áa 'edek'eehì,' naxèhdì nùdè wegħọ nahoahle,” Zezì gòhdì.

⁵ Wecheekeèdeè Zezì ts'ò hagedì, “Denahk'e goinì nàtsoò agojle,” gùhdì.

⁶ Zezì gots'ọ hadì, “Hòtl'ò-lea kò naxìgha ehkw'ì-ahodì nùdè, dù ts'ì nàizaa sù wets'ọ dù haahdì ha dùi-le, 'Nexochì t'á xàdùhdlà gá tèe ts'ọ adùle,' wèahdì nùdè naxìk'èit'e ha ne,” gòhdì.

⁷ “Dọ ìlè wecheekeè gòhì nùdè yegħa dèè k'e eghàlaeda, hanì-le-ìdè yegħa sahzọa k'èdì. Wecheekeè eghàlaeda gots'ọ nọqtà nùdè 'Hot'eè jọ wheęda gá shèitì,' edecheekeè ts'ọ hadì ha nì? Ìle, hadì ha nùle. ⁸ Dù hayèhdì ha, 'Segħa bò xàht'è, shèhtì gots'ọ naazì, eyì t'axò-ìdè nì shèwẹęti nọq, yèhdì ha. ⁹ Wets'ọ k'àowo ayì ts'ọ yehzaa sù yegħàlajdà k'èxa masì yèhdì ha nì? Ìle, hayèhdì ha nùle. ¹⁰ Eyit'á naxì sì ayì ts'ọ naxegehzaa sù hazọq wegħàlaahdà nùdè, dù haahdì ha hòt'e, 'T'asì ats'ùt'e nùle, ekù goilaa zọ ghàlats'ùdà,' dahdì ha hòt'e,” Zezì hadì goxè godo.

Dọ hoònọ eyagùlù sù k'at'ù agejà

¹¹ Ìlè Zezì kòta Jerusalem ts'ò èhtà, Samaria nèk'e eyits'ọ Galilee nèk'e wege dèè k'e naèhtà.

¹² Kòta ìlè ts'ọ nìwà-lea nùttà ekò dọ hoònọ gikwò tàda t'á eyagùlù sù Zezì ghọ nègùde. Ìlè nìwà

nàgèhza et'ìì, ¹³ Zezì ts'ò hòt'ò gezeh, “Gots'ò K'àowo Zezì etegòìhzi!” gedi.

¹⁴ Zezì goazì ekò hagòhdi, “Naxik'ahoeta gha yahtu gits'ò aahdè,” gòhdi. Yahtu ts'ò geède ekò hazòò gìgha k'aat'ìì agejà.

¹⁵ Dọ ɲè k'aat'ìì ajà yek'èhoèhza-tùì ek'èt'à naèhtla. Wɲnà t'à hòt'ò Nòhtsi ghàsòedi. ¹⁶ Eyì dọ Zezì gà dèè k'e ts'ò adjìlà xè “Masi,” yèhdi. Eyì dọ sì Samaria got'ìì at'ì nòò.

¹⁷ Zezì hayèhdi, “Dọ hoòno k'aat'ìì agejà-le nì? Ekò dọ ɲòtò gilaedi?” yèhdi. ¹⁸ Eyit'à Zezì edecheekè ts'ò hadì, “Dù eladi gots'ò dọ dànìghò ededi zò Nòhtsi ghò masi nìwò t'à ek'èt'à naèhtla?” gòhdi. ¹⁹ Eyit'à Zezì eyì dọ ts'ò hadì, “Nùtla, nekò ts'ò naìtì. Negha ehkw'ì-ahodi t'à k'aat'ìì anejà,” yèhdi.

Dànì Nòhtsi Wenàowoò k'èè hòzòò wexèhoìwi ha

²⁰ ɲàà Pharisee gɲɲ sì Zezì dageehke, “Dàht'e-ɲdè Nòhtsi Wenàowoò k'èè hòzòò agode ha?” gùhdi. Zezì gots'ò hadì, “Nòhtsi Wenàowoò k'èè hòzòò sì wexàts'eeta t'à wegots'ìhza ha nùle ²¹ eyits'ò ‘Jò agòht'e,’ hanì-le-ɲdè ‘Yeè agòht'e,’ dọ hagedì ha dùì, Nòhtsi Wenàowoò sì naxits'ò-èlì ne t'à,” gòhdi.

²² Eyì t'axòò edecheekè ts'ò hadì, “Nòòde-ɲdè Dọ-wet'àazàa-deè K'àowocho elì weahzi dahwhò ha, hanìkò naxixè hagode ha nùle. ²³ Eyits'ò dọ naxits'ò dù hagedì ha, ‘Jò wheda,’ hanì-le-ɲdè ‘Yeè wheda,’ gedi ha. Hanìkò gɲk'èhoahza-le, ekò ts'ò wekak'eaht'ì-le. ²⁴ Dọ-wet'àazàa-deè jò ts'ò anajà nùdè hòtsaa kò-naìt'ìì lanì wègoèt'ì ha. Kò-naìt'ì nùdè yat'a hazòò dzèh agot'ì; jò nùtla nùdè eyì

lagode ha. ²⁵ Hanikò eyi hagode kwe sù Dọ-wet'àaʔàa-deè hòt'ò daɪʔa ha, eyits'ọ dui dọ geedaa sù gɪgha wedẹ ha.

²⁶ “T'akwe Noah dui nèk'e nàidè ekò dànì dọ gɪdàa sù Dọ-wet'àaʔàa-deè nìttà nɪdè eyi xèht'eè lagode ha. ²⁷ Noah elàcho yìetl̩aa dzẹ̀ẹ̀ k'e gots'ò dọ shègezhe, gedọ, eyits'ọ elexè honìgedè ɪlè. Họt̩saa gɪxè dèè te teet'ɪ t'à dọ hazọ̀ọ eɪaàgɪdè.

²⁸ “Eyits'ọ (Abraham wesah) Lot dui nèk'e nàidè ekò ekɪyeè k'e sɪ hagòht'e ɪlè. Dọ shègezhe, gedọ, t'asɪ elexhọ nàgeehdi, eyits'ọ t'asɪ geehshe, eyits'ọ kọ gogehtsɪ ɪlè. ²⁹ Hanikò Lot, kọta Sodom gots'ọ nakwɪèhtl̩aa dzẹ̀ẹ̀ k'e yak'e gots'ọ kwe dèk'òọ hodàèt'ɪ t'à dọ hazọ̀ọ eɪaàgɪdè ɪlè.

³⁰ “Dọ-wet'àaʔàa-deè wègoèt'ɪ dzẹ̀ẹ̀ k'e nɪdè hotɪ eyi lagode ha họt'e. ³¹ Eyɪ dzẹ̀ẹ̀ k'e dọ edekọ dahmò ka wheda nɪdè wekọ goyɪ t'asɪ whelaa ts'ò hodàwetl̩a-le. Eyits'ọ dọ ededèè k'e eghàlaeda nɪdè t'asɪ wɪzɪ gha edekọ nọ̀wɪt̩l̩a-le. ³² Lot wets'èkeè wexè dàgòj̩aa sù hotɪ wenaahdi! ³³ Amɪ edɪnì k'èè eda ha nɪwọ̀ọ sù wedɪholè ha, hanikò amɪ edɪnì k'èè eda-le sù edaxàweetè ha họt'e. ³⁴ Ehw'ɪ anaxèhsɪ, eyɪ toò k'e dọ nàke daèhte k'e whetee sù ɪlè nɪwiitè ha, eyits'ọ ɪlè àida ha. ³⁵⁻³⁶ Eyits'ọ ts'èko nàke elexè lè nàgeedee sù ɪlè nɪwiitè ha, eyits'ọ ɪlè àida ha,” Zezì gòhdi.

³⁷ Wecheekeè Zezì dageehke, “K'àowo, edɪ hagode ha?” gɪhdi.

Zezì hagòhdi, “Edɪ t'asɪweè whedaa sù ekọ tatsògàà ɪ elexèhdè họt'e,” gòhdi.

18

Ts'èko k'èdaà nàdaeti wegodu

¹ Zezi godi t'à edecheekeè hoghàgoehtò, hadi, "T'aats'òò yaahti ghò naaht'è-le.

² "Kòta ìlè dọ-sìnìyaehtıı-dòò nàdè. Eyı dọ sını Nòhtsı ts'èejı-le, eyıts'ò dọ sı ts'ò nı̀zà-le. ³ Ts'èko ìlè wegà dọzhıı whıle, ededı sı eyı kòta nàdè. Eyı ts'èko t'aats'òò dọ-sìnìyaehtıı-dòò ts'ò eghàedà xè hayèhdi yeghònàdaeti, 'Dọ segha hoıla hòèhtsıı sını segha ehkw'ı wesìnìyaahı, yèhdi yeghònàdaeti.

⁴ "Edlaıwa ts'ò eyı ts'èko k'èhoı̀zò-le. Nòqdea dọ-sìnìyaehtıı-dòò du hanıwò, 'Nòhtsı ts'èehı nıle, eyıts'ò dọ sı gıts'ònhà nıle, ⁵ hanıkò du ts'èko t'aats'òò sek'adaawo ghò nat'è ha dehwhò t'à wegaha ehkw'ı eghàlaehda ha. Hawèhà-le nı̀dè sets'ò eghàedà t'à weghànıhtsòò ahde ha, 'hanıwò," Zezi hadı goxè godo.

⁶ Eyı godı weghà Zezi edecheekeè gots'ò hadı, "Dọ-sìnìyaehtıı-dòò wejıı dàdı sını wedaàniàhdè. ⁷ Dọ-sìnìyaehtıı-dòò wejıı sını hanı ehkw'ı eghàlaeda nı̀dè Nòhtsı dọ edegha nàwhehtsıı sını asıı gogha denahk'e ehkw'ı eghàlaeda ha dahwhò? Dzeè, toò Nòhtsı ts'ò nàdageeti nı̀dè whaà nageèhıı agòòhwhò ha nı̀? ⁸ Ehkw'ı anaxèehsı, ekòet'ıı gogha ehkw'ı sınıagodle ha họt'e. Hanıkò Dọ-wet'àazàa-deè nı̀tla nı̀dè asıı wegaha du nèk'e dọ Nòhtsı ghò gını nàtso ha sını?" Zezi gòhdi.

Edeghò xàhoahdı-le

⁹ Dọ mòhdaa ehkw'ı geeda edegeewò xè dọ nahk'e gııı edegeewò t'à Zezi goxè godo, hadı, ¹⁰ "Dọ nàke Nòhtsıkò-gocho yagehti ha goyagede. Dọ ìlè Pharisee họt'e, ìlè t'aa sòmba-nàhtsıı-dòò

họt'e. ¹¹ Pharisee ɪdaà nàwo, edeghàhodì xè yahtì, hadì, 'Senòhtsɪ, dọ hazọ̀ọ̀ gɪxèht'eè ehda-le t'à, masi neehwhọ. Egeeɹɪ-dọ̀ọ̀, hoɹɪ-hogehtsɪ-dọ̀ọ̀, ts'èko-k'alagedèe-dọ̀ọ̀, dɪ sọ̀mba-nàhtsɪ-dọ̀ọ̀ kò eyɪ laht'e-le. ¹² ɪhè dzeàhta nàakeè edehgọ, eyɪts'ọ t'asɪ sets'ọ at'ɪ sɪ wets'ọ hoònọ ɪhè Nòhtsɪ ghàehzà,' hadì yahtì.

¹³ "Ekò sọ̀mba-nàhtsɪ-dọ̀ọ̀ ɪdè nàwo, ɪdòo k'eet'ɪ ha kò dɪ. Edezhɪ ts'aht'ɪ xè hadì, 'Senòhtsɪ ete-senèeɹɪ, hoɹɪ-hohtsɪ-dọ̀ọ̀ aht'e,' hadì yahtì.

¹⁴ "Ehkw'ɪ anaxèehsɪ, eyɪ sọ̀mba-nàhtsɪ-dọ̀ọ̀ edekò ts'ọ naèhtɪa kwe Nòhtsɪ nadaà ehkw'ɪ awìdlà họt'e. Ekò Pharisee wexè hagòjà-le. Dọ wet'aaàa edeewọ̀ sɪ ɪzhaelɪ awedle ha, eyɪts'ọ dọ k'èweèt'ɪ lanì edaa sɪ wet'aaàa awedle ha," Zezì gòhdi.

Zezì eyɪts'ọ chekoa nechà-lea

¹⁵ ɪlää chekoa nechà-lea Zezì ts'ọ gogeèwa, edilà gok'e ayele ha gɪwọ t'à. Hanìkò wecheekeè gogɪaɹɪ ekò haaht'ɪ-le gògedɪ t'à nàgogeeɹọ. ¹⁶ Hanìkò Zezì chekoa gots'ọ gode, "Jọ aahde," gòhdi. "Chekoa sets'agɪdeè agɪahle," edecheekeè gòhdi, "Chekoa sets'agɪahɹọ-le. Amì dɪ chekoa lagɪt'ee sɪ Nòhtsɪ Wenàowoò k'èè hòɹọ gɪts'ọ họt'e. ¹⁷ Ehkw'ɪ anaxèehsɪ, amì chekoa lanì Nòhtsɪ Wenàowoò k'èè hòɹọ edegha yìhchì lenqɪ, ekọ goyaetɪa ha nùle," Zezì gòhdi.

K'àowo ahxee

¹⁸ K'àowo ɪhè Zezì daehke, "K'àowo nezɪ, ayɪ dàhlà nɪdè welọ while ts'ọ ehdaà asedle ha?" yèhdi.

¹⁹ Zezì yets'ọ hadì, "Ayɪha k'àowo nezɪ sɪdɪ? Dọ nezɪ gòhɪ nùle; Nòhtsɪ zọ nezɪ họt'e. ²⁰ Moses

wenàowoò deè wek'èìzọ ne: 'Èlèxè hoḥḥi hoahṣi-le, dọ eḷaahwhi-le, aahzì-le, dọ ghọ hoahṣi-le, naxità eyits'ọ naximọ gits'ọ nezìì aahda,'” Zezi yèhdi.

²¹ Eyit'à dọ hadi, “Chekoa ehḥi gots'ọ eyi nàowo hazọọ wek'èzæht'è họt'e,” hadi.

²² Zezi dọ hadi yìkw'o ekò hayèhdi, “Ìlèà t'asì ìè zọ hanelà-le. T'asì hazọọ nets'ọ sù neghọ nàedi gà eyi sọm̄ba sù họt'ì dọ-teèt'ì ghàìle. Hanì-ìdè yak'e t'asì nechàa nedawhezọ ha họt'e. Eyì t'axọ-ìdè sek'èè k'èṣtlo,” Zezi yèhdi.

²³ Eyì dọ Zezi hadi ìkw'o ekò ts'ọ̀nìwọ lajà, dọ ahxee-deè eḷi t'à. ²⁴ Zezi hoti yeghàìdà xè hadi, “Dọ ahxee sù Nòhṣi Wenàowoò k'èè hòzọọ goyaetḷa ha wegħa wèhoedi-le họt'e! ²⁵ Dọ ahxee sù Nòhṣi Wenàowoò k'èè hòzọọ goyaetḷa ha wegħa dii họt'e. Eyì nahk'e tìts'aadiicho datìht'ìà-k'è degħaetḷa għa sù denahk'e dii-le họt'e,” gòhdi.

²⁶ Dọ Zezi hadi egìkw'oo sù hagedi, “Hanì-ìdè amì edaxàwèèṣi lì?” gedi.

²⁷ Zezi gots'ọ hadi, “Ayì dọ gìgha dii sù Nòhṣi wegħa dii-le họt'e,” gòhdi.

²⁸ Peter, Zezi ts'ọ hadi, “Goxì nek'èè k'ets'edè ha ts'ìwọ t'à t'asì hazọọ wedè ats'ìlè!” yèhdi.

²⁹ Zezi edecheekèè gots'ọ hadi, “Ehk'w'ì anaxèehṣi, amì Nòhṣi Wenàowoò ts'ìhzọ edekọ, edets'èkeè, edechi, edetà, edemọ, eyits'ọ edeza gots'ọ̀ naèhtḷa ³⁰ k'èxa dii edaa sù t'asì wezọatḷọ weghòzhe ha, eyits'ọ ìdaà welọ whìle ts'ọ edaa eyì sù weghòt'ì ha,” Zezi gòhdi.

Zezi eḷaàgehwhi ha k'achì yeghọ gode

³¹ Zezi edecheekèè whatsọ gots'ọ hadi, “Kòta Jerusalem ts'ọ ts'edè ha. Nakwenàozọọ

t'asì hazòò Dọ-wet'aaàa-deè ghọ egùt'èè sù hazòò wek'èè agode ha. ³² Eładù dọò t'aaàghìtè ha. Gík'adaedè xè gìghàedlò ha, gík'e geezè ha, nàgeehkwa ha eyìts'ọ ełààgùhwhì ha, ³³ hanìkò tai dzeè nìdè naidà ha,” Zezì gòhdi.

³⁴ Hanìkò wecheekè eyì hazòò yeghọ goıdee sù gımedì-le, dàdì-adù sù gıgha dezi whezọ t'à.

Dọ eteèt'ù wedaà goilee sù k'aat'ù ajà

³⁵ Zezì kòta Jericho ts'ọ gọwà-lea nùtla ekò dọ wedaà goilee tılıbàa wheda xè t'asì gha nàdaeti.

³⁶ Dọ lọ k'egohwho goikw'o t'à dagoehke, “Ayì dàgot'ì?” gòhdi. ³⁷ Dọ gits'ọ hadì, “Nazareth got'ù Zezì dıdeğè naetle,” gùhdi.

³⁸ Eyit'à dọ wedaà goilee naidzeh xè hadì, “Zezì, k'àowochò David Weza, etesenèezì!” hadì naidzeh.

³⁹ Dọ Zezì nakweè giadèè sù “Ts'èwhù aat'e,” gùhdi, hanìkò k'èdaà hòt'ò naidzeh, “K'àowochò David Weza, etesenèezì!” hadì.

⁴⁰ Zezì nùtla, dọ gots'ọ hadì, “Jọ sets'ọ weahchì,” gòhdi. Dọ yets'ọ nıwà-le nùtla ekò, Zezì dayeehke,

⁴¹ “Ayì negha dàhè ha seneehwhọ?” yèhdi.

“Sets'ọ K'àowo, segha xègaat'ì ha dehwhọ,” dọ yèhdi.

⁴² Zezì yets'ọ hadì, “K'et'ì anede! Negha ehkw'ı-ahodì t'à k'aat'ù anejà,” yèhdi. ⁴³ Ekòet'ù k'et'ì ajà. Zezì k'èè naèhtla xè Nòhtsı ghàsòedi. Dọ hazòò gıazı t'à ededı sı Nòhtsı ghàsògeedi.

19

Zacchaeus Zezì ghàihdà nıwọ

1-2 Zezì kòta Jericho gok'ùtla ekò dọ ıle Zacchaeus wıyeh eyì nàdè. Sọmba-nàgehtsı-dọò gha

k'àowo elɪ, eyit'à wesòmbaà lɔ. ³ Zezi amù ɪ'tee sù yeghàidà nɪwɔ, hanikò dɔ nechà-lea elɪ xè we-nadaà dɔ lɔ t'à wegħa wègaat'ɪ-le. ⁴ Eyit'à ɪdaà dɔ gonakweè ɪmqèhza gà ts'ɪ k'e dekiitla, ekiyee Zezi naetla ha t'à.

⁵ Zezi eyɪ ts'ɪ gà nùtla ekò ɪdòò dawheda yaɪ, hayèhdi, “Zacchaeus, ɪwhàà hodàɪtla. Du dzeɛ k'e nekò nàhtla ha,” yèhdi. ⁶ Zacchaeus ɪwhàà hodàèhtla, winà nàhòwo xè edekò ts'ò yeèhchi.

⁷ Zezi, Zacchaeus k'èèhtla t'à dɔ hazòò sɔgedi, “Hoɪɪ-hohtsɪ-dòò xè wheda,” gedi.

⁸ Zacchaeus wekò geèhkw'e ekò Zacchaeus nùtla gà Zezi ts'ò hadi, “K'àowo, t'asù hazòò sets'ò sù tanɪ ts'ò dɔ-teèt'ɪ gighàehle ha. Eyits'ò deɪòò t'asù dɔ ghò ɪhchi nɪdè dɪ eht'aà ts'ò weghònaehle ha,” yèhdi.

⁹ Zezi yets'ò hadi, “Du dzeɛ k'e jò kò gots'ò dɔ edaxàwhede hɔt'e. Du dɔ ededi sɪ Abraham gots'ò dɔ hɔt'e. ¹⁰ Dɔ-wet'àazàa-deè sù dɔ dikòèdee gokak'eet'ɪ xè edaxàgole għa jò nùtla hɔt'e,” Zezi yèhdi.

K'àowocho għa sòmba gehtsɪ wegodi

¹¹ Zezi Jerusalem ts'ò nɪwà-lea nùtla t'à dɔ lɔ hɔtsaa Nòhtsɪ Wenàowoò k'èè hòzòò agode ha, gɪwɔ. ɪlaà dɔ egeèhkw'ò et'ɪ Zezi godi t'à goxè godo, ¹² hadi, “Dɔ ahxee ɪè, k'àowocho elɪ ha wìhchi ha t'à, nɪwàa nèk'e ts'ò ajà. Eyɪ t'axòò-ɪdè jò ts'ò anade ha. ¹³ Eyit'à edecheekeè hoòno gokàehzà. Hazòò elèht'eè sòmba elètɔ go-taàwhela, hagòhdi, ‘Jò nɔehtla gots'ò du sòmba wet'à eghàlaahda,’ gòhdi.

14 “Hanikò wenèk'e gots'ò dọ gidzajhwhọ, eyit'à dọ mọhdaa gik'èè geèh²à, dı hagedı ha t'à, 'Eyi dọ sı gogha k'àowocho elı ha wets'ıhwhọ-le,' gedı.

15 “Hanikò k'àowocho whelı t'à edenèk'e nọqtla. Edecheekè, sọm̄ba gotl'aàılaa sı gokàeh²à. Eyi sọm̄ba t'à datlọ sọm̄ba gèhtsı sı yek'èezọ ha niwọ.

16 “Dọ t'akwelòò niıtlaa sı hadı, 'K'àowo, sọm̄ba seghàneelaa sı wezòò hoònọ whehtsı,' yèhdi.

17 “K'àowocho hayèhdi, 'Secheekè nezı anet'e, nezı eghàlaneedà. T'ası lọ-lea nezı weghàlaneedà k'èxa kọgodeè hoònọ ts'ò k'àıwo ha,' yèhdi.

18 “Wecheekè k'achı ìè eyı niıtla, hadı, 'K'àowo, sọm̄ba seghàneelaa sı wezòò sıla whıhtsı,' yèhdi.

19 “K'àowocho hayèhdi, 'Nı sı kọgodeè sıla ts'ò k'àıwo ha,' yèhdi.

20 “Eyits'ọ wecheekè k'achı ìè eyı niıtla, hadı, 'K'àowo, jọ nesọm̄baà whela. Sọm̄ba t'asahlà-le, zehłı yı tsıehshà gà dezi nèehchı ìè,' yèhdi. 21 ‘Dọ diı anet'e t'à nets'àehjı. T'ası dehshe gha t'ası dèè k'e nèneela-le kò, wets'ọ t'ası ıhchı,' yèhdi.

22 “K'àowocho hayèhdi, 'Secheekè ıı anet'e, neyatı t'à nesniyahtı ha! Dọ diı aht'e sek'èizọ. T'ası nèehzọ-le kò t'ası wets'ọ ıhchı, eyits'ọ t'ası dehshe gha t'ası nèehla-le kò t'ası dèhshọ sı wets'ọ ıhchı.

23 Dọ diı aht'e sek'èizọ nıdè danihğọ sesọm̄baà, sọm̄ba-dehshe-kọ nèneela-le nọò? Hanı-ıdè jọ anahjà nıdè sesọm̄baà eyits'ọ sọm̄ba we-taekw'ı sı wexè naihchı ha ìè,' yèhdi.

24 “K'àowocho, dọ eyı nàgeèhza ts'ò hadı, 'Wesọm̄baà weghọ niահwa. Dọ sọm̄ba dezòò hoònọ whehtsı sı weghàahle,' gòhdi.

25 “Eyit'à hagedi, 'K'àowo, eyi dọ hòt'a wedaats'ò hoònq wets'q!' giìhdi.

26 “K'àowo hagòhdi, 'Ehkw'i anaxèehsì, amì t'asì lq wets'q sù eyi wezòatq weghàzhe ha, hanikò amì t'asì wets'q-le sù t'asì lq-lea wets'q sù eyi kò weghq ìchì ha họt'e. 27 Dọ sets'ò xànegùza t'à gìgha k'àowocho ehì ha segùhwhq-le sù jọ nègiahwha, senadaq ẹlàngiahde, gòhdi,” Zezi hadiì goxè godo.

Zezi t̄t̄soa k'e Jerusalem nùt̄la

28 Zezi hadiì gojde t̄'axqò, ìdaà Jerusalem ts'ò naèht̄la. 29 Zezi kòta Bethphaga eyits'q Bethany ts'ò gqowà-lea nùt̄la. Eyì kòta nàke sù shìh Olivet weghqhk'èè gòla. Zezi edecheekè nàke edenakweè goèhà, hagòhdi, 30 “Ìdaà kòta ts'ò leaht̄le. Ekq nìlaaht̄la et'ì t̄t̄soaza wet'à-at's'at'ì-le eyi daet'ì weahzì ha. Daweahge gà, jọ sets'ò nat'ìahxà. 31 ‘Ayìha daweahge?’ dọ naxèhdi nìdè, ‘Gots'ò K'àowo yet'à-at'ì ha nìwq,’ hawèahdi nqò,” Zezi gòhdi.

32 Eyit'à wecheekè nàke ekq lègeèht̄la. Zezi t'agòhdi sù hotiì gixè hagòjà. 33 T̄t̄soa negiìchì ha nìkw'o ekò dọ gits'q ne sù hagedi, “Ayìha t̄t̄soa daahgè?” gedi.

34 “K'àowo yet'à-at'ì ha nìwq,” gògedi.

35 T̄t̄soaza Zezi ts'ò geèhchì, edezeè gikanìwa gà Zezi yek'e wheda agùl̄à. 36 T̄t̄soa ìdaà nayahte ekò dọ lq wenadaq t̄lì k'e edezeè nègùwa.

37 Shìh Olivet gots'q ìzhù t̄lì hodàgoòza gà nìwà-le nùt̄la ekò wecheekè lq eniìyah giazì ilè t'à sù gìnà t'à hòt'ò Nòhtsì ghàsogeedi. 38 Yagìzeh xè hagedi, “K'àowocho, gots'ò K'àowo dahxà nùt̄laa sù wexè sìghà welè.”

“Ìdòò yak'e ts'èwhì hòzò, eyits'ò Nòhtsì weghàsòhoedì welè!” gedi.

³⁹ Pharisee mòhdaa dọ nì nàgèehza sì Zezì ts'ò hagedì, “K'àowo, necheekè hagiidì-le, gùdì,” gùhdì.

⁴⁰ Zezì hagòhdì, “Ehkw'ì anaxèehsì, ìhì agùt'e nìdè jọ kwe whelaa sì yagìzeh ha,” gòhdì.

⁴¹ Zezì Jerusalem ts'ò gòwà-lea naetle ekò, kògodeè goazì t'à yeghò ìtsè. Kò gòlaa ts'ò hadì gode, ⁴² “Dù dzèè k'e ayì t'à naxìè ts'èwhì hòzò ha sì wek'èahsò nìdè dehwhò. Hanìkò naxìch'à dezi whezò. ⁴³ Jerusalem got'ì, ìè dzèè k'e eghò-dò eht'è shìh kògodeè wemò nìzà agele ha. Naxìmò hazò naxìts'òdanìlaà agele ha. ⁴⁴ T'asì hazò naxìghò wedihogehtsì ha, naxì eyits'ò naxèot'ì hazò èlàgèhde ha. Naxìkò hazò gotageezhì ha, kwe ìàet'e kò èlèka dawhezò ha-le, Nòhtsì naxìghò nìtla kò nàwhahzhì-le t'à,” Zezì hadì xàyahì.

Zezi Nòhtsìkò-gocho gà nìtla

⁴⁵ Eyì t'axò Nòhtsìkò-gocho gà nìtla, ekò dọ t'asì èlèghò nàgèhdì sì hazò xàgodeèzhì.

⁴⁶ Hagòhdì, “Dù hanì dek'eèht'è họt'e: ‘Sekò sì yats'ehtì k'è gha gòzò ha họt'e,’ hanìkò naxì sì ‘egèè-dò gha kò’ gòwhahtsì,” gòhdì.

⁴⁷ Dzè taat'eè Zezì Nòhtsìkò-gocho gà dọ hoghàehtò. Hanìkò yahtì-gha-k'aodè, Nòhtsì-yatì-k'ègedì-dò eyits'ò k'aodè gùlì sì Zezì èlàgèhwhì ha hogeèhdà. ⁴⁸ Hanìkò dànì agele ha sì gìk'èezò-le, dọ hazò Zezì weyatì gìgha nezì t'à.

20

K'aodè, Zezì amì dahxà at'ì, gùhdì

¹ Ilaà Zezi Nòhtsɪkò-gocho gà dọ hoghàehtọ xè godi nezɪ t'à gots'ò gode ekò yahtɪ-gha-k'aodèe, Nòhtsɪ-yatɪ-k'ègedɪ-dọ eyɪts'ọ ọhdah gɪɪ sɪ Zezi ts'ọ geède, ² hagedɪ, “Ayɪ dahxà dɪ hanì eghàlajda? Amì hanì neghàhòɪzọ t'à anet'ɪ?” gɪhdi.

³ Zezi gots'ò hadɪ, “Sɪ sɪ t'asɪ danaxeehke ha. ⁴ Dàahwhọ sɪ sedaahdi. John-Baptist dọ k'ètàidzɪ sɪ asɪ yak'e godahxà at'ɪ, hanì-le-ɪdè dọ dahxà at'ɪ?” gòhdi.

⁵ Eyɪ ghọ elets'ò dɪ hagedɪ, “‘Yak'e godahxà at'ɪ, ts'edi nɪdè ‘Dànìghọ ehkw'ɪ adɪ dahwhọ-le nọò?’ gòhdi ha. ⁶ Ekò ‘Dọ dahxà at'ɪ, ts'edi nɪdè dọ hazọ John-Baptist nakwenàozọ gɪt'ɪ ne t'à, kwe t'à gògeehshì ha sɪnɪ,” elègeedi.

⁷ Eyɪ t'à Zezi ts'ò hagedɪ, “John-Baptist amì dahxà at'ɪ sɪ wek'èts'eezọ-le,” gɪhdi.

⁸ Zezi gots'ò hadɪ, “Hanì-ɪdè sɪ sɪ amì dahxà dɪ hanì eghàlaehdaa sɪ naxɪts'ò haehsɪ ha-le,” gòhdi.

Dèè-k'ègedɪ-dọ gɪgodɪ

⁹ Eyɪ t'axọ Zezi dɪ godi t'à dọ xè godo: “Dọ ɪè ededèè k'e jìechots'ɪ dehshe ha nèyɪla. Eyɪ t'axọ dèè-k'ègedɪ-dọ dèè goghoniyɪzọ, eyɪts'ọ whaà gots'ò nɪwà kòtaèhtla. ¹⁰ Jìecho dɪdɪ agòjà ekò jìecho mọhdaa yegha nàhtsɪ ha edecheekè ɪè ededèè ts'ò yeèhza. Hanìkò dọ dèè k'ègedɪ sɪ geèht'ɪ eyɪts'ọ jìecho dẹ nageèhza. ¹¹ K'áowo k'achɪ wecheekè ɪè gots'ò nayeèhza, hanìkò eyɪ sɪ geèht'ɪ xè nezɪ gɪts'ò eghàlajda-le eyɪts'ọ t'asɪ dẹ nageèhza. ¹² Tai t'à k'achɪ dọ gots'ò nayeèhza, hanìkò hòt'ò wekwòyaà-gɪlà xè xàgeèhxa.

13 “Eyit'à eyi dèè ts'ò k'àowo du hadi, 'Ayüi dàhlà li? Dù t'à xàè seza weghonehtqò sù gits'ò weehzà ha. Edahxqò gits'ò nezü naza ha tahkò,' hadi.

14 “Hanikò dq dèè k'ègedü sù weza giazü ekò halègeedi, 'Dü k'àowo weza sù dü dèè wegaelü ha hqt'e. Ełaàwets'èhwhü, hanü-ıdè wedèè goxü goghaelü ha,' gedü. 15 Eyit'à dèè gots'òq xàgeèhxà gà ełaägüwhö.

“Eyit'à k'àowo, dèè-k'ègedü-dqò gınezü-le sù dàgole ha? 16 K'àowo ekqò nütlà nüdè eyi dèè-k'ègedü-dqò ełaägòhde ha, eyits'ò dèè dq eyü-le ghàyezà ha,” Zezi gòhdi.

Dq egükw'o ekò hagedü, “Goxè hagode sqò!” gedü.

17-18 Zezi hotü goghàeda xè hadi, “Dü hanü dek'eèht'è:

'Kwekò-gogehtsü-dqò kwe ʔògeèhk'aa sù eyi kwe denahk'e wet'aaʔà whelü,' dek'eèht'è.

Amü eyi kwe k'e nàakw'oo sù wedihòè ha, eyits'ò amü eyi kwe wek'e nàakw'oo sù t'asü nadlü ha-le. Eyü dek'eèht'è sù dàhodü-ahodi dahwhqò?” gòhdi.

19 Nòhtsü-yatü-k'ègedü-dqò eyits'ò yahtü-gha-k'aodèe güllü sù Zezi godü t'à goghqò godeè-adı gımedü t'à ekòet'üi dageechü ha güwqò. Hanikò dq ts'àgeejü.

Pharisee güllü sù Zezi geèhdzà

20 Pharisee güllü sù Zezi xoguhdi ha güwqò t'à wenaàhtqò nàezü-dqò gık'èè k'edè agülà. Zezi ts'ò ehkw'ı k'ehogeza laget'ı kò weyatü t'à gühchü ha güwqò, hanü-ıdè dèè-ts'ò-k'àowo ghàgıhtè ha.

21 Eyit'à nàezü-dqò Zezi dageehke, “K'àowo, dq ayü hoghàgühtqò sù ehkw'ı ne wek'èts'eezqò. Dq mòhdaa dàgüwqò zq k'èè goıde nüle, hanikò Nòhtsü Wenàowoè ehkw'ü dq hoghàhtqò. 22 K'àowodèè

Caesar, sòmba wets'àts'eehdi sù asì eyi negha ehkw'i ne?" guhdi.

²³ Zezi ayi ghò dageehkee sù gok'èezò t'à gots'ò hadi, ²⁴ "Satsòq degoo weghàihdà. Ami wekwì eyits'ò wuzi dek'e whezò?" gòhdi.

²⁵ "K'àowodeè Caesar," guhdi. Eyi t'à Zezi gots'ò hadi, "Hani-ìdè ayi k'àowodeè wets'ò ne sù weghàahle, eyits'ò ayi Nòhtsi wets'ò ne sù Nòhtsi ghàahle," gòhdi.

²⁶ Zezi dò lò godaà ehkw'i xàyahiti t'à t'asagele ha dii. Dadi gots'ò xàyahiti sù gigha eniyah t'à t'asanageedi-le.

Sadducee guļu sù Zezi geèhdzà

²⁷ Eyi t'axò Sadducee guļu sù mòhdaa Zezi ts'agede. Idaà nìdè dò naidà ha sù gigha ehkw'i-ahodi niile. Zezi eyi weghò dageehke ha guwò t'à gits'àwhede. ²⁸ Hagedi, "K'àowo, Moses dii hani gogha nàowo enit'è: Dò weza gòhì-le et'ì elàawì hanikò wets'èkeè eda nìdè wechi yets'èkeè nayichi ha họt'e, eyits'ò yegha chekoa niile ha họt'e, dek'eèht'è. ²⁹ Ełechi lòhdì gòhì ilè ts'edi. Gode t'akwelòò ts'èko ihchì, hanikò weza gòhì-le et'ì elajwo. ³⁰ Wechi yet'ò whedaa sù ³¹ yets'èkeè naihchì hanikò ededi sù elajwo, eyits'ò wechi tai t'à wheda eyi sù hajà. Ełechi lòhdì hazòò elèht'eè gixè hagòjà, hazòò gıza while. ³² Nòode t'à ts'èko ededi sù elajwo. ³³ Eyi t'à dò naidàa dzèè k'e nìdè eyi ts'èko ełechi lòhdì hazòò goxè xòat'ì t'à ami ts'èkeè elì ha?" gedi Zezi dageehke.

³⁴ Zezi gots'ò hadi, "Diì dò geedaa sù honìgedè xè edeti dò ghàgele. ³⁵ Hanikò ekìyèè k'e dò negezì t'à gixè agode gha gutàa sù nagidà agole

ha. Eyɪ dɔ nɑgɪdà nɪdè honìgedè ha nùile.
³⁶ Eyɪts'ò hòt'a ɛ̀lɑ̀gedè ha-le, yak'eet'ùì lagùt'e
 ha. Nòhtsɪ weza gùlɪ ha, nɑgɪdà agedle ha ne t'à.
³⁷ T'akwe Moses wegà gogho nɪ kò dèk'òò wegodi
 sù dɪ hani dek'eèht'è: 'Abraham Wenòhtsɪ,
 Isaac Wenòhtsɪ eyɪts'ò Jacob Wenòhtsɪ aht'e,'
 dek'eèht'è. Moses ededɪ kò hani ùt'è ts'ihzò dɔ
 naidà hòt'e wek'èts'eezò. ³⁸ Eyit'à dɔ ɛ̀lɑ̀dèè gha
 Nòhtsɪ elɪ nùile, dɔ geeda gha Nòhtsɪ elɪ hòt'e.
 Nòhtsɪ wegħa dɔ hazòò geeda zò hòt'e," Zezì gòhdɪ.

³⁹ Nòhtsɪ-yatù-k'ègedɪ-dòò mòhdaa Zezì ts'ò
 hagedɪ, "K'àowo, nezù xàyanèhtɪ!" gùhdɪ. ⁴⁰ Dɔ
 ùzħagùlù agedle ha gùwò-le t'à, ekò gots'ò t'asù
 ghò Zezì dageehke-le agejà.

Christ wèts'edu sù amì weza hòt'e?

⁴¹ Eyɪ t'axòò Zezì gots'ò hadɪ, "Dànìghò Christ,
 k'àowocho David Weza gùhdɪ? ⁴²⁻⁴³ K'àowocho David
 ededɪ Shɪ Nìht'è k'e dɪ hadɪ,

*'Gots'ò K'àowo sets'ò K'àowo ts'ò hadɪ: Nets'ò
 xànegù?aa gùlù sù hazòò gìghòihnè agehɛ gots'ò,
 nàgòts'èhnèè segà wheɛda,' dek'eèht'è.*

⁴⁴ David 'sets'ò K'àowo,' yèhdɪ, hani dek'eèht'è nɪdè
 dànì yeza elɪ welì?" Zezì gòhdɪ.

⁴⁵ Dɔ hazòò ìlɑ̀à egeèkw'ò et'ùì Zezì edecheekè
 gots'ò hadɪ, ⁴⁶ "Nòhtsɪ-yatù-k'ègedɪ-dòò gùlù sù
 hotù gɪxoahdɪ. Goht'ò nedèè wèdaat'ù t'à kòta
 k'egedè xè dɔ gɪts'ò nezù nageza gìgha nezù.
 Èlègehdeè-kò goyù dɔ wet'àazàa gha daèhchɪ whe-
 laa k'e geèkw'e eyɪts'ò nàsɪ holè nɪdè ìdaà geèkw'e
 ghageewɪ. ⁴⁷ Ts'èko gidòzhù ɛ̀lɑ̀dèè sù gɪkò goghò

gìhchi, eyits'ò dọ goghàgùdà gùwọ t'à whaà yagehti. Dọ hanu sù hòt'ò dagùzàà agedle ha," Zezi gòhdi.

21

Ts'èko eteèt'ụ satsọq nàke nẹyụla

¹ Zezi ịdaà dọ ta k'et'ị ekò dọ ahxee goghàeda, Nòhtsịkò-gocho gha sọmba-tọq yù edesọmbaà deyì gehdè. ² Ts'èko eteèt'ụ wedọzhì ẹlụwo ededị sị satsọq dek'oo nechà-lea nàke deyì yụwa ya?ì. ³ Zezi hadì, "Ehkw'ì anaxèehsì, eyì ts'èko eteèt'ụ sù dọ hazọq nàhk'e sọmba deyìhde họt'e. ⁴ Dọ hazọq sọmba gızọq whelaa sù eyì nẹgùla, hanìkò eyì ts'èko eteèt'ụ sù yet'à edaa sọmbaà hazọq deyì yụwa," gòhdi.

Christ jọ ts'ò anade ha nìkw'o nịdè ayì ghàà wek'èhoedzọ ha

⁵ Zezi wecheekè mọhdaa Nòhtsịkò-gocho dànì kwe wèdaat'ụ t'à hòèlì, eyits'ò dọ t'asì wèdaat'ụ Nòhtsì ghàgùlaa sù ghọ xàyagùhti. Hanìkò Zezi hadì, ⁶ "Jọ ayì ghàahdaa sù nọqde-ìdè kwe ịlè kò ẹleka dawhezọ ha-le, hazọq wetagot'ì ha họt'e," gòhdi.

⁷ "K'àowo, dàht'e-ìdè eyì hazọq hagode ha? Hagode ha nìkw'o nịdè ayì ghàà wek'èts'eezọ ha?" wecheekè gùhdi.

⁸ Zezi gots'ò hadì, "Hotù kexoahdi, naxìghọyagùzà sọq. Dọ ịọ sùzì t'à-aget'ì xè 'Christ aht'e,' gedi ha eyits'ò 'Hòt'a eyì dzeq ts'ò whaà-le agòjà,' gedi ha. Giahkw'ò-le. ⁹ Ẹlegegọ ghọ aàhkwo ha, hanìkò weghọ dahjì-le. T'akweìqọ eyì hazọq

hagode ha họt'e, hanìkò ekòet'ìì nọ̀ọde dzeè k'e nèhòkw'ì ha nùle," gòhdì.

¹⁰ Eyi t'axọ̀ Zezì gots'ò hadì, "Dù nèk'e dọ hazọ̀ xàꝑaa elegegọ ha. ¹¹ Hazọ̀ gots'ò dèè hòt'f'ò nàgòidà ha, bọ while agode ha, eyits'ọ tàda dọ tawì ha. Hoejì k'ehokw'o ha eyits'ọ yat'a eniyyah nàhòwo ha.

¹² "Hanìkò eyi hazọ̀ hagode kwe sì naxegìhchi xè danaxegìhꝑa ha. Nàyaetì-kọ eyits'ọ dọ-daniìlaa-kọ ts'ọ anaxegele ha. K'àowocho eyits'ọ dèè-ts'ọ-k'àowo gınadaꝑa naxisìniyaetì anaxegele ha. Sì sets'ihꝑò hanì naxits'ọ eghàlageeda ha. ¹³ Eyi hazọ̀ naxits'ọ hanàhòwo nìdè segodù nezì t'à dọ ts'ọ goahde ha. ¹⁴ Hanìkò hagode kwe-t'ìì dànì edek'edaahdì ha sì ghọ nàniàhdè-le. ¹⁵ Yatì wet'à goahde ha sì eyits'ọ wet'à gots'ùzọ̀ sì naxits'ọ-èlì ahle ha. Eyi t'à dọ naxik'èch'a gùlù sì naxik'èch'a xàyagehtì-le agede ha. ¹⁶ Naxità, naximọ, naxìchì, naxèot'ì eyits'ọ naxiàgìꝑa k'aodèe t'f'aanaxegìlle ha eyits'ọ naxì mọhdaa èlèanaxegìhde ha. ¹⁷ Sì sets'ihꝑò dọ hazọ̀ naxìdzagìhwhọ ha. ¹⁸ Hanìkò naxìkwìghà ìlèet'ee kò wedìhoèle ha-le. ¹⁹ Naxìgha ehkw'ì-ahodi t'à naxìni nàtso nìdè, welọ while ts'ọ aahda ha.

²⁰ "Kọgodeè Jerusalem wemọ̀ eghọ̀-đọ̀ elègehde ha. Hagòjà nìdè eyi weghàà hòt'a wedìhoèle ts'ọ whaà-le wek'èahsọ ha. ²¹ Ekò k'e nìdè dọ Judea nèk'e nàgedèe sì shihta ts'ọ kwìgùhdè. Jerusalem dọ nàgedèe sì ìwhàꝑa xàtìmọgùdè, eyits'ọ kọta yàgòlaa dọ nàgedèe sì Jerusalem ts'ọ gùdè-le. ²² Ekìyyè k'e nìdè Jerusalem hoìla weghàhòt'à ha. Nakwenàòꝑọ̀

hazòò ayì dek'enègùtl'èe sù wek'èè agode ha họt'e. ²³ Eyì dzèè k'e nùdè ts'èko chekoa xè hotù geeda-le eyits'ò bebìa t'ògeht'òo sù sù gixè hoilà ha họt'e! Eyì nèk'e hazòò ts'ò hoilà xè ekò got'ù sù dagùzaa agogele ha họt'e. ²⁴ Mòhdaa behcho t'à èlaàgoghde ha eyits'ò mòhdaa eyù-le nèk'e ts'ò agogele ha. Dò eyù-le xàzaa t'ajwaà gìgha hòzòò sù wek'ehowì gots'ò, kòta Jerusalem wedìhogehtsì ha.

²⁵ “Sadeè, adzèzah eyits'ò whò, gixè enìyah k'ehokw'o ha. Dù nèk'e hazòò taatù nechàa sù hòt'ò nàweekw'ò ha. Eyit'à dò hazòò xàzaa geejì xè dàgot'ù-agot'ì gùwò ha. ²⁶ Yat'a whò xè nàgoedà ha ts'ihzò, dò sù geejì t'à gùdzeè nàtso-le ade ha, ‘Dù nèk'e dàgot'ù-agot'ì sòni?’ hagedì ha. ²⁷ Eyì dzèè k'e Dò-wet'àazàa-deè enìyah t'à nàtso k'oh k'e nùtla ha, eyits'ò dò hazòò gezì ha. ²⁸ Eyì hazòò wexèhòòwo nùdè, hòt'a edaxànaaxeetè ts'ò whaà-le t'à, nàahza gà idòo k'eaht'ì,” Zezì gòhdi.

²⁹ Eyì t'axòò Zezì dù godì t'à dò xè godo, “Jìechots'ù eyits'ò ts'ì hazòò wedaànahdè. ³⁰ Gits'ò jì'òà xàlaekè nùdè hòt'a jmbè agode ts'ò whaà-le wek'èts'èezò họt'e. ³¹ Eyì xèht'èè t'asù hazòò weghò goihdee sù weghàahda nùdè weghàà Nòhtsì Wenàowoò k'èè hòzòò sù wets'ò whaà-le agodaadee wek'èahsò ha.

³² “Ehk'w'ìanaxèhsì, ekìyeè k'e dò geedaa sù eyì hazòò hagode kwe èlaàgede ha nùle. ³³ Yak'e eyits'ò deè whìle agode ha họt'e, hanìkò seyatù wùzì sù whìle ade ha nùle.

³⁴ “Edexoahdì! Aahdò xè sìgòèt'ù zò k'alaahdè-le eyits'ò t'asù lò ghò nànahdè-le. T'asù wet'àazà-le t'à naxìdzeè nàtso-le awede sòò. Naxìnaàhtò eyì

dzeè k'e nèhòkw'o nɔ̀dè hɔ̀tsaa naxik'èchiùtla lagode ha. ³⁵ Eyì hoilà agode ha sù dɔ̀ nèk'e hazòò dɔ̀ nàdèe sù gɔ̀k'e agode ha hɔ̀t'e. ³⁶ Eyit'à t'aats'òò kexoahdi, hoilà hawee sù naxixè agode ha-le gha yaahti. Eyits'ò Dɔ̀-wet'aaazàa-deè wenadaà nàahza nɔ̀dè edeghò ùzhaahɔ̀ ha-le gha yaahti,” Zezi gòhdi. ³⁷ Dzè taat'eè Zezi Nòhtsɔ̀kò-gocho gà dɔ̀ hoghàgoehtò, eyits'ò xèhts'ò taat'eè shìh Olivet ekò to hoehwhi. ³⁸ K'omòòdòò et'ù dɔ̀ hazòò Zezi geèhk'ò ha gɔ̀wò t'à Nòhtsɔ̀kò-gocho ts'ò gogehwhi.

22

Zhidàa Zezi k'aodèe t'aaeyhtè ha

¹ Dzèdè Passover gha nàsɔ̀ hoè ts'ò whaà-le agòjà. Eyì dzèdè k'e lèt'èa dè lèt'è ghò shègezhe. ² Yahtu-gha-k'aodèe eyits'ò Nòhtsɔ̀-yatù-k'ègedi-dòò Zezi èlààghwhi ha gɔ̀wò t'à dànì agele ha sù hagɔ̀wò, hanikò dɔ̀ gots'ageejɔ̀ t'à gonaàhtò aget'ɔ̀. ³ Ekò k'e wehɔ̀ Zhidàa ts'ò ajà. (Zhidàa, Isariyot sɔ̀ wiyeh.) Edeɔ̀ sù Zezi wecheekeè hoòno-daats'ò-nàke gɔ̀lɔ̀ ts'ò jè hɔ̀t'e. ⁴ Zhidàa, yahtu-gha-k'aodèe eyits'ò Nòhtsɔ̀kò-xoguhdi-dòò gha k'aodèe gɔ̀lɔ̀ sù gots'èhtla. Dànì Zezi got'aaayhtè ha sù ghò gogude. ⁵ K'aodèe ginà nàhòwo t'à gits'ò hadi, “Hanele ha nɔ̀dè, sòmba lò nets'ats'eehdi ha,” gùhdi. ⁶ Hèzè gòhdi, eyit'à dànì dɔ̀ naàhtò Zezi k'aodèe got'aaeyhtè ha sù gha naèhɔ̀.

Zezi edecheekeè xè nòde shètɔ̀

⁷ Passover dzeè xèhòòwo. Eyì dzeè k'e Passover gha yahtu sahzòà èlààghwhi gà Nòhtsɔ̀ ts'ò gɔ̀k'èhk'ò. ⁸ Zezi, edecheekeè Peter eyits'ò John

gots'ò hadı, “Ełexè nàsı Passover ghò shèts'ezhe gha sınıhòahzà,” gòhdı.

⁹ “Edıı nàsı gha sııgots'ele ha neewo?” giıhdı.

¹⁰ Zezı gots'ò hadı, “Jerusalem nılaahtla nıdè dọ kwetọ t'à tı naehtı naxınıhdọọ etla ha. Wek'èè et'ıı aahde, edıı kọ ts'ọ at'ıı sıı wek'èè goyaahdè. ¹¹ Dọ wekọ agòht'ee sıı wets'ọ dıı haahdı, ‘Gots'ò K'àowo nets'ọ dıı hadı: Edıı shèts'ezhe gha gòzo? Secheekeè gıxè nàsı Passover ghò shètı ha dehwhọ,' wèahdı. ¹² Eyı dọ dahkọ gọchàa gòzoọ t'ası hazọọ ts'atà whelaa sıı ts'ọ naxeewa ha. Ekọ shèts'ezhe gha sııgoahle,” Zezı gòhdı.

¹³ Wecheekeè ekọ geède, Zezı dàgòhdı sıı hotıı wek'èè hagòjà. Eyıt'à nàsı Passover gha sınıhogıızo.

¹⁴ Shègezhe ha nıkw'o ekò Zezı, edecheekeèdè xè ladà gà nııtla. ¹⁵ Zezı gots'ò hadı, “Dahza kwe naxıxè dıı nàsı Passover ghò shètı ha sedzeè t'à hahwhọ họt'e. ¹⁶ Ehw'ı anaxèehsı, dıı nàsı k'achı weghọ nashèhtı ha-le. Nòhtsı Wenàowoò k'èè hòzoọ agòjà nıdè naxıxè nàsı wedeèdlı ghò nashèhtı ha,” gòhdı.

¹⁷ Libò nııhge gà yek'eèyaıhtı hadı, “Dıı libò weyıı wet'ıı sıı ełeghàahdı. ¹⁸ Ehw'ı anaxèehsı, dıı nèk'e k'achı dıı jıetı naxıxè nahdọ ha-le. Nòhtsı Wenàowoò k'èè hòzoọ wexèhoıwı nıdè naxıxè jıetı wegòò ehdọ ha,” gòhdı.

¹⁹ Zezı lèt'è nııchı gà yek'eèyaıhtı, tàııızhı gà edecheekeè goghayıdı, hadı, “Dıı lèt'è sezhıı họt'e naxıgha adlà. Dıı haah'tı t'à senaahdı nọọ,” gòhdı.

²⁰ Eyı xèht'èè, shègıazhe t'axọọ libò neyııhgè gà hadı, “Dıı sedoò naxıgha xàı't'ıı sıı wet'à nake-nahòdlı wegòò naxıgha hòèlı họt'e. ²¹ Hanıkò

eyi dọ k'aodèe t'l'aàsìhtè ha sù wílà jọ ladà k'e silà gá whezọ. ²² Dọ-wet'aaʔaa-deè dānì wegħa hòzọ sù k'èè ade ha t'ùt'e, hanìkò amì k'aodèe got'l'aàyehtè ha sù wegħa hoìla nechà ha họt'e," gòhdi. ²³ Wecheekeè, amì hanì yets'ò eghàlaeda ha adì gùwọ t'à dalegeehke.

²⁴ Eyì wedẹ wecheekeè elets'ò nàyagehtì, "Amì gonahk'e elì?" gedì t'à. ²⁵ Zezì gots'ò hadì, "K'àowocho gùlù sù dọ eyì-le xàʔaa ts'ò k'adahogedè, eyì xè 'Dọ ts'ats'edì ats'ùt'e' edegeewọ họt'e. ²⁶ Hanìkò naxì sù gixèaht'e ha-le. Naxita gots'ọ dọ denahk'e elì sù gochì nọqdea lanì elì ha, eyìts'ọ dọ għa k'àowo elì sù dọ għa eghàlaedaa-dọq lanì elì ha. ²⁷ Amì denahk'e elì dahwhọ, dọ ladà gá weghàhodì hanì-le-ìdè dọ yegħa eghàlaedaa? Dọ ladà gá weghàhodì sù eyì denahk'e elì họqwo họt'e. Hanìkò sù sù naxì dọ għa eghàlaedaa-dọq laht'e. ²⁸ Sexè hoìla k'ehokw'o kò naxì sù ìlāà sexè aaht'ì họt'e. ²⁹ Setà K'àowocho ehì ha seghàhòzọ k'èè sù sù k'àowocho aahì għa naxìghàhòehzọ họt'e. ³⁰ K'àowocho whìhì nìdè seladà k'e shèahzhe ha eyìts'ọ daèhchìcho k'e dahkw'e ha. Israel got'ù hoònq-daats'ò-nàke xàʔaa gùlù sù gìsìnìyaahì ha," gots'ò hadì.

³¹ Eyì t'l'axọq Zezì hadì, "Simon, hotì nezì sùhkw'ọ. Wehì naxeèhdzà ha nìwọ, ³² hanìkò, Simon, ìlāà nìnì nàtso ha, negħa yaehì. Sets'ò ek'èt'à anaajà nìdè nèot'ì gùnì nàtsoò agùle nọq," yèhdi.

³³ Peter, Zezì ts'ò hadì, "Sets'ò K'àowo, nexè dọ-danìlāa-kò ts'ò ahde ha eyìts'ọ nexè ełahwhì ha ts'atà whìhda họt'e," yèhdi.

³⁴ Zezi yets'ò hadi, “Peter, ehkw'ı anèehsı, du dzèè k'e k'àba ezeh kwe, taà-eh't'aà sek'èı̀zq-le nı̀dı ha,” yèhdi.

³⁵ Eyı t'axqò Zezi edecheekeè dagoehke, “Dq ts'ò goahde ha gıts'ò naxeehza ekò sqòmba, tehmi eyıts'q ke k'eahle-le naxèehsı ekò ası̀ı naxıgha t'ası̀ı while nqò?”

“Dàòdì, gogha t'ası̀ı while-le,” giıhdi.

³⁶ Zezi gots'ò hadi, “Ekò du sqòmbawò naxıts'q nı̀dè k'eahtı eyıts'q tehmi sı edexè k'eahle, eyıts'q behcho naxıts'q-le nı̀dè naxızeè naxıghq nàedi gà behcho ı̀lè nàahdi. ³⁷ Du hani dek'eèht'è hq't'e, ‘Dju xè nagıhtà.’ Hani seghq dek'eèht'èe sı wek'èè ahde ha hq't'e. Hèzè, dani seghq dek'eèht'èe sı wek'èè agodaade,” Zezi gòhdi.

³⁸ Wecheekeè hagiıhdi, “K'àowo, jq behcho nàke whela.”

“Hòt'a!” Zezi gòhdi.

Zezi nànuı̀ı xè Nqhtsı ts'ò yahtı

³⁹ Eyı t'axqò Zezi shıh Olivet ekq at'ı zq t'à ekq ts'ò èhtla eyıts'q wecheekeè gıxè ajà. ⁴⁰ Ekq nı̀ıtla ekò edecheekeè gots'ò hadi, “Hoııı hoahsı ch'à edegha yaahtı,” gòhdi. ⁴¹ Hadı t'axqò ı̀daà gqowà-lea nı̀ıtla, nàgòıghè gà du hadıı yahtı, ⁴² “Setà, haneewq nı̀dè du wet'à dàıhzaa sı sets'qò anele. Hanikò sıni k'èè welè-le, nı̀ni k'èè welè,” Zezi hadıı yahtı. ⁴³ Yak'eet'ı̀ı wets'q wègoèht'ı̀ı, wıni nàtsoò ayı̀ıla. ⁴⁴ Sıı wegħa dıı agòjà t'à denahk'e hòt'ò Nqhtsı ts'ò yahtı. Wıni edoò lani dèè k'e det'e.

⁴⁵ Zezi yahtı t'axqò edecheekeè taı goghq nqòtla ekò gete nqò. Sıı gıgha dıı agòjà t'à nègıtsqò agejà.

46 “Dànìghò wheahte? Nìàhdè, hoḷḷi hoahṣi ch'à edegha yaahtì,” gòhdi.

K'aodèe Zezi gììhchì

47 Iḷàà edecheekeè ts'ò gode et'ìi dọ lọ nìide, wecheekeè hoònọ-daats'ò-nàke gots'ò ìlè, Zhidàà wiyeh, gonakweè naetlè. Zezi gà nìitlā gà yùts'ì.
48 Hanikò Zezi yets'ò hadi, “Zhidàà, Dọ-wet'àazàa-deè wùts'ì t'à dọ t'ì'awùhtè ha nì?” yèhdi.

49 Zezi wecheekeè dàgode ha gik'èhoèhza t'à hagedi, “K'àowo, behcho t'à agets'ele ha neewọ nì?” gùhdi. 50 Zezi wecheekeè ìlè yahtu-wet'àazàa-deè wecheekeè ìlè behcho t'à nàgòts'ehnèe ts'ò yedzeèbàa dachùhwho.

51 Hanikò Zezi hadi, “Hòt'a!” Zezi edilà dọ dzeèbàa k'e ayìlā t'à t'asanìe anajà.

52 Eyi t'axòò Zezi, yahtu-gha-k'aodèe, Nòhtsìkò-xogùhdù-dọò gha k'aodèe eyits'ò qhdah eyi nègùidee sù gots'ò hadi, “Ayìha behcho eyits'ò dechì sets'ò k'eahlè? Elets'egọ gha aht'ì dahwhọ nì?
53 Dze taat'eè naxìxè Nòhtsìkò-gocho gà whihda ìlè kò sèahchì-le ìlè. Hanikò dù to agòht'e t'à naxìgha hòzọò agòjà,” Zezi gòhdi.

Peter Zezi k'èehsọ-le hadi

54 Eyi t'axòò dagiachì gà yahtu-wet'àazàa-deè wekò ts'ò agùlā. Peter ìdè sìghajwaà gok'èetlè.
55 Yahtu-wet'àazàa-deè wekò gà kò nageèhtlā xè kò gà geèhkwe. Peter ededi sù gogà dèhkwà. 56 Kò dèk'òò ts'ò dzeh t'à, ts'èko eyi eghàlaedaa sù yaṣi. Ts'èko hoti yeghàidà t'axòò hadi, “Dù dọ yexè at'ì ìlè,” hadi.

⁵⁷ Hanikò Peter hadi, “Ts'èko, eyi dọ wek'èehsọ niile,” yèhdi.

⁵⁸ Sìghajwaà hoòwo t'axọọ k'achị dọ ịlè yaɔ t'à yets'ọ hadi, “Nị sị Zezi wecheekeè gịxè aat'ị ịlè,” yèhdi. Hanikò Peter yets'ọ hadi, “Ịlè, gịxè aht'ị niile!” yèhdi.

⁵⁹ Ịlè sadzeè k'ehqọwo t'axọọ dọ ịlè k'achị hayèhdi, “Dụ dọ hotù yexè at'ị ịlè, Galilee got'ị ne,” hadi.

⁶⁰ Peter yets'ọ hadi, “Dàidù-àdị sị wek'èehsọ niile!” yèhdi. Hadì ts'ọet'ị k'àba whezeh. ⁶¹ Zezi yets'ọ nàza gà Peter ghàdà. Hani-t'ị Peter, Zezi dàdị ịlè sị yenadi. “Dụ dzeè k'e k'àba ezeh kwe, taà-eh't'aà sek'èizọ-le nịdị ha,” yèhdi ịlè. ⁶² Peter xàèhtla gà sị ededzeè t'à ịtsè.

Eghọ-dọ Zezi k'adageedè

⁶³ Dọ Zezi xoguhdị sị gik'adaedè xè nàgeht'ị.

⁶⁴ Wedaà k'e eht'ị elègèzà gà hagihdị, “Nakwenàozọọ anet'e nịdè amì nàniht'ị sị gots'ọ haɔdị,” gihdị. ⁶⁵ Eyits'ọ t'asị eyi-le ịq t'à gik'adaedè.

Zezi k'àowo Pilate eyits'ọ k'àowocho Herod nadaqà nàwo

⁶⁶ K'omọdọọ dzeḡ agòjà ekò yahtı-gha-k'aodè, qhdah giḡ eyits'ọ Nòhtsı-yatı-k'ègedı-dọọ ịaḡ nègıde gà Zezi goyageèhchì. ⁶⁷ Zezi ts'ọ hagedi, “Christ ts'edı sị eyi anet'e nịdè gots'ọ haɔdị,” gihdị. Zezi gots'ọ hadi, “Amì aht'e naxıts'ọ haehsı kò ehkw'ı adı Seahwhọ ha niile, ⁶⁸ t'ası danaxeehke nịdè, sets'ọ ek'èt'à xàyaahı ha niile. ⁶⁹ Ịq gots'ọ ịdaà Dọ-wet'aaazaa-deè Nòhtsı t'ası wegħa dı-le sị gà nàgòts'ehneè wheda ha,” Zezi gòhdi.

70 Eyì t'axòò hazòò dageehke, “Nòhtsì Weza anet'e nì?” gùhdi.

Zezi gots'ò hadì, “Seghò dàahdù sù ehkw'ì aahdì,” gòhdi.

71 Eyit'à hagedì, “Hòt'a k'achì dọ gík'e nìdahogeezà-le kò. Goxì xàè weyatù ts'ùkw'o ne,” gedi.

23

1 K'aodèè hazòò elèwhedee sù nìgùide gà Zezi, k'àowo Pìlate ts'ò geèhchì. 2 Gík'e nìdahogùzò, hagedì, “Dù dọ sù gonèk'e weghò nàdahooowo, eyits'ò 'K'àowodeè Caesar wets'ats'eehdì ha-le,' hadì eyits'ò 'K'àowocho Christ, eyì aht'e' edèhdì,” gedi.

3 Eyit'à k'àowo Pìlate, Zezi daehke, hayèhdì, “Israel got'ù gùgha k'àowocho anet'e nì?” yèhdì.

“Hèzè, dàidù sù k'èè họt'e,” Zezi yèhdì.

4 Eyit'à k'àowo Pìlate, yahtù-gha-k'aodèè eyits'ò dọ lọ elèwhedee ts'ò hadì, “Dù dọ ayì wek'e nìdahoezà ha sù wek'èehsò-le,” gòhdi.

5 Hanìkò k'èdaà hagedì, “Judea nèk'e hazòò ts'ò edeyatù t'à dọ nàdahogehdè agòòlà. Galìlee nèk'e kèhòihwho gots'ò, jọ gots'ò nìhòihwho,” gedi.

6 Pìlate eyì hagedì ùkw'o ekò hadì, “Dù dọ Galìlee got'ù nì-it'e?” gòhdì dagoehke. 7 Zezi, k'àowocho Herod wenèè gots'ò at'ì yek'èhoèhza ekò Herod ts'ò yeèhza. Ekìyèè k'e Herod Jerusalem wheda ìlè.

8 K'àowocho Herod, Zezi azì ekò sù wìnà nàhòwo. Whaà gots'ò wùhzi nìwọ ìlè. Zezi ghọ godì lọ ùkw'o t'à edahxọ yedaà enìyah hohtsì ha nìwọ. 9 Eyit'à t'asì lọ ghọ dayùhke, hanìkò Zezi yets'ò xàyahiti-le. 10 Yahtù-gha-k'aodèè eyits'ò Nòhtsì-yatù-k'ègedì-dọ eyì nàgèhza. Yahtì nàtsoo t'à Zezi k'e

nìdahogeezà. ¹¹ Eyì t'axòò k'àowocho Herod eyits'ò wets'ò eghòò-dòò Zezì k'adageedè. K'àowochozèè yì gùhtì gà k'àowo Pilate ts'ò nageèhchì. ¹² Eyì dzeè k'e k'àowocho Herod eyits'ò k'àowo Pilate ełèàgı̄ gùlì agejà. Eyì wekwe sù ełets'ò xànegı̄za lè.

¹³ K'àowo Pilate, yahtı-gha-k'aodèe, dọ gha k'aodèe gùlì eyits'ò dọ hazòò gokàehzà. ¹⁴ Gots'ò hadı, “Dı dọ sets'ò aahlàa sù wet'à dọ hazòò nàdahogehdè dahdı. Naxıdàà dawıhke hanıkò ekò-le eghàlajdà-le t'à ayı wek'e nìdahoehezà ha sù wek'èehsò-le. ¹⁵ K'àowocho Herod ededı sı dàwhıdì t'à sets'ò nayeèhezà. Dı dọ ekò-le hòèhtsı-le t'à yek'èxa ełàawı ha whıle. ¹⁶⁻¹⁷ Eyıt'à nàweekwa zọ awehıle ha, eyı t'axòò-ıdè naetłàà awehıle ha,” gòhđı.

¹⁸ Hanıkò dọ hazòò yagızeh, “Eyı dọ ełaaahwhı! Barabas eyı gots'ò xàetłàà awıle!” gedı. ¹⁹ (Eyı dọ Barabas wets'ıh?ò Jerusalem ekò dèe-ts'ò-k'àowo ts'ò ełegegò lè eyits'ò dọ ełıhwho t'à wedaàniıto lè.)

²⁰ K'àowo Pilate Zezì naetłàà ayele ha nıwò t'à k'achı yegha dọ gots'ò goıde. ²¹ Hanıkò dọ k'èdaà gezeh xè nàdahogehdè, “Dechıet'aa k'e wedıhtsò! Dechıet'aa k'e wedıhtsò!” gedı gezeh.

²² K'àowo Pilate k'achı tayı t'à gots'ò nagoıde, hadı, “Ayı gha? Dı dọ ayı hoıla hòèhtsı k'èxa? Yek'èxa ełàawı ha t'ası gòih?ò-le. Eyıt'à nàweekwa gà naetłàà awehıle ha,” gòhđı.

²³⁻²⁴ Hanıkò Zezì dechıet'aa k'e wedıtsò ha gıwò t'à, dọ denahk'e hòt'ò yagızeh. Hòt'ò gezeh t'à Pilate ghò dageèhnò t'à gok'èhoızo. ²⁵ Barabas wets'ıh?ò dèe-ts'ò-k'àowo ts'ò ełegegò lè eyits'ò dọ

ɛlaɪhwɔ t'à wedaàniɪtɔ ɪlèè sù dɔ gɪyatù k'e Pɪlate gots'ò xàèhtl'aa ayìl'la. Hanikò Zezì t'agele ha gɪwɔq sù k'èè agele ha dɔ t'l'aayìhtɪ.

Zezì dechɪet'aa k'e wedùtsò

²⁶ K'àowo Pɪlate wekò gots'ò Zezì kɔgeèhchì ekò Cyrene got'ɪ ɪlè, Simon wiyeh, Jerusalem ts'ò naehtlè ɪlè. Eghɔq-dɔqɔɔ dagiachì gà dechɪet'aa gɪk'e nèèchì gà Zezì k'èè nayatù agìl'la. ²⁷ Dɔ ɪq Zezì k'èè geède. Ts'èko mɔhdaa goxè aget'ɪ sù, gɪdzeè nàniitì xè hòt'ò gɪghɔ etse. ²⁸ Zezì gots'ò hadì, “Jerusalem gots'ò ts'èko, seghɔ aahtse-le, edeghɔ aahtse eyits'ò naxɪzaa sɪ gɪghɔ aahtse. ²⁹ ɪlè dzeq k'e dɪ haahdì ha, ‘Ts'èko wezaa gòhɪ-le xè bebìà gɪt'ò ɪht'ò-le sù gɪxè sìghà hɔt'e,’ dahdì ha. ³⁰ Ekɪyèè k'e

‘dɔ shìh ts'ò dɪ hagedì ha, “Gok'e nàahtl'ì!” eyits'ò shìà ts'ò dɪ hagedì ha, “Nàgoah?!” gedi ha.’

³¹ ɪl'aa ts'ì dèhdì et'ù dɔ hanì eghàlageeda nɪdè, ts'ì whegɔ nɪdè dàgode ha? (Dù hanì sets'ò eghàlageeda nɪdè nɔqɔde nɪdè dànì naxɪts'ò eghàlageeda ha?)” gòhdì.

³² Dɔjɪ nàke Zezì xè ɛlaàgehde ha gok'èè geèwa. ³³ Shìh Dɔkwìkw'òqò gòyeh ts'ò nègɪde ekò dechɪet'aa k'e gɪdùhtsò eyits'ò dɔjɪ nàke weghɔhk'eè dexegùhtsò. ³⁴ Zezì hadì, “Setà, gɪghɔ nahɔɪle, dàget'ɪ sù gɪk'èezɔ niile t'à,” hadì. Eghɔq-dɔqɔɔ wegoh't'òqò ɛl'etaàgeelè gha ekw'òq k'egèhdè.

³⁵ Dɔ hazqò eyɪ nàgeèhzaa sù gɪghàeda, eyits'ò k'aodèè Zezì k'adageedè, hagedì, “Dɔ eyì-le edaxàwhela. Christ Nòhtsɪ gogha yìhchì at'ɪ nɪdè, edaxàdùtè,” gedi.

³⁶ Eghɔq-dɔqɔɔ ededì sɪ Zezì gà nègogùhwhò gà gɪk'adaedè. ɪt'è dùts'aa gɪghàedi ha gɪwɔ ³⁷ xè

hagùhdi, “Israel got'jì gha k'àowocho anet'e nɔ̀dè edaxàdɔ̀tè,” gùhdi.

³⁸ Wekwì doo enɔ̀ht'è dawhehchì agùlà. Dii hanì dek'eèht'è: Dii sù Israel got'jì gha K'àowocho hɔ̀t'e.

³⁹ Dojuu jìlè eyi wediitsòo sù Zezì k'adaawo, hadi, “Christ anet'e nɔ̀dè edaxàdɔ̀tè eyits'ɔ̀ goxi sù edaxàgojìle,” yèhdi.

⁴⁰ Hanikò dojuu jìlè, hayèhdi, “Nòhtsi ts'àjì-le nì? Wexèht'eè elajwì ha neghɔ̀ nàyaeti jìlè. ⁴¹ Goxi edet'à dats'jìza hɔ̀t'e. Ekò ededi sù hojì hòèhtsi whìle,” yèhdi.

⁴² Eyì t'axò Zezì ts'ò hadi, “Zezì, nɔ̀ k'àowocho whejì nɔ̀dè senaadi nòò,” yèhdi.

⁴³ Zezì yets'ò hadi, “Ehkw'ì anèehsi, dii dzeɛ̀ k'e Hojì-Nèk'e sexè wheɛ̀da ha ne,” yèhdi.

Zezì elajwo

⁴⁴⁻⁴⁵ Dzɛ̀tani nìzɔ̀ ekò tai sadzeè ts'ò eyi nèk'e sadeè daaza-le ajà t'à hazòò ts'ò togoòt'ò agòjà. Eyits'ɔ̀ Nòhtsikò-gocho goyi eniɔ̀t'icho dawhehchì sù lats'jìdla. ⁴⁶ Zezì hòt'ò whezeh hadi, “Setà, sedàzhi net'aa whezòò ahlà,” hadi t'axòò nòòde xàèhji.

⁴⁷ Eghòò-dòò-gha-k'àowo wedaà hanàhòwo sù Nòhtsi ghàsɔ̀edi, hadi, “Dii dɔ̀ ehkw'ì eda jìlè nòò,” hadi. ⁴⁸ Zezì dechjet'aa k'e dexegùhtsè ha dɔ̀ hazòò eyi nègùdee sù gidaà dàgòjà giazì ekò, sù gigha dii t'à ededzeè ts'ageht'ì xè nageèhde. ⁴⁹ Dɔ̀ hazòò Zezì xè agiat'jì sù jìdè gòòwà hoòò nàgeèhza gà goghàgeeda. Galilee nèk'e gots'ɔ̀ ts'èko mòhdaa Zezì k'èè k'egedè jìlè sù gota nàgeèhza.

Zezi wekw'òò nìtò

⁵⁰ Eyits'ò dọ ɲè Joseph wiyeh Israel got'ɲì gha k'aodèe goxè wheda eɲ. Dọ nezɲì xè ehkw'i eda. ⁵¹ Ededɲì sɲì k'aodèe gok'èè anɲwò-le eyits'ò Zezi ts'ò dànì eghàlagɲdàa sɲì winì k'èè nùle. Judea nèk'e kòta Arimathea got'ɲì họt'e. Nòhtsɲì Wenàowoò k'èè agode ha danaèhɲì ɲlè. ⁵² Zezi wekw'òò hodàechi ha k'àowo Pilate ts'ò èhtɲa. ⁵³ Dechɲet'aa k'e ts'ò Zezi wekw'òò hodàhtɲì gà nezɲì ehtɲì wemoèhdoò ayɲlà. Eyits'ò kwe yì dọkw'òò ɲtò-le sɲì ekọ yekw'òò nèyɲtò. ⁵⁴ Sɲìhògɲìàa dzeè k'e agòht'e eyits'ò Nòhtsɲì Dzeè wexèhoiwì ha nìkw'o.

⁵⁵ Ts'èko, Zezi xè Galilee nèk'e gots'ò nègɲidee sɲì Joseph k'èè geède. Dọkw'òò whetọọ k'è dànì Zezi wekw'òò nègɲhtɲì sɲì gɲaɲì. ⁵⁶ Eyì tɲ'axọọ edekò ts'ò nageèhde. Dọkw'òò sɲìgele gha dɲts'ia eyits'ò yìk'èetɲ'òo sɲìgɲile. Hanìkò nàowodeè k'ègedì ha gɲwọ t'à, Nòhtsɲì Dzeè k'e k'èhogeèʔa.

24

Zezi naidà

¹ Nòhtsɲì Dzeè tɲ'axọọ k'omọòdọọ èhkọ ts'òet'ì, ts'èko dɲts'ia ɲkọọ ts'atà sɲìgɲlɲaa sɲì edexè k'egele xè edɲì Zezi wekw'òò whetọọ sɲì ts'ò geède. ² Eyì nègɲide ekò kwe yì Zezi wekw'òò whetọọ sɲì wets'òdaà kwe nechàa enìʔọọ sɲì yɲʔọọ wedeèyɲì nọọ. ³ Goyagɲide ekò Zezi wekw'òò wègoèt'ì-le. ⁴ Dànàhòwo ghọ nàngedè ekò họt̄saa dọ nàke gɲgoht'òọ k'e saɲdɲì gogà nàɲegeewo. ⁵ Ts'èko sɲì geèhyeh t'à dèè ts'ò nàgògɲhge, hanìkò dọ gots'ò hagedì, “Dànìghọ dọ eɲadèe ta dọ edaa kak'eaht'ì? ⁶ Jọ wheda-le, naidà họt'e. Galilee nèk'e ɲlè naxìxè

eda ekò dānaxèhdì ɲlèè sɪ wenaahdì. ⁷ Dɪ hadì ɲlè, 'Dɔ-wet'aaʔaa-deè sɪ hoɲɲ-hogehtsɲ-dɔ̀ t'aaɲihte ha, dechɲet'aa k'e wedɲtsò ha eyits'ɔ tai dzɛ-ɲdè naidà ha, ' hadì ɲlè," gògedì. ⁸ Ts'èko, Zezì weyatɲ nagedì agejà.

⁹ Ts'èko, dɔkw'ɔ̀ whetɔ̀ k'è gots'ɔ nɔ̀gɲde ekò gɲxè dàgòjàa sɪ wecheekeè hoònɔ-daats'ò-ɲlè eyits'ɔ dɔ goxè aget'ɲ sɪ ts'ò hagedì. ¹⁰ Mary-Madlɛ, Joanna, James wemɔ Mary, eyits'ɔ ts'èko eyɲ-le goxè aget'ɲ sɪ eyɲ godɲ t'à Zezì wecheekeèdeè xè gogedo. ¹¹ Hanikò ts'èko gɲyatɲ gɲgha sɲdì lanì t'à ehkw'ɲ agedì gogɲhwhɔ-le. ¹² Hanikò Peter ededɲ xàèhtɲa, kwe yɲ dɔkw'ɔ̀ whetɔ̀ ts'ò tɲmɔ̀ehza. Goyadaèhgè ekò dɔkw'ɔ̀ ts'ɔ eht'ɲ neghoa ɲaà eɲxè whelaa yaɲɲ. Xàèhtɲa ekò dàgòjàa sɪ ghɔ nānɲwo.

Zezì edecheekeè nàke goghaetɲa

¹³ Eyits'ɔ eyɲ dzɛ̀ k'e Zezì wecheekeè nàke kòta Emmaus gòyeh ts'ò geède. Jerusalem gots'ɔ ɲòhdì echɲ hɔt'e. ¹⁴ Hazɔ̀ dàgòjàa sɪ ghɔ eɲxè gogedo ɲlè. ¹⁵ Eɲxè gogedo ekò Zezì ededɲ goghɔ nɲitɲa gà goxè naetɲe. ¹⁶ Hanikò Zezì at'ɲ gɲwɔ-le agɲdɲa.

¹⁷ Zezì dagoehke, "ɲdaà nāleahtɲe ekò ayɲ ghɔ eɲxè goahdo nɔ̀?" gòhdì. Wecheekeè nɲlegeetɲa, ts'ò̀gɲwɔ lanì gɲaat'ɲ. ¹⁸ Dɔ ɲlè, Cleopas wiyeh sɲ, Zezì ts'ò hadì, "Jerusalem gha xàhtɔ anet'e nì? Dɲ whaà-le Jerusalem dàgòjàa sɪ nɲ zɔ wek'èzɔ-le nì ghɔ aɲdì?" yèhdì.

¹⁹ "Dàgòjà?" Zezì yèhdì.

Eyit'à gɲts'ò hadì, "Zezì, Nazareth got'ɲ, wexè dānāhòwoo sɲ eyɲ weghɔ," gedì, "Eyɲ dɔ sɲ nakwenāozɔ̀ deè ɲlè. Nòhtsɲ gha sɲghà eghàɲdà

eyits'ò dọ hazòò gɪnadaà weyatù nàtsoo xè enìyah deè eghàlajà. ²⁰ Yahtù-gha-k'aodèe, eyits'ò gogha k'aodèe gɪlɪ sù k'àowo Pɪlate tɪ'aàgɪhtɪ. Èlääwɪ ha gɪsɪniyɪhtɪ tɪ'axòò dechɪet'aa k'e gedɪhtsò. ²¹ Zezì ededɪ sù edahxò Israel got'ɪ edaxàgole ha wets'ɪhwhò ɪlè. Eyɪ hagòjà gots'ò dù xè tai dzeè hɔt'e. ²² Eyits'ò ts'èko mòhdaa gonɪ nàdèe sù gogha enìyah agedɪ. Dù k'omòòdòò-t'ì dɔkw'òò ts'ò geède ɪlè. ²³ Hanìkò Zezì wekw'òò gɪgòhɔ-le. Gots'ò nageèhde ekò, yak'eet'ɪ gɪnazhɪ wègoèht'ɪ gedɪ, 'Nàidà hɔt'e,' yak'eet'ɪ hagòhdɪ, gedɪ. ²⁴ Gots'ò dọ mòhdaa dɔkw'òò ts'ò geède. Ts'èko dàgedɪ sù k'èè hɔt'e nòò, hanìkò Zezì gɪazɪ-le,” eyɪ dọ nàke hagedɪ, Zezì xè gogedo.

²⁵ Zezì gots'ò hadɪ, “Sù t'asɪ nɪahdì-le xè naxɪnì nàtso-le. Nakwenàòzòò dàgɪdɪ sù dànìghò naxɪgha ehkw'ɪ-ahodì-le? ²⁶ Eyɪ Christ hanì dàzà ha weghàhòt'ò hɔt'e, wek'èahsò-le nì? Eyɪ tɪ'axòò-ɪdè enìyah t'à nàtso wehòhɔ ha,” gòhdɪ. ²⁷ Zezì hagòhdɪ tɪ'axòò Moses wenɪht'è eyits'ò nakwenàòzòò gɪnht'è k'e dànì weghò t'asɪ hazòò dek'eèht'è sù gots'ò yek'ayɪhtɪ.

²⁸ Kòta ts'ò aget'ɪ sù ts'ò nɪwà-lea nègɪde ekò, ed-edɪ ɪdaà-etla ha lajà. ²⁹ Hanìkò, “Xèhts'ò agodaade t'à goxè anede,” gɪhdɪ, eyɪ t'à gok'è-èhtla gà goxè ɪdà.

³⁰ Shègezhe ha nègɪde ekò, lèt'è nùchì gà yek'eèyɪhtɪ, tàyɪzhì gà goghàyɪdɪ. ³¹ Hanì-t'ì Zezì nàgeèhzhì, eyɪ tɪ'axòò wenawhìle. ³² Eyɪ dọ nàke elets'ò hagedɪ, “Tɪlɪ k'e gots'ò gode ekò, eyits'ò Nòhtsɪ Nɪht'è gots'ò t'asɪ nɪts'eedì agòòlà ekò godzeè dèk'òò lanì edexèts'eedì ɪlè,” elègedɪ.

³³ Ekòet'ìì Jerusalem ts'ò nálegeèhtl̩a. Ekò wecheekeèdeè hoònq-daats'ò-ìlè eyits'ò eyì-le dọ goxè aget'ì xè làa nègùde. ³⁴ Hagedì, “Ehkw'ì-ahodì! Gots'ò K'àowo naidà họt'e eyits'ò Simon ts'ò wègoèht'ì,” gedi. ³⁵ Eyì t'axòqò dọ nàke t̩l̩i k'e gixè dàgòjàa eyits'ò dànì Zezì goxè lèt'è tàyyzhì t'à nàgeèzhì s̩i wecheekeè ts'ò hagedì.

Zezì wecheekeè ts'ò wègoèht'ì

³⁶ Ìl̩aà eyì ghọ gogedeè ekò họt̩saa Zezì gonì nàwo nọqò, gots'ò hadì, “Naxìxè sìghà welè,” gòhdi.

³⁷ Wecheekeè s̩i geèhyeh; dọts'ìì at'ì g̩wọ ìlè. ³⁸ Zezì gots'ò hadì, “Ayìha dahjì? Eyits'ò dànìghọ naxìnì nàtso-le diì? ³⁹ S̩l̩à eyits'ò sekè ghàahda. Xàè s̩i aht'ì! Daseahchì, dọts'ìì wekwò eyits'ò wekw'òqò gòh̩h̩ n̩ile, hanìkò s̩i sekwò eyits'ò sekw'òqò gòh̩h̩ họt'e,” gòhdi.

⁴⁰ Edil̩à eyits'ò edekè ghàg̩dà agòòl̩à. ⁴¹ S̩i g̩nà xè g̩gha en̩iyah t'à ìl̩aà g̩gha hot̩i-le lanì. Eyit'à Zezì gots'ò hadì, “As̩ì t'as̩i ts'eza ha whezọ?” gòhdi. ⁴² L̩iwe whet'ee wets'ò nechà-lea g̩ghàèchì. ⁴³ Neyìichì gà godaà yeghọ shèt̩i.

Zezì yak'e ts'ò n̩wìt̩i

⁴⁴ Zezì edecheekeè ts'ò hadì, “Ìl̩aà naxìxè wheda ekò eyì weghọ naxìts'ò goihde ìlè: Moses wen̩ht'è k'e, nakwenàoꝝqò g̩n̩ht'è k'e eyits'ò ts'eju en̩ht'è k'e t'as̩i hazòqò seghọ dek'eèht'è s̩i wek'èè agode ha, naxèehs̩ ìlè,” gòhdi.

⁴⁵ Nòht̩s̩i N̩ht'è n̩geedi agòòl̩à. ⁴⁶ “D̩i hani dek'eèht'è họt'e,” gòhdi, “Christ wèt̩s'edi s̩i dàz̩a ha eyits'ò tai dzèqè k'ehoj̩wo n̩dè naidà ha họt'e. ⁴⁷ Christ w̩l̩zì dahxà d̩i nèk'e dọ hazòqò x̩aꝝaa

ts'ò goahde ha, dọ edek'egụlị nịdè gịhoḥị gịghọ nahoezhe ha. Jerusalem ekọ t'akwelọọ dọ ts'ò goahde ha. ⁴⁸ Eyị godi nezu t'à dọ hazọọ ts'ò goahde. ⁴⁹ Setà, ayị naxıts'ò ayele ha dı ıleè sù eyı naxıts'ò ahle ha. Yak'e gots'ọ t'ası nàtsoo naxık'e ade gots'ò jọ Jerusalem dahkw'e," gòhdi.

⁵⁰ Eyı t'axọọ Zezi edecheekeè xè kọta Jerusalem ts'ọọ nageèhde, kọta Bethany ts'ò gọọwà-lea nègıde. Ekọ edılà ıdòo ayılà gà gok'eèyahtı.

⁵¹ İlaà gok'eèyahtı et'ıì gots'ọọ ıdòo yak'e ts'ò nıwıhtı.

⁵² Wecheekeè gıts'ò nàgòıhgè, eyı t'axọọ sù gınà xè Jerusalem ts'ò nageèhde. ⁵³ Dze taat'eè Nọhtsıkò-gocho gà geèhkwe, Nọhtsı ghàsogeedı.

Nòhtsı Nıhtl'è
Dogrib: Dogrib Genesis & New Testament New
Testament & Portions of Old Testament

copyright © 2009 Canadian Bible Society

Language: Dogrib

Translation by: Canadian Bible Society

Tłchq Genesis and New Testament
About Tłchq

Tłchq (Dogrib) is a Na-Dene (Athabaskan) language. It is spoken by the First Nations Tłchq people in the Northwest Territories in Canada. It has the largest number of speakers of any of the Aboriginal language communities in the NWT, and is one of the official languages of the Northwest Territories.

About This Translation

This translation includes the book of Genesis and the New Testament in Tłchq. The first edition of the Tłchq New Testament was published in 2003. It was a historic event, as it was the first time in more than a hundred years that a complete New Testament was published for one of the Dene First Nations in the Territories. The first edition was well received and quickly sold out. In the meantime the book of Genesis had been completed. Consequently, the 2008 reprint of the Tłchq New Testament included Genesis.

Though this translation of the New Testament and Genesis took a total of ten years, the people who worked on it built on years of labor invested by the Tłchq people, elders, priests and missionaries, translators, educators, and linguists. The material contained in this book was checked and approved by consultants from Wycliffe Bible Translators and the Canadian Bible Society.

If you are interested in obtaining a printed copy of this Bible, please contact the Canadian Bible Society at <http://www.biblescanada.com>.

Copyright Information

Dogrib Genesis and New Testament © 2003, 2008 Canadian Bible Society

The text of the Bible in Tłchq that appears in this electronic format or website is for personal use only.

Up to five hundred (500) verses of the Bible text in any form (written, visual, electronic or audio) may be quoted without permission. The quoted verses may not be more than 50% of a complete book of the Bible, or more than 25% of the total text of the work in which they are quoted. Prior written

permission must be obtained for any other use of the text. Copyright acknowledgement must in all cases appear on the title or copyright page. For more information on copyright conditions or to apply, visit <http://www.biblesociety.ca/copyright>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

dccb8cb-87c9-5afe-9ac6-f62c4ade3a81